

Uchwała Nr XXII/160/08
Rady Powiatu w Jaśle
z dnia 21 lipca 2008 r.

w sprawie przyjęcia „Strategii Rozwoju Powiatu Jasielskiego na lata 2007-2015”.

Na podstawie art. 9 ust. 1, art. 12 pkt 4 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz.U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1592 z późn. zm.) Rada Powiatu w Jaśle uchwala co następuje:

§ 1

Rada Powiatu Jasielskiego przyjmuje „Strategię Rozwoju Powiatu Jasielskiego na lata 2007 – 2015” stanowiącą załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2

Zobowiązuje się Zarząd Powiatu Jasielskiego do podejmowania działań związanych z wdrażaniem przyjętej Strategii.

§ 3

Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu Jasielskiego.

§ 4

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PRZEWODNICZĄCY RADY

Alicja Zujko

STRATEGIA ROZWOJU POWIATU JASIELSKIEGO NA LATA 2007-2015

JASŁO CZERWIEC 2008

WSTĘP

Najbliższe kilkanaście lat będzie ważnym okresem dla Powiatu Jasielskiego. Dla podniesienia rangi powiatu, poprawienia warunków życia ludności oraz zapewnienia wzrostu jego atrakcyjności oraz dla przyciągnięcia niezbędnych dla rozwoju kapitałów należy prowadzić planowe, systematyczne oraz skoordynowane działania. Podstawą dla tych działań powinna być jasno określona polityka władz połączona z konsekwentnym dążeniem do wytyczania długookresowych i realistycznie określonych celów rozwojowych, które zapewnią sprawność działania i zdolność do szybkiego reagowania na zmienne sytuacje i nowe zjawiska społeczno-gospodarcze zachodzące w kraju i na świecie.

Strategia Rozwoju Powiatu Jasielskiego na lata 2007-2015 w założeniu stanowi dokument ujmujący wieloletnie cele i uwarunkowania rozwoju powiatu wraz z uwzględnieniem zewnętrznych i wewnętrznych czynników o charakterze gospodarczym, społecznym i terytorialnym w ujęciu długoterminowym. W myśl ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju z dnia 6 grudnia 2006r. strategia jest podstawowym narzędziem prowadzenia tej polityki zarówno w skali kraju, regionu jak i w skali lokalnej. Strategia rozwoju powiatu wpisuje się także w układ dokumentów programowych według standardów Unii Europejskiej, zgodnych z ustawą o zasadach prowadzenia polityki rozwoju poczynając od Strategii Rozwoju Kraju, skończywszy na programach operacyjnych. Strategia Rozwoju Powiatu ma na celu ustalenie priorytetów rozwoju, celów rozwoju możliwych do osiągnięcia oraz metod, jakie będą stosowane dla osiągnięcia ustalonych celów.

Strategia ułatwia uporządkowanie działań średnio i krótkookresowych zgodnie z przyjętymi celami oraz proces podejmowania decyzji. Lokalny rozwój wymaga wieloletnich, spójnych i konsekwentnych działań. Strategia powinna stanowić podstawę gospodarowania dostępnymi zasobami powiatu. Opracowując strategię dokonujemy przeglądu wszystkich pozostających w powiecie do dyspozycji zasobów finansowych, materialnych, ludzkich i innych. Strategia ocenia zasoby, jakimi dysponujemy oraz wskazuje racjonalne sposoby wykorzystania i powiększenia posiadanych zasobów.

Opracowanie strategii rozwoju jest pomocne przy pozyskiwaniu środków finansowych z funduszy zewnętrznych oraz Strukturalnych Unii Europejskiej. Zgodnie z zasadą programowania określoną w artykule 10 Rozporządzenia Rady WE nr 1083/2006 z dnia 11 lipca 2006 r. cele funduszy realizowane są w ramach systemu wieloletniego programowania zorganizowanego w kilku etapach składających się z określenia priorytetów, finansowania oraz systemu zarządzania i kontroli.

Strategia powinna również stanowić podstawę podejmowania decyzji. Zawsze bowiem pojawia się konieczność wyboru pomiędzy wykorzystaniem posiadanych zasobów, w celu stymulowania rozwoju, a wykorzystaniem ich do realizacji innych funkcji powiatu.

Autorzy strategii położyli duży nacisk na możliwości twórczego działania przedstawicieli społeczności lokalnej, wykorzystanie ich wiedzy i doświadczeń.

Spis treści

WSTĘP.....	2
I. METODOLOGIA PRAC NAD STRATEGIĄ.....	4
II. Sytuacja społeczno-gospodarcza powiatu.....	8
1. Podstawy funkcjonowania powiatu.....	8
2. Podział administracyjny i charakterystyka gmin.....	9
3. Ogólna charakterystyka i historia powiatu.....	20
4. Ludność powiatu i struktura bezrobocia.....	21
5. Przyroda i ekologia.....	27
6. Turystyka i kultura.....	28
7. Infrastruktura techniczna.....	33
8. Gospodarka.....	38
9. Edukacja.....	42
10. Ochrona zdrowia i pomoc społeczna.....	44
11. Bezpieczeństwo mieszkańców.....	47
12. Rolnictwo i obszary wiejskie.....	48
III. Bilans strategiczny powiatu jasielskiego - Analiza SWOT.....	51
IV. Hierarchizacja problemów powiatu jasielskiego.....	57
V. MISJA POWIATU I WIZJA ROZWOJU POWIATU.....	60
Pola strategii rozwoju powiatu.....	60
VI. Cele i zadania w poszczególnych obszarach strategicznych.....	65
1. Priorytety ogólne, cele i kierunki działań oraz najważniejsze zadania.....	65
2. Kluczowe zadania w ramach głównych pól strategicznych.....	78
3. Proponowane źródła finansowania zadań.....	82
VII. MONITORING I OCENA REALIZACJI STRATEGII.....	84
1. Harmonogram monitorowania.....	85
2. Rezultaty podejmowanych działań i wskaźniki ich realizacji.....	86
VIII. Zgodność celów strategii z innymi strategiami i dokumentami.....	92
IX. Podsumowanie.....	93
X. Załączniki.....	94

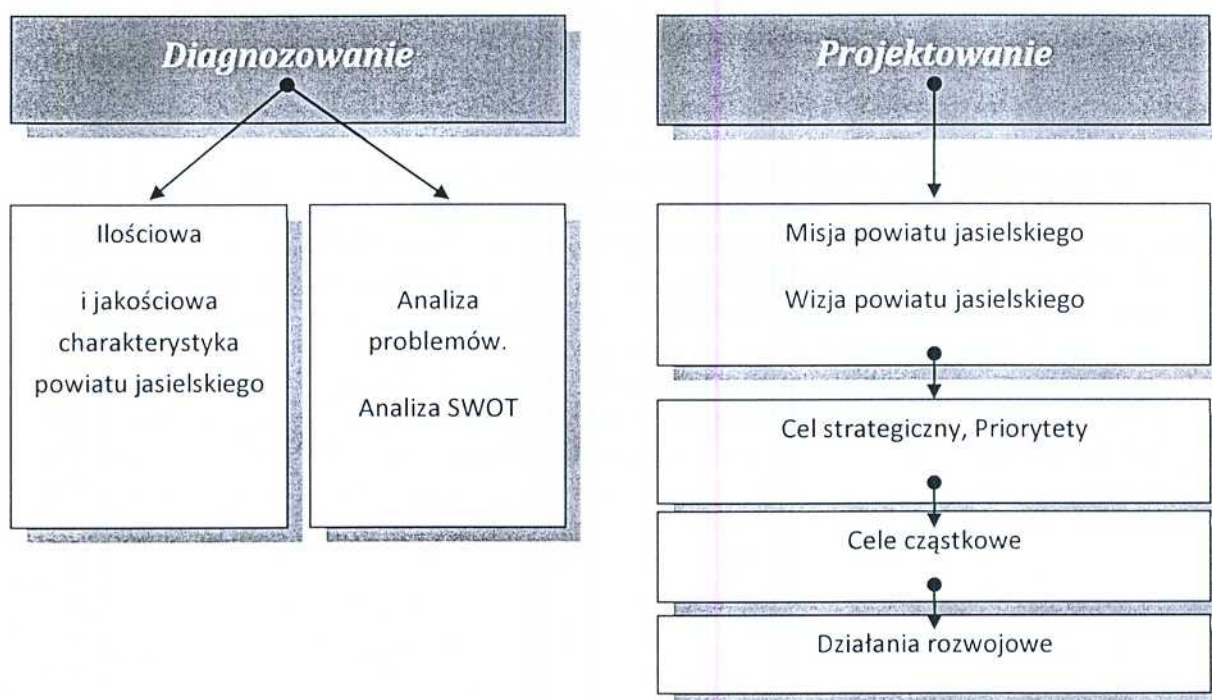

I. METODOLOGIA PRAC NAD STRATEGIĄ

Strategia Rozwoju Powiatu Jasielskiego na lata 2007-2015 została przygotowana metodą uspołecznioną, tzn. w czasie prac brano pod uwagę opinie mieszkańców powiatu, które następnie zostały poddane ocenie przez spotkania liderów lokalnej społeczności i grupę ds. opracowania strategii powołaną przez Starostę Jasielskiego. Informacje do strategii zbierano od lipca 2007 roku do czerwca 2008r. W pracach stosowano klasyczną metodologię prac związanych z planowaniem strategicznym, polegająca na diagnozowaniu stanu obecnego i przewidywaniu stanu przyszłego oraz projektowaniu działań służących wprowadzaniu koniecznych zmian.

RYSUNEK 1. ETAPY PLANOWANIA STRATEGICZNEGO

Strategia Rozwoju Powiatu Jasielskiego na lata 2007-2015 jest więc dziełem zbiorowym społeczności lokalnej. Dokument ten, pomimo, że jest przede wszystkim dokumentem orientującym działania Rady Powiatu i Zarządu Powiatu Jasielskiego, powinien zyskać powszechne poparcie społeczności oraz mobilizować ją do wspólnych wysiłków w jej realizacji. Sam dokument powinien być promowany wśród mieszkańców powiatu i działających na jego terenie podmiotów.

Analiza dokumentów

Analizy sytuacji społeczno-gospodarczej powiatu dokonano biorąc pod uwagę istniejące dokumenty o charakterze strategicznym różnego poziomu, dokumenty opisujące programy związane z funduszami pomocowymi oraz sprawozdania z realizacji zadań strategicznych w poprzednich latach.

Dokumentami, jakie zostały wzięte pod uwagę podczas prac nad strategią były m.in.:

1. Strategia Rozwoju Kraju na lata 2007-2015.
2. Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia na lata 2007-2013.
3. Strategia Rozwoju Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2020.
4. Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013.
5. Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2013.
6. Strategia Rozwoju Turystyki dla Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2013.
7. Strategia Rozwoju Powiatu Jasielskiego na lata 2004-2006.
8. Branżowy Program Rozwoju Powiatu Jasielskiego na lata 2004-2006.

Warsztaty tematyczne- analiza sytuacji społeczno-gospodarczej

W roku 2007, w ramach realizacji projektu pn. „Wspólnie rządźmy – porozumienie bez granic” współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Programu Sąsiedztwa Polska- Białoruś- Ukraina INTERREG IIIA 2004-2006, odbyły się dwa spotkania warsztatowe, 21 sierpnia 2007 i 18 października 2007r. poświęcone przygotowaniu Strategii Rozwoju Powiatu Jasielskiego na lata 2007 – 2015. Podczas spotkań warsztatowych zostały powołane grupy robocze składające się z przedstawicieli środowisk: jednostek samorządu terytorialnego, przedsiębiorców, organizacji pozarządowych, rolników.

Podczas warsztatów w sierpniu 2007 r. grupy robocze zajmowały się pracami nad zadaniami dotyczącymi trzech dziedzin: gospodarki, turystyki oraz kultury. Na warsztatach omówiono mocne, słabe strony, szanse i zagrożenia (analiza SWOT) powiatu jasielskiego, które zostały wykorzystane podczas tworzenia zakresu zadań do Strategii Rozwoju Powiatu Jasielskiego na lata 2007-2015.

Tematyką warsztatów w październiku był rozwój przedsiębiorczości i wzrost konkurencyjności przedsiębiorstw na terenie powiatu. Podczas warsztatów dokonano wraz z przedsiębiorcami analizy SWOT powiatu jasielskiego, przedstawiono propozycję celów i zadań Strategii Rozwoju Powiatu Jasielskiego w zakresie dotyczącym rozwoju przedsiębiorczości, rozmawiano nad problemami ograniczającymi rozwój przedsiębiorczości na terenie powiatu oraz możliwościami rozwiązań tych problemów.

W warsztatach wzięło udział łącznie ok. 50 osób.

Konsultacje społeczne, w tym współpraca z Radą Powiatu

Konsultacje społeczne zostały przeprowadzone za pośrednictwem spotkań z mieszkańcami powiatu oraz spotkań z radnymi powiatu i pracownikami starostwa. Spośród radnych oraz pracowników starostwa powiatowego utworzona została grupa ds. opracowania strategii, w następującym składzie:

Radni Powiatu Jasielskiego:

- Mariusz Sepioł - Komisja Edukacji, Sportu i Turystyki
- Rafał Papciak - Komisja Edukacji, Sportu i Turystyki
- Justyna Gorczyca - Komisja Finansowo-Budżetowa, Komisja Społeczna
- Stanisław Spólnik - Komisja Finansowo-Budżetowa
- Henryk Motkowicz - Komisja Finansowo-Budżetowa
- Jan Piątek - Komisja Finansowo-Budżetowa
- Tadeusz Gorgosz - Komisja Rozwoju Gospodarczego i Promocji Powiatu
- Stanisław Kosiek - Komisja Rozwoju Gospodarczego i Promocji Powiatu
- Andrzej Stachurski - Komisja Rozwoju Gospodarczego i Promocji Powiatu
- Dorota Gawlik-Feldo - Komisja Społeczna
- Kazimierz Sanokowski - Komisja Społeczna
- Jan Urban - Komisja Społeczna

Zarząd Powiatu:

- Adam Kmieć - Przewodniczący Zarządu Powiatu
- Witold Lechowski - Zastępca Przewodniczącego Zarządu Powiatu
- Adam Pawluś - Członek Zarządu
- Jan Muzyka - Członek Zarządu
- Stanisław Żygłłowicz - Członek Zarządu

Pracownicy Starostwa Powiatowego w Jaśle:

- Teresa Połec - Skarbnik Powiatu
- Jadwiga Gunia - Sekretarz Powiatu
- Izabela Jankowska - Samodzielne Stanowisko Pełnomocnika ds. Pozyskiwania Funduszy
- Sylwia Kendra-Ryznar - Samodzielne Stanowisko Pełnomocnika ds. Pozyskiwania Funduszy
- Wojciech Piękoś - Naczelnik Wydziału Edukacji i Spraw Społecznych
- Andrzej Babiarz - Naczelnik Wydziału Architektury i Budownictwa
- Tadeusz Garaś - Naczelnik Wydziału Geodezji, Katastru i Nieruchomości
- Ryszard Hebda - Naczelnik Wydziału Ochrony Środowiska, Leśnictwa i Rolnictwa
- Rafał Buglewicz - Wydział Organizacji i Kadr (informatyk)

Powiatowy Zarząd Dróg: Zbigniew Abratowski

Podstawowym zadaniem grupy ds. opracowania strategii było:

- przeprowadzenie analizy zasobów powiatu,
- określenie kluczowych problemów rozwojowych powiatu,
- określenie głównych celów i priorytetów strategicznych,
- przedstawienie propozycji zadań i projektów realizujących założone cele,
- ustalenie sposobów monitorowania realizacji strategii.

Konsultacje społeczne z mieszkańcami zostały przeprowadzone od marca do maja 2008. Odbyły się trzy spotkania konsultacyjne z mieszkańcami i lokalnymi liderami społecznymi z terenu powiatu: 20 marca, 27 marca oraz 30 kwietnia 2008r, oraz dwa spotkania z grupą roboczą ds. opracowania strategii w dniach 12 marca i 20 marca.

W czasie konsultacji omówiono najważniejsze problemy mieszkańców powiatu, przeprowadzono analizę SWOT powiatu oraz omówiono proponowane do osiągnięcia cele służące rozwiązaniu istniejących problemów.

Wszystkie informacje dotyczące dokumentu strategii zostały umieszczone na specjalnie do tego stworzonej stronie internetowej, gdzie każdy mieszkaniec powiatu mógł wyrazić swoją opinię na temat tematów objętych dokumentem strategicznym.

W konsultacjach wzięło udział łącznie ok. 60 osób.

Badania opinii mieszkańców powiatu realizowane były również metodą badań ankietowych. Materiały były zbierane w następujący sposób:

1. Kwestionariusz ankiety dotyczącej głównych problemów i celów strategii wraz z prośbą o jej wypełnienie był zamieszczony na stronie internetowej powiatu w okresie od marca do maja 2008 r.
2. Ankieta została przesłana do liderów społecznych.
3. O udzielenie odpowiedzi na pytania ankiety proszeni byli uczestnicy spotkań konsultacyjnych organizowanych przez powiat, w tym przedstawiciele organizacji pozarządowych i przedsiębiorstw.

Poprzez ankiety zebrane zostały informacje służące m.in.: poznaniu problemów i potrzeb społeczności lokalnej, działań koniecznych do podjęcia w najbliższej przyszłości służących rozwojowi powiatu oraz ustaleniu hierarchii działań w celu rozwiązania najważniejszych problemów. Wyniki hierarchizacji problemów i działań zostały również umieszczone na stronie internetowej poświęconej przygotowaniu strategii rozwoju powiatu.

II. Sytuacja społeczno-gospodarcza powiatu

1. Podstawy funkcjonowania powiatu

Powiat jasielski jest lokalną wspólnotą samorządową tworzoną przez mieszkańców miasta Jasła oraz mieszkańców gmin powiatu. Na podstawie Ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym wraz z późniejszymi zmianami, powiat wykonuje zadania publiczne o charakterze ponadgminnym w zakresie:

- 1) edukacji publicznej,
- 2) promocji i ochrony zdrowia,
- 3) pomocy społecznej,
- 4) polityki prorodzinnej,
- 5) wspierania osób niepełnosprawnych,
- 6) transportu zbiorowego i dróg publicznych,
- 7) kultury i ochrony dóbr kultury,
- 8) kultury fizycznej i turystyki,
- 9) geodezji, kartografii i katastru,
- 10) gospodarki nieruchomościami,
- 11) administracji architektoniczno-budowlanej,
- 12) gospodarki wodnej,
- 13) ochrony środowiska i przyrody,
- 14) rolnictwa, leśnictwa i rybactwa śródlądowego,
- 15) porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli,
- 16) ochrony przeciwpowodziowej, w tym wyposażenia i utrzymania powiatowego magazynu przeciwpowodziowego, przeciwpożarowej i zapobiegania innym nadzwyczajnym zagrożeniom życia i zdrowia ludzi oraz środowiska,
- 17) przeciwdziałania bezrobociu oraz aktywizacji lokalnego rynku pracy,

- 18) ochrony praw konsumenta,
- 19) utrzymania powiatowych obiektów i urządzeń użyteczności publicznej oraz obiektów administracyjnych,
- 20) obronności,
- 21) promocji powiatu,
- 22) współpracy z organizacjami pozarządowymi.

Do zadań publicznych powiatu należy również zapewnienie wykonywania określonych w ustawach zadań i kompetencji kierowników powiatowych służb, inspekcji i straży. Ustawy mogą określać inne zadania powiatu.

2. Podział administracyjny i charakterystyka gmin

Powiat jasielski leży w południowej części województwa podkarpackiego. Powierzchnia powiatu wynosi 831 km². Powiat jasielski zamieszkuje ponad 114 tys. mieszkańców.

RYSUNEK 2. WOJEWÓDZTWO PODKARPACKIE W PODZIALE NA POWIATY.

Źródło: www.wikipedia.pl

Pod względem administracyjnym powiat dzieli się na 10 gmin, w tym 1 gminę miejską - Jasło oraz 9 gmin wiejskich: Brzyska, Dębowiec, Jasło, Kołaczyce, Krempna, Nowy Żmigród, Osiek Jasielski, Skołyszyn, Tarnowiec.

RYSUNEK 3. GMINY POWIATU JASIELSKIEGO

Źródło: www.gminy.pl

Miasto Jasło

Miasto Jasło jest położone na obszarze dołów jasielsko-sanockich, w zlewni rzek Wisłoki, Jasiołki i Ropy, na wysokości 280 - 350m nad poziomem morza. Miasto zajmuje powierzchnię ok. 37 km², liczba mieszkańców wynosi ok. 38 tys.

Jasło leży na skrzyżowaniu szlaków kolejowo-drogowych. Najważniejsze szlaki komunikacji drogowej to: droga krajowa nr 28 (Zator - Medyka), droga krajowa nr 73 (Wiśniówka - Jasło). Głównymi szlakami komunikacji kolejowej są: Rzeszów - Jasło, Stróże - Zagórz. Miasto stanowi węzeł komunikacyjny o randze subregionalnej. Jest częścią Pogórza Jasielskiego, jako środowiska etnograficznego i kulturowego.

Ponieważ Jasło pełni rolę ważnego ośrodka gospodarczego oraz administracyjnego, dlatego też władze samorządowe starają się, by stan tutejszej infrastruktury odpowiadał jego znaczeniu.

W strategii rozwoju miasta zapisano wieloletnie inwestycje: komunikacyjne, kanalizacyjne i ciepłownicze.. Władze samorządowe liczą, że wraz ze znaczącą poprawą, jakości miejskiej infrastruktury będą mogli pojawić się inwestorzy mający większe wymagania.

Wokół miasta skupione są przedsięwzięcia podejmowane przez Związek Gmin Dorzecza Wisłoki. Ich głównym celem będzie ochrona zlewni Wisłoki, stworzenie lobby na rzecz budowy zbiornika retencyjnego Krempla II, lokalizacja zakładu utylizacji odpadów komunalnych.

Do ciekawszych inwestycji sportowych w Jasle, powstałych szczególnie z myślą o młodych mieszkańcach należą m.in. kryta pływalnia i boisko do baseballu.

Jasło od lat tradycyjnie pozostaje jednym z najważniejszych ośrodków przemysłowych na obszarze Podkarpacia. Koncentrują się tu zakłady przemysłu: chemicznego, szklarskiego, spożywczego, drzewnego, górnictwa naftowego i gazownictwa. Pejzaż gospodarczy miasta uzupełniają liczne mniejsze, często rodzinne firmy, świadczące o aktywności gospodarczej jego mieszkańców.

Jasło przoduje w regionie w dziedzinie przedsięwzięć ekologicznych. Miasto ma opinię ośrodka zadbanego i ukwieconego.

Jasło jest ważnym przystankiem na trasie tworzonego Szlaku Naftowego, biegnącego od Gorlic do Sambora.

Wskutek znacznych zniszczeń wojennych, na terenie miasta zachowało się niewiele zabytków. Wśród nich można wymienić:

- gotycki kościół p.w. Wniebowzięcia NMP,
- kaplica gimnazjalna (kościół Św. Stanisława) z końca XIX w.,
- stary cmentarz, powstały pod koniec XVIII w. z kaplicą cmentarną,
- klasztor Sióstr Wizytek,
- neogotycki pałacyk w Gorajowicach (dzielnicy miasta) z 1858r.,
- ruiny zamku Gólesz z XIV w. wzniesionego na grodzisku z XI w., a zburzonego w XVII w,
- cmentarz - kirkut żydowski,
- park miejski - powstały pod koniec XIX w.

Gmina Brzyska

Gmina Brzyska od południa sąsiaduje z gminą Jasło i Skołyszyn, od zachodu z gminą Szerzyny, od północnego zachodu z gminą Jodłowa, od północnego wschodu z gminą Brzostek, a od wschodu z gminą Kołaczyce. Zajmuje ona obszar o powierzchni 45 km², który zamieszkiwany jest przez około 6200 osób. Gęstość zaludnienia jest prawie dwukrotnie wyższa od średniej województwa na terenach wiejskich. Powierzchnia gminy Brzyska w porównaniu do powierzchni innych gmin jest mała. Lasy - najistotniejszy element krajobrazotwórczy, zajmują 23, 3% ogólnej powierzchni gminy, natomiast obszary rolnicze- 68,6%, czyli dużo ponad połowę powierzchni gminy, w tym łąki około 6,5%, pastwiska 5,8%, sady 0,7% oraz grunty orne około 55,5%. Pozostałe obszary gminy stanowią głównie tereny mieszkaniowe i komunikacyjne stanowiące łącznie 8,1 %.

Brzyska to miejscowość licząca ponad 2 tys. mieszkańców, położona w zachodniej części gminy. Najwyższym szczytem tego pasma jest wzgórze Liwocz liczące 562 m n.p.m. Obecnie znajduje się tam Krzyż Milenijny, który ma upamiętniać 2000 lat chrześcijaństwa. Na górze Liwocz, największą atrakcją jest bez wątpienia platforma widokowa, dzięki której możliwe jest podziwianie pięknych i rozległych krajobrazów. U stóp wieży znajduje się kaplica. Na górę Liwocz prowadzi malowniczy, leśny szlak, przy którym znajdują się stacje Drogi Krzyżowej wykonane w formie miedzianej płaskorzeźby. W okresie Bożego Narodzenia pod wieżą ustawiana jest naturalnych rozmiarów szopka. Liwocz od kilku lat przyciąga wielu turystów i pielgrzymów.

W Brzyskach znajduje się kościół parafialny wybudowany w drugiej połowie XIX wieku. Jest to budowla w stylu neogotyckim, głównie z kamienia ciosowego, pokryta blachą miedzianą. Znajduje się tu również zespół pałacowo-dworski pochodzący prawdopodobnie z końca XVII wieku, a rozbudowany w wieku XIX. Po wojnie pałac służył, jako siedziba różnych placówek i urzędów, a jego liczne przebudowy zniekształciły i zatarły pierwotny układ pomieszczeń. Obiekt położony jest w centralnym miejscu parku wypełnionego starodrzewem. Obecnie pałac jest w bardzo złym stanie i wymaga gruntownego remontu.

Istniejąca infrastruktura w ostatnich latach ulega ciągłej rozbudowie. Spore nakłady przeznaczają władze gminne na modernizację dróg. W gminie na szczególną pochwałę zasługują prężnie działające jednostki Ochotniczej Straży pożarnej. Dwie z nich, OSP Kłodawa i OSP Brzyska, zostały włączone do Krajowego Systemu Ratownictwa. Na terenie gminy działają dwa Ośrodki Zdrowia, w Brzyskach i w Błażkowej, jest również apteka i Bank Spółdzielczy.

Gmina Dębowiec

Gmina Dębowiec położona jest w powiecie jasielskim, jej powierzchnia wynosi 85 km² i liczbie mieszkańców ok. 8400 osób. Jej położenie rozciąga się na malowniczym obszarze Pogórza Jasielskiego, gdzie wzgórza i pagórki przecinane są dolinami rzeki Wisłoki i licznych potoków. Na terenie gminy są eksploatowane złoża ropy naftowej, gazu i naturalne kruszywo takie jak żwir, piasek.

Gmina Dębowiec, jako pierwsza na Podkarpaciu wprowadziła innowacyjny sposób oczyszczania ścieków w postaci budowy 102 przyzagrodowych oczyszczalni ścieków.

Gmina Dębowiec wraz z 15 gminami należącymi do Związku Gmin Dorzecza Wisłoki realizuje projekt grupowy współfinansowany z Funduszu Spójności pn: „Program poprawy czystości zlewni rzeki Wisłoki - uporządkowanie gospodarki wodno - ściekowej w gminach Związku”.

Głównym zajęciem mieszkańców gminy Dębowiec jest rolnictwo, ale nadrzędną funkcję stanowi przemysł górnictwa naftowo-gazowego oraz wydobywczy związany z występowaniem zasobów kruszyw naturalnych w dorzeczu rzeki Wisłoki i Kłopotnicy. Choć użytki rolne stanowią znaczną część powierzchni gminy Dębowiec, jej szczególnym bogactwem są zasoby surowców mineralnych. W Foluszu, Łazach Dębowieckich i Woli Cieklińskiej mieszczą się kopalnie przemysłu wydobywczego ropy i gazu.

Obszar gminy znajduje się pod zdecydowanym wpływem miasta Jasła gdzie ma zatrudnienie wielu mieszkańców gminy.

Jednym z najważniejszych walorów krajobrazowych regionu jest Magurski Park Narodowy w Beskidzie Niskim, który wraz z otuliną swoim zasięgiem obejmuje część Woli Cieklińskiej i Folusz, gdzie znajduje się gład narzutowy z epoki polodowcowej zwany „Diablim kamieniem” często odwiedzany przez turystów oraz Rezerwat Kornuty. Teren Magurskiego Parku Narodowego kryje bogaty świat roślinny i zwierzęcy.

Walory przyrodnicze i krajobrazowe Gminy Dębowiec stają się atutem rozwojowym dla wielu gospodarstw. Promowana jest agroturystyka.

Miejscowość Dębowiec nazwę wywodzi od lasów dębowych porastających wieki temu teren miejscowości. Ślady dorodnego dębowego drzewostanu dostrzec można jeszcze w przykościelnym parku klasztoru Misjonarzy Saletynów. Szczególną osobliwością Gminy jest położone w Dębowcu Sanktuarium Matki Bożej Saletyńskiej z figurą łaskami słynącą, koronowaną w 1996 r., do którego przyjeżdżają pielgrzymi z różnych stron Polski a także i spoza jej granic. Rocznie około 70 tysięcy pielgrzymów. Obok Kościoła znajduje się Kalwaria, zbudowana na wzór Kalwarii z La Salette we Francji.

Na cmentarzu odnajdziemy mogiłę powstańców z 1863 r., pomnik żołnierzy z I wojny światowej oraz groby poległych podczas II wojny światowej.

Cmentarze wojskowe z I wojny światowej znajdują się także w Cieklinie zachowany w bardzo dobrym stanie i Woli Cieklińskiej cmentarz wojenny nr 11.

W centrum Folusza powstaje Park Edukacji Ekologicznej i Rekreacji.

Gmina Jasło

Gmina Jasło otacza pierścieniem Jasło, leżące w dolinach rzeki Wisłoki, Jasiołki i Ropy. Powierzchnia Gminy wynosi 93 km² i zamieszkiwana jest przez ok. 15 800 mieszkańców, co stawia ją na pierwszym miejscu w powiecie jasielskim pod względem gęstości zaludnienia. Położenie geograficzne Gminy w aspekcie rozwoju gospodarczego jest korzystne. Droga krajowa nr 28 Zator-Medyka, która przebiega przez Gminę, sieć dróg wojewódzkich, powiatowych i gminnych stwarza dogodne połączenie z większymi miastami, ośrodkami gospodarczymi i naukowo-kulturalnymi.

Gmina dysponuje nowoczesną bazą oświatową. Funkcjonuje tu 5 zespołów szkół (podstawowe i gimnazja) oraz 3 samodzielne szkoły podstawowe. W 2005 roku zakończono cykl inwestycji oświatowych, dzięki temu dzisiejsze szkoły to w przeważającej większości nowoczesne budynki z salami gimnastycznymi, boiskami sportowymi oraz pracowniami komputerowymi. Ponadto na terenie Gminy funkcjonują placówki upowszechniania kultury jak biblioteki i świetlice młodzieżowe, które stwarzają duże możliwości dla rozwoju kultury i atrakcyjnego spędzania wolnego czasu dla mieszkańców.

Na terenie gminy znajduje się wiele cennych zabytków architektury, miejsc pamięci związanych z obu wojnami. Są tutaj również obiekty archeologiczne świadczące o prastarej, bogatej historii tej ziemi. Cenne okazały się odkrycia archeologiczne w Trzcinicy, które pozwoliły ustalić pierwsze ślady osadnictwa na tym terenie na ok. 2000 lat p.n.e., a więc początków epoki brązu i liczne ślady wczesnośredniowiecznego grodziska. Miejsce to nazwane jest "Karpacką Troją". Realizowana jest budowa skansenu archeologicznego. Wśród zabytkowych obiektów na terenie Gminy wyróżniają się kościoły m.in. w Trzcinicy p.w. św. Doroty datowany na XV-XVI wiek z zachowanymi fragmentami renesansowej polichromii, w Osobnicy- neogotycka świątynia wybudowana w 1905 roku, czy pochodzący z lat 1904-1906 kościół św. Wawrzyńca w Warzycach - zbudowany w stylu neoromańskim. Na uwagę zasługuje także dwór Gorayskich z XIX wieku i park krajobrazowy w Szebniach oraz zespół dworski z parkiem w Trzcinicy, wybudowany w XVIII wieku.

Gmina Jasło, to również miejsce wielu atrakcji turystyczno-kulturalnych. Wśród nich należy wymienić: odbywający się corocznie "Międzynarodowy Festiwal Folkloru Karpat" w Trzcinicy. Atrakcją dla turystów jest "Międzygminny Spacerowy Szlak Turystyczny" Gminy Jasło, Skołyszyn, Kołaczyce i Wojaszówka - biegnący przez obszary posiadające wyjątkowe walory widokowe, przyrodnicze i unikalne zabytki,

rzadko spotykane na terenach Pogórzy i Beskidów, oraz "Małopolsko-Podkarpacki Szlak Architektury Drewnianej", do którego włączone są dwa kościoły drewniane w Szebniach i Trzcinicy.

Na atrakcyjność Gminy wpływają zarówno uwarunkowania naturalne jak i działania podejmowane przez władze samorządowe. Priorytetem działań inwestycyjnych jest poprawa stanu środowiska naturalnego. Obecnie Gmina przystąpiła do kompleksowej kanalizacji w ramach grupowego projektu Związku Gmin Dorzecza Wisłoki pn. "Program poprawy czystości zlewni rzeki Wisłoki.

Gmina Kołaczyce

Gmina Kołaczyce leży w północno - wschodniej części powiatu jasielskiego, oddalona jest około 11 km od najbliższego większego miasta - Jasła. Sąsiaduje od północy z gminą Brzostek, od północnego - wschodu z gminą Frysztak, od południowego - wschodu z gminą Jasło, a od zachodu z gminą Brzyska. Gmina Kołaczyce zajmuje obszar ponad 60 km² i zamieszkuje ją ok. 8900 osób.

Gmina jest jedną z mniejszych powierzchniowo gmin w powiecie jasielskim. Około 60% jej powierzchni zajmują użytki rolne, 32,5% - lasy, a pozostałą, grunty oraz pozostałe grunty i nieużytki. Ukształtowanie powierzchni gminy jest bardzo zróżnicowane: 60% powierzchni zajmują tereny o rzeźbie wąsko-falistej i różnej wysokości względnej, natomiast 40% stanowią płasko-równinny.

Do najważniejszych inwestycji w ostatnich latach należą m.in. budowa oczyszczalni ścieków SBR-400 w Kołaczycach, telefonizacja gminy, budowa Szkoły Podstawowej w Sieklówce, modernizacje i budowa dróg oraz mostów na drogach gminnych.

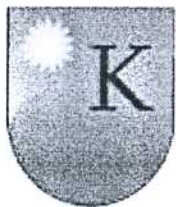
Podobnie jak w pozostałych gminach powiatu dla znacznej części mieszkańców źródłem dochodów są gospodarstwa rolne, najczęściej o niedużym areale.

Na inwestorów czekają: zespół parkowy w Bieździadce (6,47 ha), tereny wokół stawów w Krajowicach (6,50 ha), błonia nad rzeką Wisłoką w Kołaczycach (28,60 ha).

Gmina Krempna

Gmina Krempna położona jest w samym środku Beskidu Niskiego, malowniczego terenu chronionego w dużej części przez jeden z najmłodszych w Polsce - Magurski Park Narodowy. Powierzchnia gminy wynosi 204 km², w tym lasy ok. 50% powierzchni, przy liczbie mieszkańców ok. 2000 osób.

Tu bierze swój początek Wisłoka. Najwyższy szczyt Czerszla wznosi się na wysokość 731 m. n.p.m., Jaworzyna ma 711 m. n.p.m. Przez gminę przebiega droga z Nowego Żmigrodu do Grabiu i Ożennej, miejscowości u stóp Przełęczy Beskid, a także drogi o lokalnym znaczeniu przez Polany, Mszanę do Tylawy oraz z Polan przez Chyrową do Iwli i Dukli. Ze względu na turystyczny charakter Krempnej władze samorządowe szczególny nacisk kładą na inwestycje proekologiczne. Na terenie gminy działają oczyszczalnie w ośrodkach wypoczynkowych i Osiedlu Magurskiego Parku Narodowego w Krempnej. Mimo trudnego, górskiego charakteru gminy powstało już 2 km kanalizacji. Funkcjonują 2 wodociągi wiejskie wsi Krempna i Ożenna.

Krempna może pochwalić się niedawno wybudowanym Gminnym Ośrodkiem Zdrowia. Do najważniejszych inwestycji w ostatnich latach należy także rozbudowa Szkoły Podstawowej o salę gimnastyczną i budynek dydaktyczny.

Obecni mieszkańcy, zajmują się głównie rolnictwem i leśnictwem. Pracują w licznych ośrodkach wypoczynkowych. Tworzą pierwsze gospodarstwa agroturystyczne. Ciekawy, a co więcej egzotyczny rodzaj działalności gospodarczej stanowi wypalanie węgla drzewnego. W Rozstajnem (sołectwo Świątkowa Wielka) wciąż spotkamy dymiące retorty, czyli charakterystyczne piece.

W Krempnej warto zobaczyć cerkiew drewnianą z XVIII w., chaty łemkowskie (chyże) z XIX w., cmentarz z I wojny światowej, zbiornik wodny, pomnik przyrody - klon jawor. W Świątkowej Wielkiej i Świątkowej Małej są drewniane cerkwie z połowy XVIII w., stare cmentarze łemkowskie z kamiennymi nagrobkami, Ożennej - kamienne krzyże prawosławne na dwu cmentarzach wojskowych z I wojny światowej oraz kwatera żołnierska na cmentarzu wiejskim. W Grabie, zobaczyć można chaty łemkowskie z przełomu XIX w. i XX w., cmentarz ze starymi kamiennymi nagrobkami, dwa cmentarze z okresu I wojny światowej. W miejscowości Kotań obejrzeć można drewnianą cerkiew grekokatolicką z XVIII w. przebudowaną w XIX w. a obok lapidarium kamiennej sztuki łemkowskiej (nagrobki z okolicznych cmentarzy) oraz ponad dwustuletnie lipy.

Dużą część obszaru gminy objęta jest ochroną w ramach Magurskiego Parku Narodowego. W Krempnej ma swoją siedzibę Dyrekcja parku oraz Ośrodek Edukacyjny parku wraz z nowoczesnym Muzeum Magurskiego Parku Narodowego. Dysponuje on salą ekspozycyjną, czytelnią, salą konferencyjną i salą przyrodniczą do prowadzenia zajęć edukacyjnych dla dzieci i młodzieży.

Nowy Żmigród

Gmina Nowy Żmigród leży na Pogórzu Jasielskim, wśród malowniczych dolin i gór źródłowego dorzecza górnej Wisłoki. Liczy ok. 9300 mieszkańców, a jej powierzchnia wynosi 104,54 km². Przez teren Nowego Żmigrodu wiodą szlaki turystyczne prowadzące w głąb Magurskiego Parku Narodowego. Jedna trzecia ogólnej powierzchni Gminy - to lasy, obfitujące w rzadkie okazy flory i fauny - wymarzone miejsce dla zbieraczy runa leśnego.

Przez Gminę przepływa rzeka Wisłoka, z dogodnymi warunkami do uprawiania wędkarstwa. Na Wiślocie planowana jest budowa zbiornika wodnego w miejscowości Kąty-Myscowa.

Największą rolę w gospodarce gminy Nowy Żmigród odgrywa rolnictwo, aż 61% jej powierzchni stanowią grunty rolne. Kolejne 30% obszaru gminy to lasy, w tym lasy brzozone i jodłowe. Do zalesienia przeznaczone zostały 53 ha.

Do najważniejszych zadań w sferze infrastruktury władze samorządowe zaliczają rozbudowę sieci wodociągowej i prace nad kanalizacją. Do najważniejszych inwestycji zaliczyć należy również modernizację sieci i urządzeń elektroenergetycznych.

Wizytówką Nowego Żmigrodu z pewnością jest Sanktuarium Władysława Findysza, księdza Męczennika, które odwiedza setki pielgrzymów. Drugim ważnym miejscem kultu jest Sanktuarium Matki Bożej Bolesnej Królowej Gór w Skalniku. Przez gminę wiedzie również Szlak Papieski, którego jedną z największych atrakcji jest Góra Grzywacka w miejscowości Kąty. Na jej szczycie znajduje się Milenijny Krzyż Papieski, upamiętniający wędrówki ks.Karola Wojtyły po beskidzkich szlakach. Z usytuowanego na nim tarasu roztacza się przepiękny widok na całą okolicę od góry Liwocz w pobliżu Jasła, po górę Cergową w okolicach Dukli. Wzdłuż drogi wiodącej na szczyt Góry Grzywackiej powstały stacje drogi krzyżowej tworzące Beskidzką Kalwarię Bożego Miłosierdzia.

Osiek Jasielski

Powierzchnia Gminy to 60km², natomiast liczba ludności wynosi ok. 5300 mieszkańców. Teren w części południowej obejmuje Beskid Niski, natomiast północna część położona jest na obszarze Pogórza Środkowo-Beskidzkiego w obrębie Pogórza Jasielskiego.

Teren położony w południowej części gminy należy do systemu obszarów chronionych i obejmuje:

- -Magurski Park Narodowy wraz z otuliną,
- -Obszar chronionego Krajobrazu Beskidu Niskiego.

Bogata flora i fauna tworzy niepowtarzalny klimat okolic, szczególnie cenne są zachowane kompleksy drzewostanów o charakterze naturalnym, głównie starodrzewy jodłowe i bukowe.

Mieszkańcy gminy utrzymują się głównie z rolnictwa, znajduje się tu 1510 gospodarstw indywidualnych wyspecjalizowanych w produkcji zwierzęcej i roślinnej.

Malownicze położenie gminy sprzyja rozwojowi turystyki. Warunki klimatyczne pozwalają na utworzenie ośrodka sportów narciarskich oraz tras do narciarstwa biegowego. Miejsca chętnie odwiedzane przez turystów to szlak architektury drewnianej w skład, którego wchodzi: kościół drewniany z XIV wieku w Osieku Jasielskim, ogrodzony starym kamiennym murem oraz cerkiew drewniana prawosławna z XIX wieku w Pielgrzymce, zbudowana w oryginalnym stylu bizantyjskim.

Przez teren Gminy Osiek Jasielski przebiegają dwa szlaki turystyczne, które dostarczą turystom niepowtarzalnych wrażeń. Jednym ze szlaków jest, szlak (żółty) Mrukowa - Kotań - Krempna, drugi to (zielony) zaczyna się w Nowym Żmigrodzie- biegnie do Mrukowej i Folusza. Przez teren Osieka Jasielskiego przebiega ścieżka rowerowa, która bierze swój początek we wsi Ożenna i biegnie przez Świątkową Wielką - Desznicę - Jaworze - Brzezowa - Nowy Żmigród - Mytarz - Osiek Jasielski - Załęże - Wolę Dębowiecką - Dębowiec - Jasło.

Skołyszyn

Gmina Skołyszyn położona jest w paśmie Pogórza Ciężkowickiego, Dołów Jasielsko-Sanockich i dorzeczu rzeki Ropy. Obszar gminy to ok. 78km², na którym zamieszkuje ok. 12 400 mieszkańców. Ukształtowanie terenu gminy jest bardzo zróżnicowane, z przewagą terenów pagórkowatych. Gmina Skołyszyn sąsiaduje od północy z gminą Szerzyny, od północnego wschodu natomiast z gminą Brzyska, a od wschodu z gminą Jasło.

Skołyszyn i okoliczne wsie to atrakcyjne tereny przyrodnicze Pogórza Karpackiego. Istnieją tu doskonałe warunki do uprawiania turystyki pieszej, rowerowej i konnej, a zimą – narciarstwa. Już w XIX wieku istniały tu jedne z najstarszych na świecie kopalnie ropy i gazu ziemnego. Znajduje się tu również wiele cennych zabytków architektury, pamiątek przeszłości oraz pomników i rezerwatów przyrody. Zachowane w gminie masywy leśne, szczególnie w Lisowie, Jabłonicy i Harklowej stwarzają dogodne warunki do pieszych wycieczek, zbioru runa leśnego oraz wypoczynku w bliskim kontakcie z naturą.

Gmina ma w przeważającej części charakter rolniczy. Samorządy chciałyby w najbliższym czasie wspierać rozwój tych terenów przez wykorzystanie bogactwa tutejszych atrakcji turystycznych.

Tarnowiec

Gmina Tarnowiec posiada powierzchnię 64 km² i liczbę mieszkańców około 9 100 osób. Ma wydłużony z południa na północ kształt, leży w całości w rejonie Pogórza Środkowobeskidzkiego, zajmując na północy część Kotliny Jasielsko-Krośnieńskiej (Doły Jasielsko-Sanockie), a na południu część Pogórza Jasielskiego. Najważniejszą miejscowością gminy jest Tarnowiec, siedziba władz gminy. Wieś ze starym dobrze zachowanym rynkiem ma charakter miasteczka i stanowi dziś ważny ośrodek usługowo-gospodarczy dla okolicy.

Miejscowość znana jest przede wszystkim ze swojego pięknego kościoła konsekrowanego w 1961 roku będącego piątą świątynią w historii parafii. Kościół znany jest, jako Sanktuarium Matki Bożej Zawierzenia. Nieopodal świątyni znajdują się Mała i Duża Kalwaria ze stacjami drogi krzyżowej i kapliczkami różańcowymi. Duża Kalwaria jest jednym z trzech tego typu miejsc na świecie i stanowi pomnik poświęcony nienarodzonym dzieciom, ufundowany przez francuski ruch religijny walczący o ich prawa. Miejsca te należą do licznie odwiedzanych przez pielgrzymów nie tylko z Polski, ale także z innych krajów. Ponadto na terenie gminy znajdują się liczne "pomniki przyrody - stare drzewa (parki dworskie w Łubnie -Szlacheckim i Tarnowcu), aleja lipowa w Tarnowcu oraz pozostałości starego średniowiecznego grodziska w Brzezówce. Pamiątkę historyczną stanowi pomnik grunwaldzki na wzniesieniu przy drodze do Potakówki — ustawiony w 1910 roku - zniszczony w czasie II wojny światowej, a następnie odbudowany po zakończeniu działań wojennych. Na całym terenie gminy Tarnowiec spotkać można wiele kapliczek i figur przydrożnych.

Przez teren gminy przebiega linia kolejowa o lokalnym znaczeniu, a tuż poza jej granicami administracyjnymi także droga krajowa z Nowego Sącza i Gorlic do Krosna.

3. Ogólna charakterystyka i historia powiatu

Powiat jasielski położony jest w południowo-zachodniej części województwa podkarpackiego. Od zachodu graniczy z województwem małopolskim, od północy z powiatami: dębickim i strzyżowskim, natomiast od wschodu z powiatem krośnieńskim. Powiat jasielski jest powiatem przygranicznym – sąsiaduje z powiatem bardejowskim po stronie słowackiej.

Powiat jasielski cechuje różnorodność krajobrazu. Obejmuje część Pogórza Ciężkowickiego i Strzyżowskiego, Kotliny Jasielsko-Krośnieńskiej, Pogórza Jasielskiego i Beskidu Niskiego na obszarze którego rozciąga się Magurski Park Narodowy. To jeden z najbardziej uroczych zakątków Polski, wciąż czekający na odkrycie. Niezamieszkane obecnie tereny o bogatej historii, związane kulturowo z Polską, Węgrami, ludnością słowacką oraz łemkowską stanowią fascynujące tło bogatej, wtórnie zdziczałej przyrody, której walory doceniono tworząc tu w 1995 park narodowy. Park obejmuje pasmo Magury Wątkowskiej w Beskidzie Niskim, z jego najwyższym szczytem - Wątkową (846m n.p.m.). Można tu przemierzać lasy bukowe, jodłowe jak i otwarte przestrzenie łąk. Wszędzie spotkać można ślady łemków – dawnej ludności tych terenów. Pamiątką po nich są opuszczone cmentarze, cerkwie, kapliczki przydrożne, zdziczałe sady.

Ważnym atutem powiatu jest położenie na skrzyżowaniu szlaków drogowych i kolejowych w relacji północ – południe i wschód – zachód. Przez obszar powiatu przebiegają drogi: nr 28 Nowy Sącz-Przemyśl i nr 998 Jasło-Rzeszów oraz linie kolejowe relacji Kraków-Sanok-Zagórz oraz Rzeszów - Jasło. Powiat jasielski oraz miasto Jasło leżą na dwóch ciągach komunikacyjnych; Wschód-Zachód, Śląsk-Kraków-Bieszczady oraz na potencjalnym szlaku turystycznym w kierunku przejścia granicznego w Ożennej. Jasło stanowi ważny węzeł transportu z zapleczem transportu kolejowego i samochodowego.

Najstarsze ślady pobytu człowieka w regionie sięgają czasów schyłkowego paleolitu. W początkach epoki brązu (ok. 4 tys. lat p.n.e.) powstały pierwsze, ufortyfikowane osady, takie jak np. Karpacka Troja w Trzcinicy. Pod koniec VIII w. n.e. tereny te zostają zasiedlone przez Słowian. W 1262 r. Bolesław Wstydlivy nadał immunitet skarbowy i sądowy osadzie Jasiel, natomiast 26 kwietnia 1365 roku otrzymała ona od kolejnego władcy – Kazimierza Wielkiego nie tylko prawa miejskie, ale i przywilej celny. Dzięki rozwojowi handlu i rzemiosła wzrosło znaczenie obecnej powiatowej stolicy. W 1790 r. Jasło uzyskało rangę siedziby cyrkułu, dzięki czemu wzniesiono wiele budynków nie tylko użyteczności publicznej, ale i prywatnych. W 1868 r. utworzono powiat jasielski tzw. Bezirkshauptmannschaft.

Wiek XIX przyniósł w powiecie ważne zmiany społeczno – gospodarcze. Po rabacji galicyjskiej, w 1846 r., chłopci zostali uwłaszczeni. W roku 1857 mieszkający w Jaśle Ignacy Łukasiewicz zbudował pierwszą w świecie destylarnię ropy naftowej w Ulaszowicach, która przerabiała ropę naftową z licznych kopalni, powstających masowo w całym regionie. W latach 1889 –90 w pobliskich Niegłowicach została wybudowana jedna z najstarszych rafinerii. Ważnym wydarzeniem stało się uruchomienie kolei żelaznych na trasach: Stróże – Jasło – Krosno – Sanok oraz Jasło – Rzeszów. Niestety, I wojna światowa

zahamowała rozwój ziemi jasielskiej. Ogromne straty wśród mieszkańców i w potencjale gospodarczym przyniosła również II wojna światowa. Okupanci niemieccy planowo zniszczyli blisko 97% zabudowy Jasła. Lata po II wojnie światowej to odbudowa zniszczeń, tworzenie nowych zakładów pracy również w sąsiednich gminach, dynamiczny – szczególnie po 1989 roku rozwój przedsiębiorczości prywatnej, a także – restytucja powiatu jasielskiego. W wyniku tragicznych wydarzeń z lat ostatniej wojny ziemia jasielska bezpowrotnie utraciła większość obiektów kultury. Te, które pozostały stanowią bezcenne świadectwo rodzimej przeszłości i historii. Dzięki nim krajobraz kulturowy tego obszaru jest nadal interesujący i różnorodny. Szczególnie ciekawe są drewniane i murowane cerkwie i kościoły, dawne dwory szlacheckie i parki dworskie, czy zabytkowe układy architektoniczne dawnych miast (np. w Dębowcu, Kołaczycach, Nowym Żmigrodzie).

4. Ludność powiatu i struktura bezrobocia

Na obszarze powiatu mieszka 114 997 osób, w tym 56 270 mężczyzn i 58 727 kobiet (49% do 52%). Gęstość zaludnienia wynosi 138 osób/km² i jest to szоста pozycja pod względem gęstości zaludnienia w województwie. Ludność powiatu stanowi prawie 6% ludności województwa. W przeważającej mierze ludność powiatu jasielskiego to mieszkańcy wsi.

TABEL 1. POWIERZCHNIA I LUDNOŚĆ POWIATU NA KONIEC 2006 ROKU

Wyszczególnienie	Powierzchnia w km ²	Ludność				Kobiety na 100 mężczyzn
		Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Na km ²	
Województwo	17 846	2 097 564	1 025 598	1 071 966	118	105
Powiat jasielski	831	114 997	56 270	58 727	138	104
Powiat krośnieński	926	109 749	53 632	56 117	119	105
Powiat dębicki	777	132 490	65 418	67 072	170	103
Powiat strzyżowski	504	61 905	30 591	31 314	123	102
Powiat gorlicki	967	106 676	52 557	54 119	110	103

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Rzeszowie

Spółeczeństwo powiatu można określić, jako młode. W wieku przedprodukcyjnym, czyli do 17 lat znajduje się 25 858 osób, co stanowi 22,49% mieszkańców. W wieku od 18 do 64 lat, czyli w wieku produkcyjnym znajduje się 71 088 ludności, czyli 61,82 % mieszkańców. 18 051 (15,70%) mieszkańców znajduje się w wieku poprodukcyjnym, czyli powyżej 64 lat.

TABELA 2. LUDNOŚĆ POWIATU W WIEKU PRODUKCYJNYM I NIEPRODUKCYJNYM W 2006 ROKU

Wyszczególnienie	Ogółem	W wieku						Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym
		przedprodukcyjnym		produkcyjnym		poprodukcyjnym		
		Razem	w tym kobiety	Razem	w tym kobiety	Razem	w tym kobiety	
Województwo	2 097 564	468 683	228 614	1 312 640	632 737	316 241	210 615	59,80
Powiat jasielski	114 997	25 858	12 713	71 088	33 943	18 051	12 071	61,80
Powiat krośnieński	109 749	25 285	12 282	67 131	32 169	17 333	11 666	63,50
Powiat dębicki	132 490	30 907	14 848	82 819	39 784	18 764	12440	60,00
Powiat strzyżowski	61 905	14 361	6 930	37 418	17 652	10 126	6 732	65,40
Powiat gorlicki	106 676	24 811	11 919	65 464	31 241	16 401	10 959	63,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Rzeszowie i w Krakowie

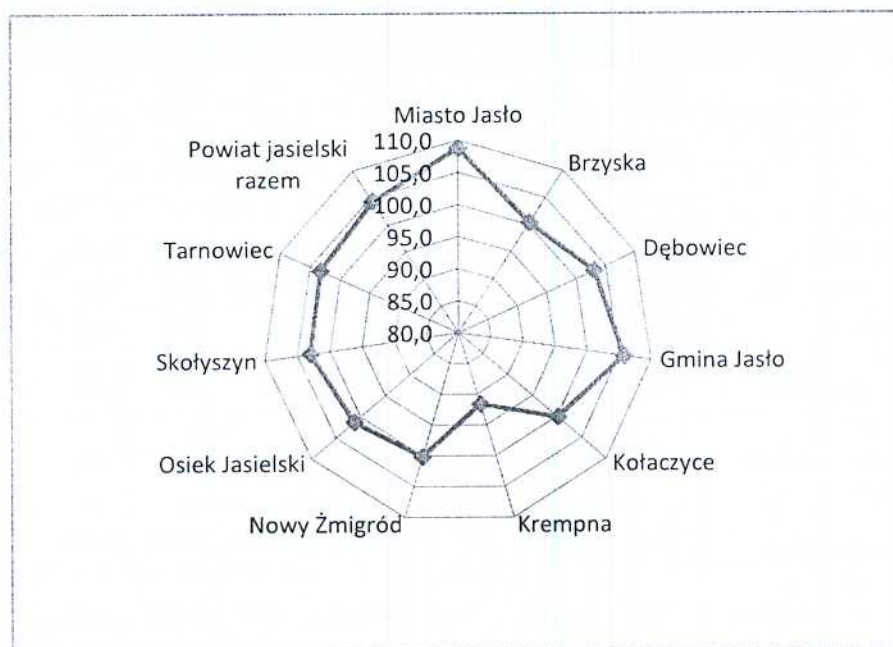
TABELA 3. LUDNOŚĆ POWIATU WG GMIN, W 2006 ROKU

LP.	Jednostka terytorialna	Ogółem	% udziału w całym powiecie	Mężczyźni	Kobiety
1.	Miasto Jasło	37 562	32,7%	17 992	19 570
2.	Brzyska	6 226	5,4%	3 108	3 118
3.	Dębowiec	8 423	7,3%	4 148	4 275
4.	Gmina Jasło	15 823	13,8%	7 688	8 135
5.	Kołaczyce	8 852	7,7%	4 423	4 429
6.	Krempna	1 966	1,7%	1 026	940
7.	Nowy Żmigród	9 317	8,1%	4 654	4 663
8.	Osiek Jasielski	5 296	4,6%	2 631	2 665
9.	Skołyszyn	12 401	10,8%	6 108	6 293
10.	Tarnowiec	9 131	7,9%	4 492	4 639
11.	Powiat jasielski razem	114 997	100%	56 270	58 727

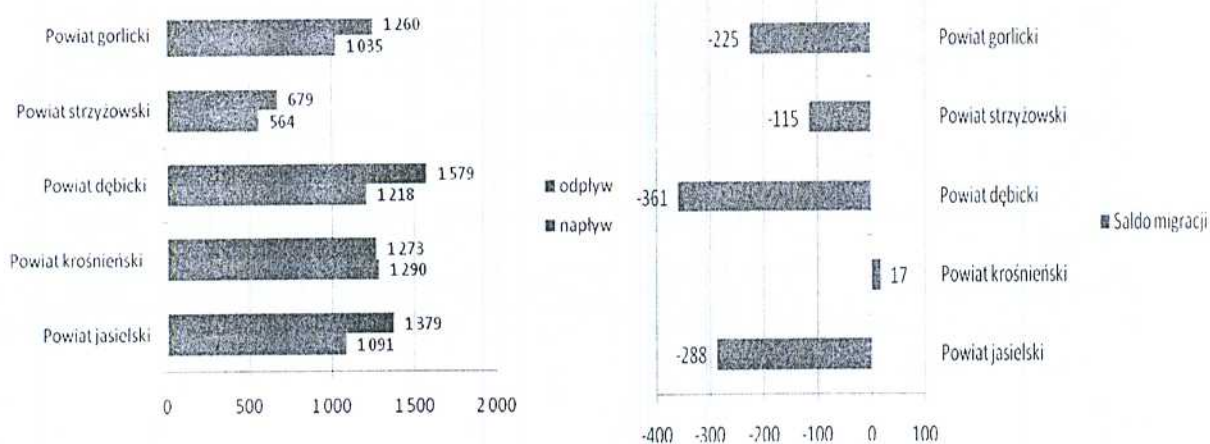
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Rzeszowie

WYKRES 1. LICZBA KOBIET PRZYPADAJĄCA NA 100 MĘŻCZYZN, WG GMIN W 2006 ROKU

WYKRES 2. MIGRACJE WEWNĘTRZNE I ZAGRANICZNE LUDNOŚCI NA POBYT STAŁY W 2006 ROKU

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Rzeszowie

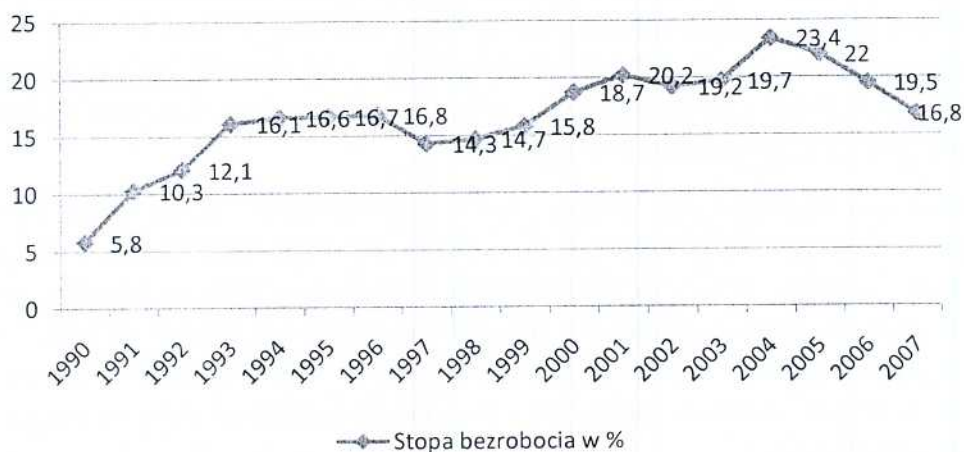
TABELA 4. BEZROBOCIE W POWIECIE JASIELSKIM W LATACH 2000-2007

Wyszczególnienie		2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
		na koniec roku							
Stopa bezrobocia	Polska	15,1	17,5	18,0	18,0	19,0	17,6	14,8	11,4
	Województwo	16,2	17,4	16,9	16,7	19,1	18,5	16,4	14,4
	Powiat	18,9	20,2	19,1	19,7	23,3	22,0	19,5	16,8
Liczba osób na koniec roku	Ogółem liczba bezrobotnych		13 436	14 229	13 326	12 653	12 179	11 215	9 789
	w tym: kobiety		7 015	7 239	6 636	6 383	6 296	6 103	5 662
	Z prawem do zasiłku		2 721	2 664	2 226	1 877	1 643	810	747
	w tym: kobiety		1 048	982	834	724	619	274	491
	Absolwenci /od roku 2004 osoby w okr. do 12 mcy od ukończ. nauki	ogółem	942	848	712	857	727	594	390
		kobiety	541	469	365	439	430	365	249
	Czas pozostawania bezrobotnych bez pracy w miesiącach	do 12	6 338	6 099	5 477	5 722	5 484	5 020	4 186
		powyżej 12	7 098	8 130	7 849	6 931	6 695	6 195	5 603
	Liczba bezrobotnych w roku	zarejestrowani	ogółem	9 365	8 851	8 708	9 191	9 237	9 215
			kobiety	3 757	3 378	3 532	3 721	3 719	3 885
			z prawem do zasiłku	2 542	3 084	2 719	2 478	2 397	2 021
			po raz pierwszy	3 744	3 086	2 689	2 363	2 079	1 800
		wyrejestrowani z powodu	ogółem	7 164	8 058	9 611	9 832	9 711	10 179
	podjęcia pracy		3 968	3 879	4 174	3 901	4 234	4 296	4 197
Liczba ofert pracy w roku			1 484	1 526	1 574	1 677	1 556	1 735	1 943

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Rzeszowie i Powiatowego Urzędu Pracy w Jaśle

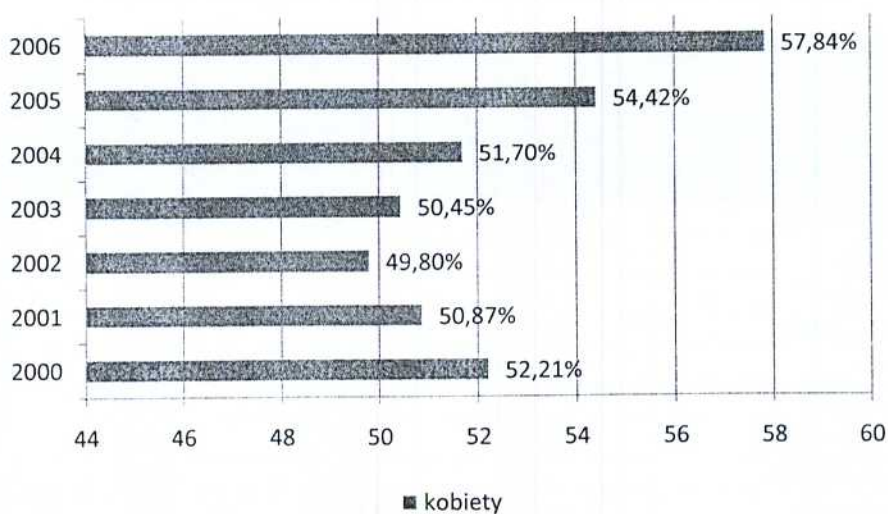
WYKRES 3. STOPA BEZROBOCIA W POWIECIE JASIELSKIM NA PRZESTRZENI LAT 1990-2007

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Rzeszowie

Omawiając poziom bezrobocia możemy łatwo dostrzec, jego wielkość kształtowała się w bardzo podobny sposób jak poziom bezrobocia w całej Polsce. W 2000 roku ogólna liczba bezrobotnych w powiecie wynosiła 13 436 bezrobotnych, a jego poziom był wyższy od bezrobocia w Polsce (15,1%) i wynosił 18,7%. W kolejnym roku liczba bezrobotnych wzrosła, a w 2004 roku stopa bezrobocia osiągnęła rekordowy poziom 23,4%. W następnych latach wykazywała tendencję zniżkową i w 2007 roku wynosiła 8 291 osób (stopa bezrobocia 16,8%). W dalszym ciągu jednak utrzymuje się na wysokim poziomie.

WYKRES 4. UDZIAŁ KOBIET W OGÓLNEJ LICZBIE BEZROBOTNYCH W POWIECIE JASIELSKIM W 2006 ROKU

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Rzeszowie

Wśród osób bezrobotnych dominują osoby w wieku od 25 do 34 lat oraz osoby młode w wieku do 24 lat. Na przestrzeni ostatnich lat wśród bezrobotnych zanotowano spadek liczby zarejestrowanych osób młodych do 24 lat. Natomiast nastąpił wzrost wśród bezrobotnych w wieku 25 – 34 lata. Może to wynikać z faktu, że duża część młodych ludzi nie kończy edukacji na szkole średniej, ale podejmuje dalszą edukację, aby wzmocnić swoją pozycję na rynku pracy. Niestety, po ukończeniu szkół wyższych duża część tej młodzieży również nie może znaleźć pracy.

Wśród bezrobotnych najwięcej jest osób z niskim wykształceniem, są to osoby posiadające wykształcenie podstawowe lub zawodowe. Udział osób z wykształceniem średnim ogólnym, oraz wyższym jest dużo mniejszy. W ostatnich latach można zaobserwować także niekorzystną tendencję, w postaci wzrostu liczby osób bezrobotnych z wykształceniem wyższym. Wynika to z faktu, że coraz trudniej jest osobom po studiach znaleźć pracodawcę w regionie. O wiele większą szansę mają osoby z wykształceniem niższym. Wynika to po części ze struktury pracodawców, gdzie przeważają miejsca pracy o niskich kwalifikacjach.

Bardzo negatywnym zjawiskiem jest wysoki udział osób trwale bezrobotnych. Bezrobotni w powiecie pozostający bez pracy powyżej jednego roku czasu lub dłużej, na przestrzeni lat stanowią około 53% populacji bezrobotnych. Oznacza to, że dla połowy bezrobotnych taki stan jest stałą i niezmienną sytuacją.

Negatywnym zjawiskiem jest wysoki poziom bezrobocia długookresowego. Ciągłe pozostawanie na bezrobociu grozi wieloma negatywnymi konsekwencjami między innymi wycofaniem się z życia społecznego, apatią a nawet powstawaniem wielu patologii społecznych. Podobnie negatywnym zjawiskiem jest, że coraz większy odsetek osób bezrobotnych stanowią kobiety.

TABELA 5. BEZROBOTNI W POWIECIE JASIELSKIM, WG GMIN, W 2006 ROKU

LP.	Jednostka terytorialna	Bezrobotni	Udział % w stosunku do całego powiatu	w tym mężczyźni	w tym kobiety
1.	Miasto Jasło	3 023	30,9%	1 273	1 750
2.	Brzyska	526	5,4%	251	275
3.	Dębowiec	708	7,2%	303	405
4.	Gmina Jasło	1 357	13,9%	532	825
5.	Kołaczyce	930	9,5%	385	545
6.	Krempna	221	2,3%	115	106
7.	Nowy Żmigród	790	8,1%	353	437
8.	Osiek Jasielski	434	4,4%	209	225
9.	Skołyszyn	1 115	11,4%	431	684
10.	Tarnowiec	685	7,0%	275	410
11.	Powiat jasielski razem	9 789	100,0%	4 127	5 662

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Rzeszowie

Bezrobotni w powiecie nie mają dużego doświadczenia zawodowego, co ogranicza ich szanse na znalezienie pracy. Wśród bezrobotnych przeważają ludzie młodzi oraz mieszkańcy wsi. Na tle województwa podkarpackiego sytuacja na rynku pracy nie odbiega w sposób znaczący od sytuacji w innych powiatach.

WYKRES 5. STRUKTURA BEZROBOTNYCH WG PŁCI, W GMINACH POWIATU, W 2006 ROKU

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Rzeszowie

5. Przyroda i ekologia

Powiat jasielski położony jest w środkowej części Beskidu Niskiego, w której występują najciekawsze formy przyrodnicze i krajobrazowe. Prawną ochroną zostały objęte obszary ponad 38% powierzchni powiatu, w tym obszar około 20 tys. ha wchodzących w skład Magurskiego Parku Narodowego oraz Jaśliskiego Parku Krajobrazowego. Największą wartość tych obszarów stanowią dobrze zachowane, naturalne drzewostany bukowe i jodłowe, bogata fauna puszczańska, urozmaicone wychodnie skalne. Występuje tu ponad 900 gatunków flory i prawie 270 gatunków kręgowców, w tym ponad 30 gatunków ssaków i 130 gatunków ptaków. Wiele z występujących tu gatunków zwierząt podlega ochronie, między innymi: niedźwiedź brunatny, ryś, żbik oraz orzeł przedni i bocian czarny. Występują tu liczne gatunki

gadów i płazów oraz rzadkie owady. Powiat charakteryzuje się znaczną lesistością, malowniczymi i urokliwymi krajobrazami gór i dolin, terenami o nieskażonym i mało przekształconym środowisku naturalnym. Dla zachowania tych walorów podejmowane są kompleksowe działania ochrony wód powierzchniowych przed zanieczyszczeniem ściekami komunalnymi, uporządkowana gospodarka odpadami oraz redukcja emisji zanieczyszczeń do powietrza.

Pomimo faktu, że powiat jasielski posiada dobre środowiskowe warunki do rozwoju turystyki rekreacyjnej, aktywnej, kwalifikowanej i kulturowej oraz biznesowej, to naturalne walory wykorzystywane są w niewielkim stopniu. Dla zapewnienia rozwoju turystyki, rekreacji i wypoczynku oraz efektywniejszego wykorzystania istniejących walorów przyrodniczo-krajobrazowych, niezbędna jest stała rozbudowa i modernizacja szeroko rozumianej infrastruktury turystycznej i podnoszenie jakości usług związanych z tą dziedziną gospodarki.

Klimat powiatu związany jest z ukształtowaniem powierzchni i podziałem fizjograficznym. W województwie podkarpackim wyróżnić można trzy zasadnicze rejony klimatyczne: nizinny: obejmujący północną część województwa - Kotlina Sandomierska, podgórski: obejmujący środkową część województwa - Pogórze Karpackie, górski: obejmujący południową część województwa - Beskid Niski i Bieszczady. Powiat Jasielski leży na obszarze dwóch rejonów klimatycznych – podgórskiego (część północna) i górskiego (część południowa).

Klimat w rejonie Pogórza, posiada charakter przejściowy między nizinny a górskim. Średnia roczna temperatura dnia wynosi tu około +7°C, średnia temperatura dnia w ciągu lata kształtuje się na poziomie około +18° C, w ciągu zimy obniża się od -3° C do -5° C. Mróz występuje tu w ciągu 50 - 70 dni, przymrozki 100 - 130 dni. Średnia opadów wynosi w części zachodniej 700 -750 mm, w części wschodniej 750 - 800 mm. Pokrywa śnieżna zalega 60 - 80 dni, a długość okresu wegetacyjnego to 210 - 220 dni. W ciągu roku przeważają wiatry południowo zachodnie.

W związku z tym, że klimat Podkarpacia ociepla się, ważnym aspektem w rozwoju regionu jest zakładanie winnic i uprawa winorośli. Uprawy takie mogą być zakładane w rejonie klimatycznym Pogórza, do wysokości ok. 300 m n.p.m.

6. Turystyka i kultura

Turystyka

Powiat jasielski należy do najatrakcyjniejszych regionów Podkarpacia, to miejsce dla turystów szukających ciszy, spokoju, kontaktu z nieskażoną przyrodą oraz śladów przeszłości. To teren o bogatych

walorach przyrodniczych, historycznych oraz kulturowych, obszar, który dostępny jest dla turysty zmotoryzowanego jak i dla turysty ceniącego aktywny wypoczynek na szlakach turystycznych.

Swoim bogactwem przyrodniczym Magurski Park Narodowy, który położony jest w południowej części Powiatu Jasielskiego, obejmuje kompleksy leśne z bogatą fauną i florą. Do największych atrakcji parku zaliczamy ostańce piaskowca magurskiego z Diablim Kamieniem w miejscowości Folusz, Wodospad Magurski oraz Ośrodek Edukacji Ekologicznej wraz z nowoczesnym muzeum w Krempnej.

Oprócz Magurskiego Parku Narodowego na terenie powiatu jasielskiego turysta przyrodnik, może odwiedzić wiele rezerwatów przyrody, wśród których najatrakcyjniejsze to: Liwocz, Goleisz, Łysa Góra, a także liczne pomniki przyrody.

Najciekawszym miejscem związanym z przeszłością tego regionu jest Karpacka Troja w Trzcinicy. Znajduje się tu najstarsza w Polsce osada obronna z początków epoki brązu oraz jedno z najstarszych grodzisk słowiańskich. Powstaje tu obecnie skansen archeologiczny.

Ciekawą propozycją pozwalającą poznać przeszłość regionu są Muzea - Regionalne im. Stanisława Kadyiego w Jaśle, które posiada bogate zbiory etnograficzne z regionu oraz dużą kolekcję sztuki ludowej i obrazów znanych malarzy oraz Narciarstwa Polskiego im. Stanisława Barabasa z największą kolekcją nart w Polsce, znajdujące się w miejscowości Cieklin, który był kolebką polskiego narciarstwa.

Na stałe w krajobraz regionu wpisały się cmentarze z okresu I wojny światowej, będące świadectwem jego historii. Budzą one szacunek zwiedzających swoimi formami architektonicznymi.

Ciekawą propozycją dla krajoznawcy są zachowane na terenie regionu dwory szlacheckie, które były nieodłączną częścią dawnego polskiego krajobrazu i stanowiły na przestrzeni kilku wieków ośrodek życia wsi.

Południową część ziemi jasielskiej zamieszkiwała ludność łemkowska, po której pozostały liczne drewniane i murowane cerkwie, chłazy, w których mieszkali, oraz liczne krzyże i kapliczki, często znajdujące się w opuszczonych dolinach.

Znajdują się tu również sanktuaria, które są bazą do rozwoju turystyki pielgrzymkowej i przyciągają liczne rzesze odwiedzających je osób tj.; Sanktuarium Matki Bożej Zawierzenia w Tarnowcu, Matki Bożej Saletyńskiej w Dębowcu, Matki Bożej Królowej Gór w Skalniku, Św. Antoniego w Jaśle, bł. Ks. Władysława Findysza w Nowym Żmigrodzie oraz Krzyża na Górze Liwocz (562m).

Ciekawą ofertą dla odwiedzających są szlaki tematyczne - Szlak Naftowy łączący ze sobą miejsca związane z narodzinami i historią przemysłu naftowego w Polsce i na Ukrainie, Szlak Architektury Drewnianej, który przebiega obok najcenniejszych drewnianych świątyń, a także Szlak Papieski upamiętniający wędrówki Ojca Świętego Jana Pawła II po Beskidzie Niskim.

Dużą popularnością cieszą się również liczne szlaki piesze, które koncentrują się na terenie Magurskiego Parku Narodowego oraz jego otuliny z Głównym Szlakiem Beskidzkim Ustroń – Wołosate znakowanym

kolorem czerwonym. Przez teren pogórzy prowadzi szlak żółty, przebiegający przez Górę Liwocz (562 m), na której znajduje się wieża z platforma widokową oraz szlaki dojściowe do niego.

Atrakcyjny jest również szlak gminny Świącany – Przybówka przecinający cały powiat na trasie którego znajduje się wiele ciekawych zabytków jak – miejsce po zamku „Golesz”, dwory, cmentarze wojenne, zabytkowe świątynie czy kurhany. Dużym zainteresowaniem cieszą się szlaki rowerowe biegnące przez najbardziej atrakcyjne tereny południowej części ziemi jasielskiej. Ciekawą formą spędzenia czasu jest turystyka jeździecka, rozwijająca się w oparciu o istniejące stadniny. Dla młodzieży przygotowane zostały na terenie Magurskiego Parku Narodowego oraz w lasach Nadleśnictwa Kołaczyce ścieżki edukacyjne. Na turystów odwiedzających powiat czekają również gospodarstwa agroturystyczne.

Opierając się na oficjalnych danych GUS dokonano w poniższej tabeli analizy porównawczej bazy noclegowej oraz wielkości ruchu turystycznego w powiecie jasielskim i powiatach sąsiadujących.

TABELA 6. TURYSTYCZNE OBIEKTY ZBIOROWEGO ZAKWATEROWANIA W POWIATACH W 2006 ROKU

Wyszczególnienie	Obiekty stan w dniu 31VII	Miejsca noclegowe a		Korzystający z noclegów		Udzielone noclegi	
		Ogółem	w tym całoroczne	Ogółem	w tym turyści zagraniczni	Ogółem	w tym turystom zagranicznym
Województwo	335	20169	15101	564387	64106	1629396	133145
Powiat jasielski	12	362	222	14068	646	25502	914
Powiat krośnieński	25	1470	1037	20029	417	187705	2501
Powiat dębicki	15	991	651	14162	848	83043	2484
Powiat strzyżowski	5	268	268	4333	222	9804	434
Powiat gorlicki	29	1785	1356	35690	767	181276	1734

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Rzeszowie

Spośród wymienionych powiatów najkorzystniej sytuacja przedstawia się w powiatach: krośnieńskim, gorlickim i dębickim. Na ich tle pozycja powiatu jasielskiego jest nieco słabsza, gdyż skupia on jedynie 3,58% obiektów w porównaniu do ilości tych miejsc w województwie. W rankingu miejsc noclegowych widoczna jest również dominacja wymienionych wyżej powiatów. Na terenie powiatu jasielskiego

zlokalizowanych jest 1,79% ogólnej liczby miejsc noclegowych w porównaniu do ilości, jaka występuje na terenie województwa. Podobnie rzecz ma się w kategorii udzielonych noclegów: jedynie 1,57% ogólnej liczby.

Na 1 km² przypada w powiecie jasielskim ok. 2 miejsc noclegowych. Powyższe dane jednoznacznie wskazują na konieczność rozbudowy bazy noclegowej w postaci nowych hoteli, ośrodków wypoczynkowych czy gospodarstw agroturystycznych, oferujących obok produktu turystycznego, również możliwość zakwaterowania. Należałoby zwrócić uwagę, iż powstanie nowych miejsc noclegowych w dużej mierze przyczyni się do wzrostu liczby turystów, a tym samym promocji wartości turystycznych regionu jasielskiego.

Coraz więcej gospodarstw w powiecie nastawia się na enoturystykę, czyli turystykę związaną z uprawą winorośli i produkcją wina. W powiecie działa już kilkanaście winnic, i ciągle powstają nowe. Należy zastanowić się nad możliwościami, jakie daje tego rodzaju przedsięwzięcie, zarówno pod względem ekonomicznym, jak również turystycznym. Obecnie czynione są starania o utworzenie atrakcyjnej oferty enoturystycznej obejmującej Karpaty, poprzez połączenie oferty producentów wina z Węgier, Słowacji i Polski. Warto zabiegać o pozyskanie choćby kilku procent turystów, np. z kilkunastu milionów odwiedzających, co roku Kraków. Warto również skierować się w stronę pomocy biur podróży, które powinny dysponować informacjami o danym rejonie winiarskim. Ważne jest przy tym przygotowanie folderów w różnych językach. Należałoby również stworzyć w portalach internetowych centrum informacji o winnicach, zadbać o oznaczenie nie tylko winnic, ale i innych atrakcji turystycznych w danym rejonie. Konieczne jest zarazem zorganizowanie dobrej bazy noclegowej oraz zadbanie np. o przewozy samochodowe dla osób uczestniczących w degustacjach wina. W otoczeniu uprawy winorośli mogą się również rozwijać usługi z nią związane, handel materiałami i narzędziami do uprawy, przetwórstwo, wspomagające uprawy rolne, rzemiosło i produkty regionalne uzupełniające sprzedaż wina.

Enoturystyka jest obecnie najszybciej rozwijającą się gałęzią światowego przemysłu turystycznego, trudno, więc się dziwić, iż wielu producentów wina na całym świecie widzi w tym dla siebie dużą szansę. Doświadczenia pokazują, że na enoturystyce najbardziej mogą skorzystać małe gospodarstwa winiarskie. Właściciele gospodarstw, powinni organizować degustacje. Dobrym pomysłem, cieszącym się coraz większym zainteresowaniem są płatne usługi: edukacja winiarska, zwiedzanie winnicy połączone z degustacją lub płatna degustacja połączona z podawaniem informacji o danym winie.

Kultura

Na terenie powiatu funkcjonują znane na Podkarpaciu placówki kultury: Muzeum Regionalne, Jasielski Dom Kultury, Młodzieżowy Dom Kultury, Muzeum Narciarstwa w Cieklinie. Poprzez obrzędy, tańce, śpiew i muzykę kultywuje się rodzimą kulturę regionu. Działa tu kilka zespołów folklorystycznych,

śpiewaczych i kapel, których członkowie ubrani w tradycyjne miejscowe stroje ludowe prezentują przekazywany z pokolenia na pokolenie swój bogaty repertuar. Do najbardziej znanych na szczeblu regionalnym i ogólnopolskim należą: „Trzcinicoki” z Trzcinicy i „Żmigrodzianie” z Nowego Żmigrodu. Najwięcej stałych imprez kulturalnych, w tym te o randze ponadregionalnej odbywa się w stolicy powiatu - Jaśle.

TABELA 7. DZIAŁALNOŚĆ KULTURALNA W GMINACH, W 2006 ROKU

LP.	Jednostka terytorialna	Zespoły artystyczne	Imprezy	Uczestnicy imprez
1.	Miasto Jasło	50	203	54 861
2.	Brzyska	1	3	180
3.	Dębowiec	0	0	0
4.	Gmina Jasło	1	0	0
5.	Kołaczyce	6	26	9 950
6.	Krempna	0	0	0
7.	Nowy Żmigród	0	0	0
8.	Osiek Jasielski	1	38	18 440
9.	Skołyszyn	2	12	2 400
10.	Tarnowiec	0	0	0
11.	Powiat jasielski razem	60	282	85 831

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Rzeszowie i danych Urzędu Gminy Jasło.

7. Infrastruktura techniczna

Drogi i koleje

Funkcję zarządcy powiatowych dróg sprawuje Powiatowy Zarząd Dróg w Jasle, który powstał 1 stycznia 1999 roku i jest jednostką organizacyjną powiatu jasielskiego. Sieć dróg powiatowych powstała z dróg wojewódzkich będących do dnia 01.01.1999 w administracji Dyrekcji Okręgowej Dróg Publicznych w Rzeszowie, oraz ulic wojewódzkich, będących w administracji byłych Wojewódzkich Dyrekcji Dróg Miejskich.

Powiat posiada rozwiniętą sieć komunikacyjną dróg krajowych, powiatowych i gminnych. Miasto Jasło stanowi węzeł transportowo-logistyczny z zapleczem transportu kolejowego i samochodowego. Drogi wymagają modernizacji ze względu na zły stan techniczny nawierzchni.

Drogowe szlaki komunikacyjne przebiegające przez powiat to:

- droga krajowa nr 28 (Zator - Medyka),
- droga krajowa nr 73 (Wiśniówka - Jasło),
- droga wojewódzka nr 988 (Babica - Warzyce),
- droga wojewódzka nr 992 (Jasło- Ożenna –Granica Państwa),
- droga wojewódzka nr 993 (Gorlice-Dukla).

TABELA 8. DROGI PUBLICZNE W 2006 ROKU

Wyszczególnienie	Drogi publiczne o twardej nawierzchni		W tym o nawierzchni ulepszonej	
	powiatowe	gminne	powiatowe	gminne
	w km			
Województwo	6403,4	5286	6169,5	4062,2
Powiat jasielski	376,2	248,3	352,2	231,9
Powiat krośnieński	363,9	340,3	356,4	300,7
Powiat dębicki	359,1	587,8	350,2	419,8
Powiat strzyżowski	188,6	245,1	188,6	184,1
Powiat gorlicki	307,7	465,6	306,8	376,6

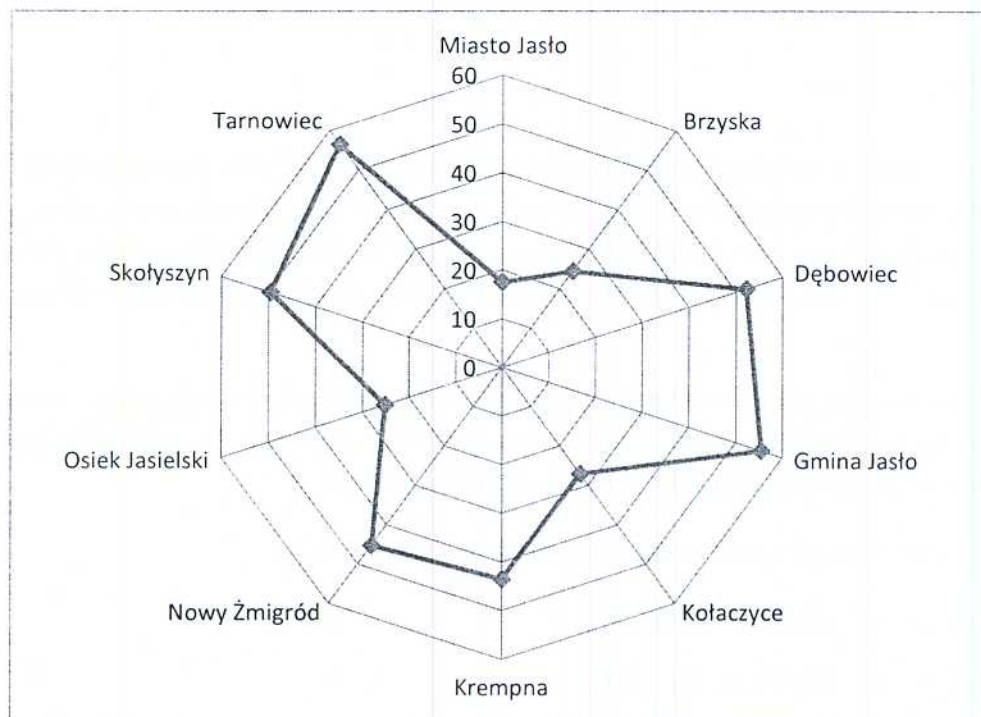
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Rzeszowie i w Krakowie

Na koniec roku 2007 drogi powiatowe na terenie Powiatu Jasielskiego posiadały długość 396,80 km, w tym drogi utwardzone o nawierzchni bitumicznej: 361,00 km, o nawierzchni tłuczniowej: 18,10 km, a nieutwardzone drogi gruntowe 17,7 km.

WYKRES 6. DŁUGOŚĆ DRÓG POWIATOWYCH (W KM), W GMINACH POWIATU, W 2007 ROKU

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Zarządu Dróg

Tylko część dróg powiatowych ma dostosowane parametry techniczne do normatywu szerokości i korony drogi, co jest szczególnie ważne dla bezpieczeństwa użytkowników dróg oraz dla lokalnego przemysłu i przedsiębiorstw. Brak wystarczającej ilości środków na powiatową infrastrukturę komunikacyjną spowodował, że drogi powiatowe, (które w większości były wykonywane w latach 1960-1980, wg wymogów dla ruchu lekkiego), w znacznym stopniu uległy degradacji (wzrost liczby pojazdów, zwiększenie tonażu, naturalny proces starzenia się nawierzchni bitumicznej).

Ogółem ilość obiektów mostowych w powiecie wynosi 74 obiekty (o łącznej długości 1738,10 mb), ze względu na konstrukcję wyróżnić możemy:

- mosty stalowe: 35 (1070,80 mb),
- mosty żelbetonowe: 34 (534,10 mb),
- mosty sprężone: 4 (108,70 mb),
- most tymczasowy drewniany: 1 (24,50 mb).

Głównymi szlakami komunikacji kolejowej są: linia Rzeszów – Jasło oraz linia Stróże - Zagórz.

Transport kolejowy ma obecnie słabnące znaczenie, a tym samym zmalało znaczenie jasielskiego węzła kolejowego. Zły stan techniczny trakcji kolejowej nie pozwala na przyspieszenie jazdy pociągów, komunikacja pasażerska nie jest, więc konkurencyjna w stosunku do samochodowej. Nie ma dobrych połączeń pasażerskich pomiędzy województwem podkarpackim i małopolskim. Małopolskie pociągi

regionalne ze Stróż docierają jedynie do Biecza. Ważnym zadaniem jest zawarcie porozumienia dotyczącego przewozów pasażerskich pomiędzy województwami.

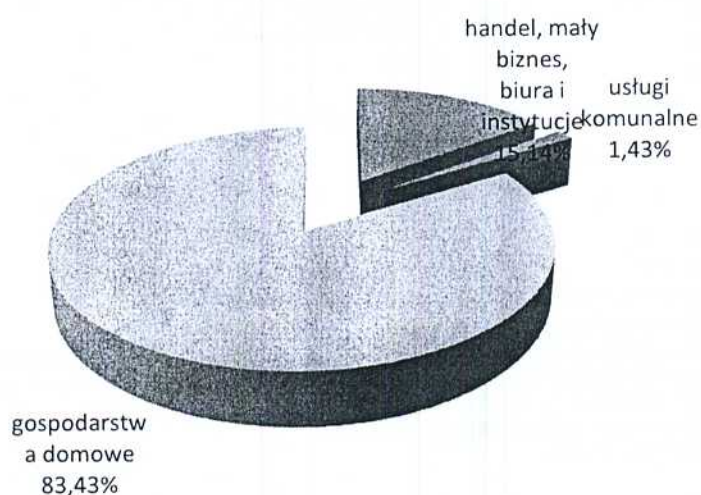
Szansą na zmianę stanu komunikacji kolejowej są inwestycje podejmowane przez samorząd województwa w zakresie modernizacji linii kolejowych, szczególnie linii Jasło-Rzeszów, i odcinka Jasło-Zagórz-Łupków.

Odpady komunalne

Najważniejszym zadaniem strategicznym powiatu w zakresie gospodarki odpadami jest ograniczenie do minimum negatywnego oddziaływania odpadów na środowisko oraz maksymalny wzrost ich gospodarczego wykorzystania. Służyć temu będzie szereg przedsięwzięć, m.in. doskonalenie rozwiązań organizacyjnych w zakresie segregacji odpadów i gospodarowania odpadami opakowaniowymi.

Na podstawie zebranych informacji wynika, że na terenie powiatu jasielskiego w 2006 roku wytworzono ogółem 15 920,2 ton odpadów, w tym: z handlu, małego biznesu, biur i instytucji 2 409,6 ton co stanowi około 15,14%, usług komunalnych 227,9 ton (tj. 1,43%) oraz z gospodarstw domowych w ilości 13 282,7 ton (tj. 83,43%).

WYKRES 7. ILOŚĆ WYTWORZONYCH ODPADÓW W POWIECIE JASIELSKIM W ROKU 2006

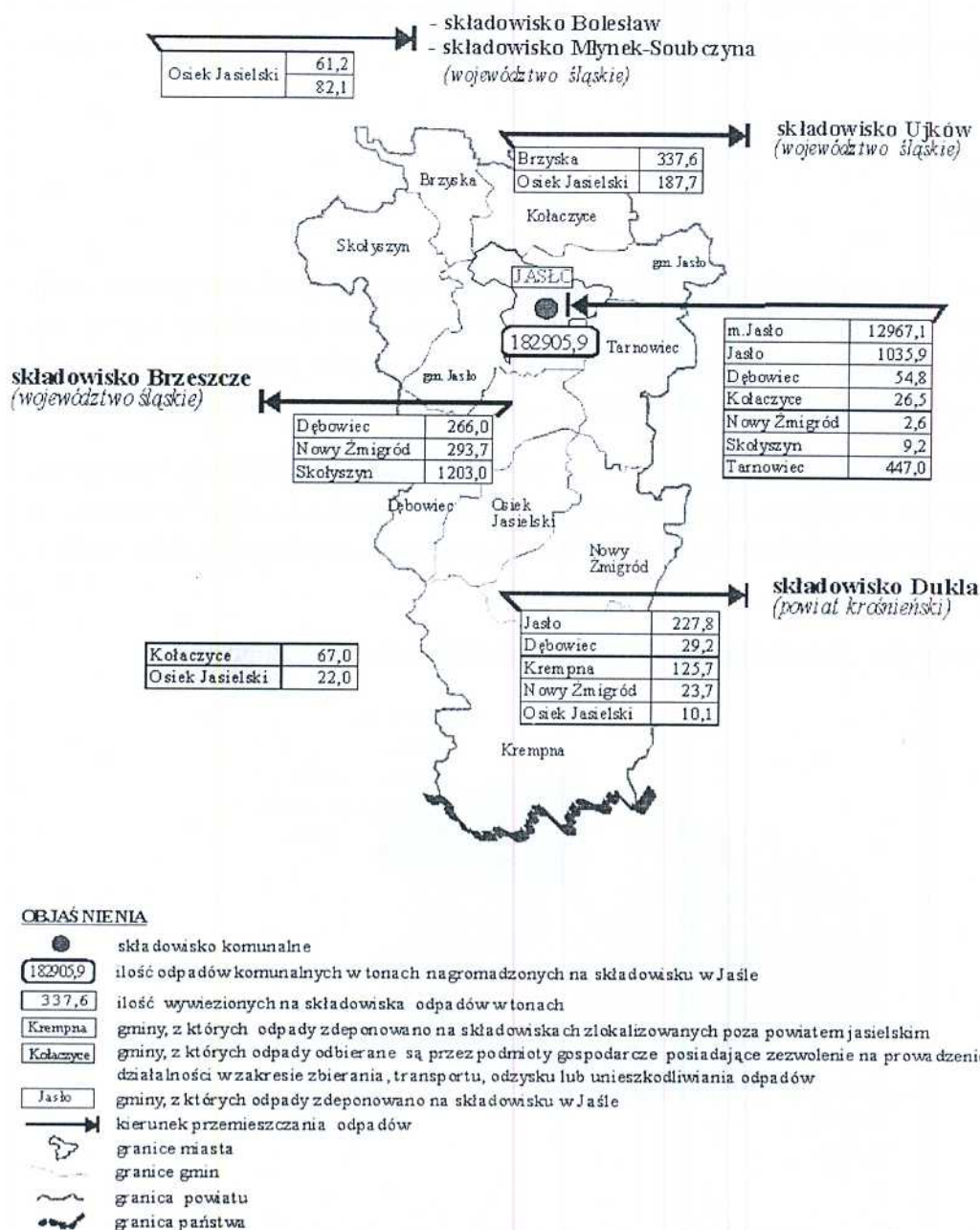
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Rzeszowie

Nadal na obszarze powiatu jasielskiego problemem pozostają "dzikie" składowiska odpadów. Są one sukcesywnie likwidowane, jak miało to miejsce np. w gminach Dębowiec, Nowy Żmigród oraz w Jaśle.

RYSUNEK 4. SCHEMAT PRZEPŁYWU ODPADÓW KOMUNALNYCH W POWIECIE JASIELSKIM W ROKU 2006

Źródło: <http://www.powiat.jaslo.pl>

Wodociągi i kanalizacja

Długość sieci wodociągowej w powiecie jasielskim wynosi 366 km, a stopień pokrycia siecią wodociągową stanowi ok. 31%.

TABELA 9. WODOCIĄGI I KANALIZACJA NA TERENIE WYBRANYCH POWIATÓW W 2006 ROKU

Wyszczególnienie	Sieć w km		Połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych		Zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych		Ścieki odprowadzone siecią kanalizacyjną w dom ³
	wodociągowa rozdzielcza	kanalizacyjna	wodociągowe	kanalizacyjne	w dom ³	na 1 mieszkańca w m ³	
	stan w dniu 31 XII						
Województwo	12 677	9 283	272 386	157 547	46 561	22	50 063
Powiat jasielski	366	263	7 557	5 920	1 537	13	1 970
Powiat krośnieński	472	927	10 322	14 317	1 086	10	1 945
Powiat dębicki	801	389	15 779	7 812	2 732	21	3 638
Powiat strzyżowski	341	134	8 253	2 523	1 565	25	487
Powiat gorlicki	199	321	4 589	6 150	973	9	1 637

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Rzeszowie i w Krakowie

W powiecie jasielskim funkcjonuje cztery komunalne mechaniczno-biologiczne oczyszczalnie ścieków, w tym jedna oczyszczalnia w mieście (Jasło) i trzy na obszarach wiejskich (Krempna, Skołyszyn, Kołaczyce). Łączna przepustowość oczyszczalni wynosi 20 721 m³/dobę (oczyszczalnia w Jasle – 20 000 m³/dobę i oczyszczalnie wiejskie łącznie - 721 m³/dobę). Ścieki komunalne z obszaru Jasła oczyszczane są na mechaniczno-biologicznej oczyszczalni o podwyższonym stopniu usuwania związków biogennych.

8. Gospodarka

W powiecie jasielskim bogate są tradycje przemysłowe górnictwa naftowego i gazownictwa oraz przemysłu szklarskiego. Bazę ekonomiczną powiatu tworzy przemysł rafineryjny, chemiczny, budowlany i meblarski, szklarski oraz spożywczy (w tym przetwórstwo owoców i warzyw, przetwórstwo mięsa, cukiernictwo). Istotną rolę w rozwoju gospodarczym regionu odgrywają prężnie działające duże i średnie przedsiębiorstwa oraz zakłady produkcyjno-usługowe. Władzom powiatu zależy na pozyskiwaniu inwestorów zewnętrznych, wspierających procesy restrukturyzacji bazy ekonomicznej powiatu i kreowaniu silnego sektora małych i średnich przedsiębiorstw.

Chociaż o sytuacji gospodarczej i zatrudnieniu decydują przede wszystkim duże zakłady, nie sposób nie docenić znacznej aktywności małych i średnich firm.

Na terenie powiatu funkcjonuje podstrefa Tarnobrzskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej *EURO-PARK WISŁOSAN*. W ramach pomocy publicznej oferuje wszystkim inwestorom strefowym pakiet ulg podatkowych, nawet do 65% zainwestowanych środków. TSSE gwarantuje uregulowany stan prawny wszystkich gruntów i najniższe ceny w kraju.

Podstrefa Jasło obejmuje teren **34,34 ha** położony w 2 rejonach inwestycyjnych:

- Rejon Jasło (Rafineria Jasło, Zakład Tworzyw Sztucznych "Gamrat" S.A. i Warzyce) - **25,5 ha**,
- Rejon Rymanów - **8 ha**,
- Rejon Jedlicze - **0,84 ha**.

Teren ma korzystne położenie komunikacyjne, zapewnia łatwy dostęp dla transportu samochodowego i kolejowego. Preferowane sektory przemysłowe w ramach branż to:

- produkcja mebli
- przemysł chemiczny i maszynowy
- produkcja materiałów dla budownictwa
- przemysł telekomunikacyjny i informatyczny
- produkcja wykorzystująca nowoczesne technologie.

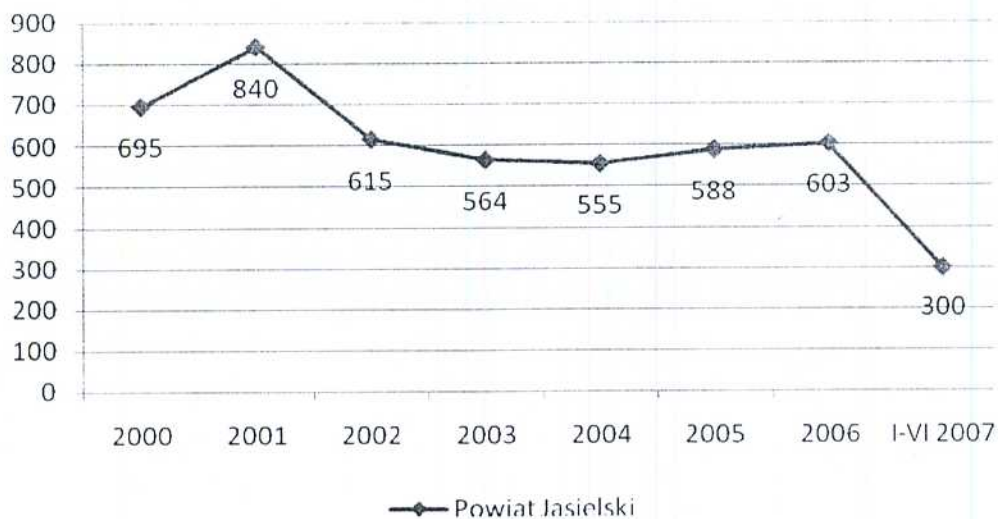

TABELA NR. 10 LICZBA NOWO ZAREJESTROWANYCH W REJESTRZE REGON W LATACH 2000-2007 PODMIOTÓW GOSPODARKI NARODOWEJ (BEZ ROLNIKÓW INDYWIDUALNYCH)

Wyszczególnienie	2004		2005		2006		I-VI 2007	
	Ogółem	Osoby fizyczne	Ogółem	Osoby fizyczne	Ogółem	Osoby fizyczne	Ogółem	Osoby fizyczne
POLSKA	233520	187391	261507	219117	297302	250144	148652	126381
WOJEWÓDZTWO	8901	7281	9662	8288	11332	9593	5743	4947
Powiaty:								
jasielski	555	456	588	533	603	526	300	260
dębicki	646	513	689	612	786	690	381	336
krośnieński	442	330	412	357	529	462	262	232

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Rzeszowie

WYKRES 8. LICZBA NOWO ZAREJESTROWANYCH W REJESTRZE REGON W LATACH 2000 - VI 2007 PODMIOTÓW GOSPODARKI NARODOWEJ (BEZ ROLNIKÓW INDYWIDUALNYCH) W POWIECIE JASIELSKIM.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Rzeszowie

Wśród lokalnych przedsiębiorców przeprowadzono ankietę, gdzie wskazali oni pozytywne oraz negatywne elementy klimatu dla rozwoju przedsiębiorczości na terenie Powiatu Jasielskiego:

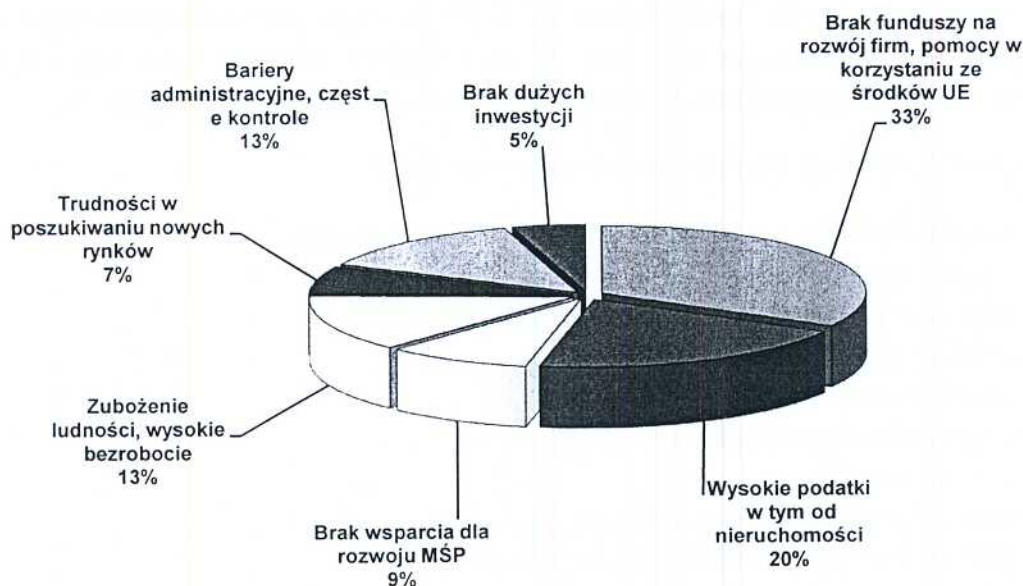
<i>Czynniki pozytywne</i>	<i>Czynniki negatywne</i>
<ul style="list-style-type: none"> -właściwa reakcja władz powiatu na potrzeby firm, -zlecanie prac interwencyjnych, -finansowanie szkoleń uczniów, -terminowe wydawanie decyzji, -kompetencja i życzliwość pracowników starostwa, -dobra współpraca władz powiatu z firmami średnimi i dużymi, -przygraniczne położenie powiatu, -starania o pozyskanie inwestorów	<ul style="list-style-type: none"> -nienajlepszy stan dróg, -wysoki podatek od nieruchomości, -brak środków na rozwój i promocję powiatu, -wysoki stan bezrobocia, -brak wsparcia w działalności firm miejscowych przy wyborze wykonawców inwestycji i robót realizowanych na terenie powiatu

Z powyższych opinii wynika, że należy podjąć bliższą współpracę z małymi firmami, które odgrywają istotną rolę w lokalnym rynku zatrudnienia. Organizowanie spotkań i prowadzenie współpracy z firmami średnimi i dużymi, jak wynika z opinii samych przedsiębiorstw, jest dla nich ważnym elementem klimatu dla rozwoju przedsiębiorczości. Firmy oczekują równocześnie, iż współpraca prowadzona będzie na płaszczyźnie merytorycznej, czyli w rozwiązywaniu konkretnych problemów utrudniających rozwój przedsiębiorstw.

Wśród największych barier w rozwoju przedsiębiorczości w powiecie jasielskim 34% ankietowanych firm wskazało brak funduszy na nowe inwestycje oraz brak wsparcia merytorycznego w skorzystaniu z dostępnych środków pomocowych Unii Europejskiej, 20% duże ograniczenia upatruje w wysokich podatkach w tym od nieruchomości, 13% obawia się barier administracyjnych w tym częstych kontroli.

WYKRES NR. 9. GŁÓWNE BARIERY W ROZWOJU PRZEDSIĘBIORCZOŚCI W POWIECIE JASIELSKIM

Pojawiały się również pojedyncze wskazania m.in.: brak tradycji prowadzenia działalności na własny rachunek, ucieczka wykwalifikowanej kadry do ośrodków przemysłowych; brak lokali na działalność gospodarczą zbyt wysokie czynsze w istniejących lokalach, brak dodatkowych ulg i zachęt dla inwestorów. Zdaniem ankietowanych przedsiębiorców najważniejszymi działaniami warunkującymi szybki rozwój gospodarczy i społeczny powiatu jasielskiego jest pozyskanie nowych inwestorów, powstanie nowych firm, tworzenie nowych miejsc pracy, doradztwo gospodarcze oraz wprowadzenie ulg podatkowych (podatku od nieruchomości) dla firm tworzących nowe miejsca pracy. Podnoszone były także aspekty dostępu do niskooprocentowanych pożyczek, tanich źródeł finansowania.

9. Edukacja

Powiat jasielski posiada rozbudowaną sieć szkół ponadgimnazjalnych. Potencjał edukacyjny szkolnictwa średniego zapewnia upowszechnienie wykształcenia na poziomie średnim, ogólnokształcącym i zawodowym. Powiat jest organem prowadzącym 10 szkół i zespołów szkół ponadgimnazjalnych, z których 7 funkcjonuje w mieście, a 3 na wsi. W skład zespołów wchodzi różne typy szkół ponadgimnazjalnych. Ponadto powiat jasielski prowadzi 6 placówek edukacyjno- wychowawczych.

Placówki oświatowe dla młodzieży prowadzone przez powiat jasielski to:

- I Liceum Ogólnokształcące w Jaśle im. Króla Stanisława Leszczyńskiego,
- II Liceum Ogólnokształcące im. ppłk. Józefa Modrzejewskiego w Jaśle,
- Zespół Szkół Budowlanych im. Króla Kazimierza Wielkiego w Jaśle,
- Zespół Szkół nr 1 im. Bohaterów Września,
- Zespół Szkół Nr 2 w Jaśle,
- Zespół Szkół Nr 3 im. Stanisława Pawłowskiego w Jaśle,
- Zespół Szkół Nr 4 w Jaśle,
- Zespół Szkół im. Mikołaja Kopernika w Nowym Żmigrodzie,
- Zespół Szkół im. prof. Teodora Marchlewskiego w Trzcinicy,
- Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych w Kołaczycach,
- Bursa Międzyszkolna w Jaśle,
- Młodzieżowy Dom Kultury w Jaśle,
- Specjalny Ośrodek Szkolno – Wychowawczy w Jaśle,
- Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna w Jaśle.

Stan techniczny i funkcjonalność obiektów oświatowych wskazuje na konieczność przyspieszenia prac remontowych i modernizacyjnych. Szkolnictwo średnie wymaga dostosowania do wymogów współczesności oraz specyfiki lokalnego i regionalnego rynku pracy.

Działalność edukacyjną nastawioną głównie na przekwalifikowania osób dorosłych prowadzą również:

- Powiatowy Urząd Pracy w Jaśle,
- Powiatowy Zespół Doradztwa Rolniczego w Jaśle,
- Centrum Kształcenia Praktycznego w Jaśle,
- Powiatowy Ośrodek Edukacyjny Nauczycieli w Jaśle.

W powiecie działają też stacjonarne szkoły wyższe (między innymi: Podkarpacka Szkoła Wyższa im. Ks. Findysza, Wyższa Szkoła Humanistyczna-Ekonomiczna z Łodzi, Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Krośnie - Zakład Języka Niemieckiego) oraz placówki zamiejscowe innych szkół wyższych z Rzeszowa i Krakowa.

łącznie w całym powiecie na koniec 2006 r. zarejestrowanych było 290 jednostek gospodarczych prowadzących działalność w zakresie edukacji.

TABELA 11 SZKOŁY PODSTAWOWE (BEZ SPECJALNYCH), UCZNIOWIE SZKÓŁ I ABSOLWENCI, WG GMIN, W ROKU 2006.

LP	Jednostka terytorialna	Szkoły podstawowe (bez szkół specjalnych)	Udział % w stosunku do całego powiatu	Uczniowie	Udział % w stosunku do całego powiatu	Absolwenci w roku szkolnym 2005/6	Udział % w stosunku do całego powiatu
1.	Miasto Jasło	9	12%	2 675	32%	487	31%
2.	Brzyska	4	5%	511	6%	110	7%
3.	Dębowiec	9	12%	618	7%	104	7%
4.	Gmina Jasło	8	10%	928	11%	177	11%
5.	Kołaczyce	6	8%	754	9%	157	10%
6.	Krempna	3	4%	153	2%	17	1%
7.	Nowy Żmigród	10	13%	698	8%	132	8%
8.	Osiek Jasielski	7	9%	387	5%	74	5%
9.	Skołyszyn	9	12%	959	11%	186	12%
10.	Tarnowiec	12	16%	704	8%	143	9%
11.	Powiat jasielski razem	77	100%	8 387	100%	1 587	100%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Rzeszowie

TABELA 12 GIMNAZJA DLA DZIECI I MŁODZIEŻY W ROKU SZKOLNYM 2006/2007

Wyszczególnienie	Szkoły	Pomieszczenia szkolne	Oddziały	Uczniowie	Absolwenci w roku szkolnym 2005/06
Województwo	543	4 261	4 060	94 460	33 564
Powiat jasielski	35	239	239	5 252	1 917
Powiat krośnieński	41	263	216	4 709	1 691
Powiat dębicki	51	244	280	6 326	2 293
Powiat strzyżowski	20	131	124	2 962	977
Powiat gorlicki	37	241	214	4 873	1 710

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Rzeszowie i w Krakowie

TABELA 13 LICZBY KOMPUTERÓW I INTERNET W SZKOŁACH POWIATU WG GMIN, W ROKU 2006.

LP.	Jednostka terytorialna	Liczba komputerów w szkołach	Udział % w stosunku do całego powiatu	komputery podłączone do Internetu	Udział % w stosunku do całego powiatu	Uczniowie przypadający na 1 komputer w szkołach podstawowych	Uczniowie przypadający na 1 komputer w gimnazjach
1.	Miasto Jasło	329	24,6%	294	25,3%	23	21
2.	Brzyska	83	6,2%	71	6,1%	14	11
3.	Dębowiec	160	11,9%	122	10,5%	10	12
4.	Gmina Jasło	137	10,2%	130	11,2%	11	25
5.	Kołaczyce	136	10,1%	135	11,6%	11	9
6.	Krempna	38	2,8%	27	2,3%	15	7
7.	Nowy Żmigród	92	6,9%	73	6,3%	33	20
8.	Osiek Jasielski	61	4,6%	49	4,2%	12	22
9.	Skołyszyn	165	12,3%	145	12,5%	12	12
10.	Tarnowiec	139	10,4%	115	9,9%	11	13
11.	Powiat jasielski razem	1 340	100%	1 161	100%	15	15

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Rzeszowie

10. Ochrona zdrowia i pomoc społeczna

Najważniejszą jednostką zajmującą się ochroną zdrowia mieszkańców powiatu jasielskiego jest Szpital Specjalistyczny w Jaśle. Dodatkowo w powiecie funkcjonują publiczne i niepubliczne zakłady opieki zdrowotnej.

TABELA 14. LICZBA ZAKŁADÓW OPIEKI ZDROWOTNEJ W LATACH 2002- 2006.

Zakłady opieki zdrowotnej	Jednostka miary	2002	2003	2004	2005	2006
ogółem	ob.	-	-	26	27	28
publiczne	ob.	-	-	19	20	22
niepubliczne	ob.	-	-	7	7	6
Liczba ludności na 1 aptekę ogólnodostępną	osoba	4 583	4 443	4 119	3 844	3 833

Najważniejszymi problemami dotyczącymi ochrony zdrowia mieszkańców powiatu jest słaby stan infrastruktury większości obiektów ochrony zdrowia i brak w powiecie niektórych, specjalistycznych przychodni lekarskich jak np. ortopedy dziecięcego, oraz brak dostępu do usług stomatologicznych w weekendy i w nocy.

W Szpitalu Specjalistycznym funkcjonują następujące oddziały i poradnie:

Oddziały	Ilość łóżek
1. Szpitalny Oddział Ratunkowy wraz z Izbą Przyjęć	6
2. Oddział Anestezjologii i Intensywnej Terapii	6
3. Oddział Chirurgii Ogólnej i Onkologicznej	51
4. Oddział Dermatologiczny	26
5. Oddział Pediatrii i Alergologii	26
6. Oddział Ginekologiczno-Położniczy	50
7. Oddział Neurologii z Pododdziałem Udarowym	32
8. Oddział Neonatologiczny	30
9. Oddział Obserwacyjno-Zakaźny i WZW	20
10. Oddział Ortopedii, Traumatologii, Mikrochirurgii i Chirurgii Ręki	21
11. Oddział Otolaryngologiczny	23
12. Oddział Chorób Wewnętrznych, Kardiologii i Diabetologii	63
13. Oddział Psychiatryczny	38

Poradnie:

- Poradnia Diabetologiczna,
- Poradnia Endokrynologiczna,
- Poradnia Kardiologiczna,
- Poradnia Reumatologiczna,
- Poradnia Alergologiczna,
- Poradnia Chirurgiczna,
- Poradnia Ortopedyczno-Traumatologiczna,
- Poradnia Ginekologiczno-Położnicza,
- Poradnia Otolaryngologiczna,
- Poradnia Gruźlicy i Chorób Płuc,
- Poradnia Neurologiczna,
- Poradnia Chorób Zakaźnych,
- Poradnia Dermatologiczna,
- Poradnia Rehabilitacji,
- Ośrodek Rehabilitacji Diennej,
- Pracownia Fizjoterapii,
- Poradnia Zdrowia Psychicznego,
- Poradnia Leczenia Uzależnień.

TABELA 15. LICZBA ZAKŁADÓW OPIEKI ZDROWOTNEJ W ROKU 2006.

Wyszczególnienie	Ambulatoryjna opieka zdrowotna		Apteki	Liczba ludności na 1 aptekę
	zakłady opieki zdrowotnej	praktyki lekarskie		
Województwo	822	554	557	3 766
Powiat jasielski	28	18	30	3 833
Powiat krośnieński	37	19	25	4 390
Powiat dębicki	30	32	29	4 569
Powiat strzyżowski	30	10	13	4 762
Powiat gorlicki	46	16	33	3 233

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Rzeszowie i w Krakowie

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej powiat prowadzi działania na rzecz osób niepełnosprawnych, w tym przewlekłe chorych psychicznie, wspiera działania ośrodków pomocy społecznej oraz działania na rzecz rodziny. Zadania te są realizowane przez następujące instytucje:

- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie,
- Dom Pomocy Społecznej w Foluszu,
- Dom Dziecka w Wolicy,
- Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Jaśle,
- Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności,
- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna (w strukturze działu Ośrodek Interwencji Kryzysowej),
- Katolicka Placówka Wychowawcza „Nasz Dom” w Jaśle,
- Dom Pomocy Społecznej „Nazaret” w Kołaczycach.

TABELA 16. INSTYTUCJE POMOCY SPOŁECZNEJ W ROKU 2006.

Wyszczególnienie	Domy i zakłady pomocy społecznej		
	placówki	miejsca	mieszkańcy
Województwo	65	5 443	5 130
Powiat jasielski	3	298	294
Powiat krośnieński	2	195	190
Powiat dębicki	3	333	333
Powiat strzyżowski	2	155	155
Powiat gorlicki	4	288	285

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Rzeszowie i w Krakowie

W każdej gminie powiatu działają również Miejskie lub Gminne Ośrodki Pomocy Społecznej, zajmujące się pomocą dla mieszkańców będących w trudnej sytuacji materialnej lub zagrożonych patologiami.

Łącznie w całym powiecie na koniec 2006 r. zarejestrowanych było 286 jednostek gospodarczych prowadzących działalność w zakresie ochrony zdrowia i pomocy społecznej.

11. Bezpieczeństwo mieszkańców

Powiat jasielski jest jednym z najbezpieczniejszych powiatów w województwie, a nawet w całym kraju. Liczba przestępstw jest niewielka i są to głównie przestępstwa drogowe i drobne kradzieże.

Ważnymi problemami, stojącymi przed powiatem w dziedzinie zapewnienia bezpieczeństwa mieszkańców jest zmieniający się charakter zagrożeń związanych z przestępczością oraz niski poziom współpracy społeczeństwa z policją w zwalczaniu tych zagrożeń.

Do pozostałych zagrożeń bezpieczeństwa należą powodzie i zagrożenia związane z działalnością przemysłu chemicznego i spożywczego a także transportem materiałów niebezpiecznych.

**TABELA 17 PRZESTĘPSTWA STWIERDZONE W ZAKOŃCZONYCH POSTĘPOWANIACH PRZYGOTOWAWCZYCH
WEDŁUG WYBRANYCH RODZAJÓW PRZESTĘPSTW W 2006 ROKU**

Wyszczególnienie	Ogółem	w tym							
		zabójstwo	uszczerbek na zdrowiu	udział w bójce lub pobicie	kradzież	kradzież z włamaniem	rozbój, kradzież rozbójniczą, wymuszenie rozbójnicze	drogowe	gospodarcze
Województwo	41 356	26	532	627	6 925	4 820	629	10 223	4 397
Powiat jasielski	1 663	-	24	18	247	142	16	530	142
Powiat krośnieński łącznie z miastem Krosno	2 973	2	31	33	572	388	32	521	440
Powiat dębicki	2 243	1	44	59	358	283	62	468	205
Powiat strzyżowski	805	-	20	4	91	72	16	226	74
Powiat gorlicki	1 731			13	334	176	24	418	188

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Rzeszowie i w Krakowie

12. Rolnictwo i obszary wiejskie

W powiecie jasielskim - podobnie jak w całym województwie podkarpackim - rolnictwo jest rozdrobnione. Znajduje się tu ok. 14 tys. gospodarstw rolnych o średniej powierzchni ok. 3,5 ha. Powiat dysponuje terenami, które należą do czystych ekologicznie w porównaniu z innymi regionami kraju. Zachowało się tu jeszcze najmniej zanieczyszczone środowisko przyrodnicze, co stwarza sprzyjające warunki do prowadzenia gospodarstw ekologicznych i agroturystycznych.

Na wsi zamieszkuje (wg danych GUS z 2006r.) ogółem 77 435 osób tj. około 67,3% ludności powiatu. W gospodarstwach rolnych do 3 ha zamieszkuje około 60% ludności rolniczej. Tak duża koncentracja ludności w małych gospodarstwach wpływa na niski poziom dochodów rodzin rolniczych w wypadku braku dochodów z poza rolniczej działalności. Zwykle praca w gospodarstwie stanowi dodatkowe źródło utrzymania.

W powiecie jasielskim przeważają gleby dobre, jednak ich jakość znacząco obniża duże zakwaszenie. Około 70% gleb to gleby o odczynie kwaśnym i bardzo kwaśnym. Najbardziej urodzajne gleby tj. mady występują w dolinach rzek i okolicach Jasła. Gleby te są zaliczane do pszenno-górskiego i zbożowo-górskiego kompleksu przydatności rolniczej, jednak jest ich stosunkowo mało. Dodatkowo, gleby te są zagrożone dewastacją przez wydobywanie żwiru. Na Pogórzu i Beskidzie Niskim przeważają gleby gliniaste. Ogólnie, jakość gleb pogarsza się a kolejnym poważnym utrudnieniem dla rolnictwa jest także niesprzyjająca rzeźba terenu.

TABELA 18. UŻYTKI ROLNE W ROKU 2005 WG GMIN

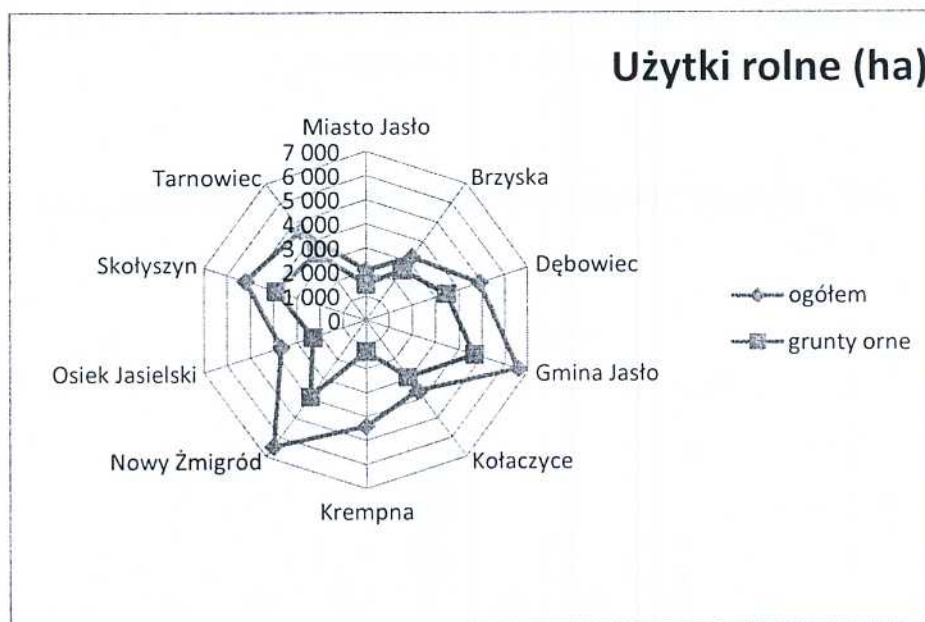
LP.	Jednostka terytorialna	powierzchnia użytków rolnych (w ha)	Udział % w stosunku do całego powiatu	w tym grunty orne (w ha)	Udział % w stosunku do całego powiatu
1.	Miasto Jasło	2 063	4,6%	1 484	5,0%
2.	Brzyska	3 209	7,2%	2 557	8,5%
3.	Dębowiec	4 911	11,0%	3 489	11,6%
4.	Gmina Jasło	6 575	14,7%	4 680	15,6%
5.	Końce	3 626	8,1%	2 918	9,7%
6.	Krempna	4 407	9,9%	1 297	4,3%
7.	Nowy Żmigród	6 482	14,5%	3 930	13,1%
8.	Osiek Jasielski	3 662	8,2%	2 300	7,7%
9.	Skołyszyn	5 197	11,6%	3 876	12,9%
10.	Tarnowiec	4 566	10,2%	3 427	11,4%
11.	Powiat jasielski razem	44 698	100%	29 958	100%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Rzeszowie

W gospodarstwach rolnych dominuje uprawa zbóż i roślin okopowych, a w produkcji zwierzęcej chów bydła i trzody chlewnej. W strukturze wytwórczej rolnictwa znaczący udział posiada również ogrodnictwo i warzywnictwo.

WYKRES 10. POWIERZCHNIA UŻYTKÓW ROLNYCH WG GMIN W ROKU 2005

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Rzeszowie

TABELA 19. UŻYTKOWANIE GRUNTÓW W DNIU 1 STYCZNIA 2007 R.

Wyszczególnienie	Ogółem	Użytki rolne					Grunty leśne	Pozostałe grunty
		Razem	w tym					
			grunty orne	sady	łąki trwałe	pastwiska		
	w ha							
Województwo	1 784 566	977 656	637 948	12 424	119 629	155 816	697 788	109 122
Powiat jasielski	83 078	46 392	31 487	516	4 447	7 517	31 964	4 722
Powiat krośnieński	92 589	53 211	32 944	962	5 794	10 528	34 894	4 484
Powiat dębicki	77 748	52 138	38 885	844	3 751	5 871	20 709	4 901
Powiat strzyżowski	50 352	34 229	25 842	559	1 517	4 350	13 664	2 459

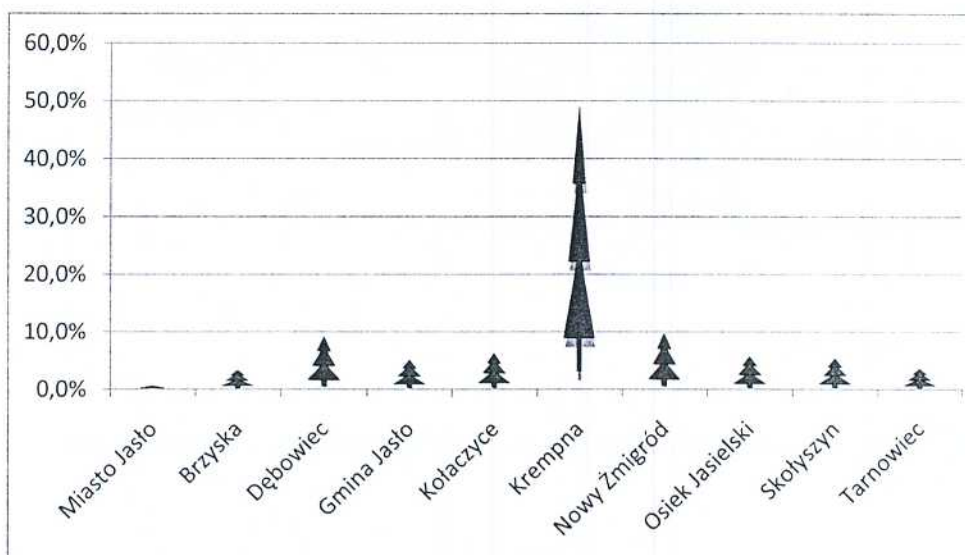
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Rzeszowie i w Krakowie

Jedną z form działalności dodatkowej w gospodarstwie jest prowadzenie działalności agroturystycznej. Walory przyrodniczo krajobrazowe oraz czyste środowisko i dużo niewykorzystanej siły roboczej stwarzają korzystne warunki dla jej rozwoju. Obecnie na terenie powiatu funkcjonuje ok. 30 gospodarstw agroturystycznych (w gminach Krempna, Nowy Żmigród, Dębowiec, Jasło) zrzeszonych w Stowarzyszeniu Galicyjskie Gospodarstwa Gościnne. Jest to mała liczba w stosunku do ilości gospodarstw, które mogłyby prowadzić tego typu działalność. Jednakże dla zwiększenia liczby gospodarstw konieczny jest wzrost ilości turystów odwiedzających powiat.

WYKRES 11. STRUKTURA POWIERZCHNI LASÓW W POWIECIE, WG GMIN W ROKU 2006

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Rzeszowie

III. Bilans strategiczny powiatu jasielskiego - Analiza SWOT

Analiza SWOT jest jedną z metod diagnozy sytuacji społeczności lokalnej. Nazwa techniki pochodzi od pierwszych liter angielskich słów:

S	Strengths	Silne strony, atuty	Zasoby Powiatu
W	Weaknesses	Wady, słabe strony	Zasoby Powiatu
O	Opportunities	Okazje, możliwości, szanse	Otoczenie Powiatu
T	Threats	Trudności, zagrożenia	Otoczenie Powiatu

Analiza została przeprowadzona w celu określenia szans oraz zagrożeń hamujących rozwój powiatu, jak również w celu określenia jego słabych i mocnych stron, w celu zdefiniowania elementów potencjalnej przewagi strategicznej w regionie.

Uczestnicy konsultacji społecznych zwracali uwagę na wiele różnych obszarów problemowych występujących w powiecie jasielskim, jak również wskazywali na możliwości i działania, jakie należałoby podjąć w najbliższym czasie, aby rozwiązywać problemy i zapobiegać ich powstawaniu.

Najważniejsze obszary problemowe to: infrastruktura techniczna powiatu, w tym służąca przedsiębiorcom, rozwój gospodarczy i wdrażanie innowacji, edukacja związana z rynkiem pracy, komunikacja społeczna przedsiębiorców z otoczeniem, rozwój turystyki, rozwój obszarów wiejskich powiatu.

Do najważniejszych problemów należą te związane z infrastrukturą techniczną i miejscem pod nowe inwestycje. Kolejne związane są z edukacją a właściwie jej nieprzystosowaniem do wymagań stawianych przez współczesny rynek pracy. Tutaj rola powiatu jest większa z uwagi na podległe mu szkoły średnie oraz Powiatowy Urząd Pracy. Kolejną, bardzo ważną kwestią jest stan komunikacji pomiędzy przedsiębiorcami a urzędami czy stowarzyszeniami oraz postrzeganie społeczne przedsiębiorcy. Brakuje stałych kontaktów, wymiany poglądów i zrozumienia problemów każdej ze stron. Ważną sprawą jest również rozwój turystyki w powiecie oraz ochrony posiadanego dziedzictwa kulturowego, tradycji kulinarnych, rzemiosła lokalnego czy promocji twórców ludowych. Ponieważ większa część powiatu to obszary wiejskie, pojawiają się liczne problemy związane z nierównomiernym rozwojem wsi, słabszymi możliwościami edukacyjnymi czy większymi trudnościami w znalezieniu pracy mieszkańców tych obszarów. Ważne jest również przekształcanie produkcji rolnej i szukanie nowych źródeł dochodu dla mieszkańców wsi.

POLE STRATEGICZNE 1. Rozwój gospodarczy i współpraca międzynarodowa	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> -patriotyzm lokalny pracowników, -powiązania wielu firm z branżą samochodową (rafinerie, sadza, huta szkła- reflektory), -szkło witrażowe (jedyna huta w kraju), -szkło spienione (stara technologia), -cechy mieszkańców- pracowitość, zaradność, oszczędność, przedsiębiorczość, -tradycje w budowie firm „od zera”, trwałość w istnieniu MŚP, przekazywanie firm z ojca na syna- szkolenie następców, zapewnienie ciągłości zarządzania firmą, -doświadczenia przedsiębiorców, które mogą przekazać innym, -różnorodna struktura gospodarcza i silna pozycja konkurencyjna firm średniej wielkości, -wzrastająca liczba pracodawców, -rosnący odsetek pracujących w sektorze prywatnym, -duże zasoby siły roboczej, zaplecze dla innych regionów, zwłaszcza w branży budowlanej, -położenie przygraniczne ze Słowacją i położenie na szlaku drogowym i kolejowym prowadzącym na Ukrainę, -struktura wiekowa ludności, -rozwijające się szkolnictwo wyższe.	<ul style="list-style-type: none"> -brak liderów działających na rzecz integracji środowiska oraz inicjatyw w kierunku rozwoju, - brak osób, które stale wspierałyby i reprezentowały przedsiębiorców, -brak porozumienia (zrozumienia) pomiędzy przedsiębiorcami a urzędnikami różnych urzędów, nieufność urzędników (ale i społeczności lokalnej) wobec przedsiębiorców, -brak możliwości zdobywania doświadczeń zawodowych przez potencjalnych pracowników (brak staży, praktyk itp.), -brak terenów inwestycyjnych (zwłaszcza w mieście Jaśle), -brak odpowiedniej kadry w niektórych zawodach (metalowcy, mechanicy, hutnicy, informatycy), -niski poziom kształcenia zawodowego, w tym kształcenia z zakresu przedsiębiorczości, nieprzystosowany do potrzeb rynku niski poziom wykształcenia pracowników, -słaby rozwój przedsiębiorczości, mała ilość nowych firm, -wiele firm powiatu nie dysponuje nowoczesnymi technologiami, wiedzą i urządzeniami, -słaba wiedza przedsiębiorców o możliwościach rozwoju, -słabe pozyskiwanie środków pomocowych dla firm i regionu, -powiat jest mało aktywny w działaniach na rzecz rozwoju, -mała intensywność współpracy transgranicznej: kulturalnej, turystycznej, naukowej, gospodarczej, -słaba sieć instytucji i infrastruktury otoczenia biznesu, -brak w starostwie mocnej komórki do szybkich i bezpośrednich kontaktów z właścicielami firm i pomocy przy rozwiązywaniu problemów, -firmy nie chcą eksperymentować z nowinkami (innowacjami), bo jest to zbyt ryzykowne, -wsparcie doradcze dla MSP powinno być na odpowiednim poziomie jakości, -małe firmy nie są w stanie dużo inwestować w rozwój – najpierw walczą o przetrwanie, -firmy nie umieją ubiegać się o środki pomocowe i nie mają czasu na pisanie projektów.

MOŻLIWOŚCI (SZANSE)	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> -pracownicy, którzy wracają z zagranicy i ponownie wchodzą na rynek pracy, -wspieranie (przez samorząd i lokalną społeczność) wszystkich sensownych przedsięwzięć mających na celu rozwój powiatu, -„Jasielskie Forum Przedsiębiorców” – regularne spotkania biznesu z samorządem i stowarzyszeniami, – połączone ze szkoleniami wg aktualnych potrzeb -wykorzystanie pod inwestycje terenów po restrukturyzowanych zakładach, -różne rodzaje inkubatorów przedsiębiorczości, w tym inkubatory turystyczne, -przedstawianie przedsiębiorcom propozycji inwestowania, oraz terenów inwestycyjnych, -stały rozwój przemysłu samochodowego w kraju i na świecie, -upraszczanie technologii (zwłaszcza w budownictwie)-szybsza praca, mniej skomplikowana, można wykorzystywać mniej wykwalifikowaną kadrę, -tańsze i innowacyjne metody produkcji, -zacieśnienie współpracy samorządów lokalnych i kontaktów zewnętrznych, -wypracowanie ponadlokalnego lobbingu, -kontakty międzynarodowe z miastami partnerskimi.	<ul style="list-style-type: none"> -ograniczona możliwość podnoszenia wynagrodzeń pracowników, -brak długoterminowego planowania w dziedzinie biznesu, -niewypracowanie porozumienia (zrozumienia) pomiędzy przedsiębiorcami a urzędnikami różnych urzędów, -nie znalezienie nowych terenów inwestycyjnych, -niechęć lub nieufność lokalnych przedsiębiorców jak i całej społeczności do inwestorów zewnętrznych, -za duża „biurokracja” przy składaniu projektów o środki pomocowe, -lokalne MŚP nie będą w stanie sięgnąć po duże środki pomocowe (minimalne dopuszczalne wartości projektów będą dla nich za wysokie), -pojawiają się nowe rynki zbytu (np. kraje arabskie), na które trudno jest wejść pojedynczej firmie, -odpływ najbardziej wykształconych i aktywnych mieszkańców do innych części kraju i zagranicę.

POLE STRATEGICZNE 2. Infrastruktura techniczna i ochrona środowiska	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> -produkty regionalne, -zasoby energii odnawialnej – wiatr, woda, -położenie w układzie ważnych szlaków komunikacyjnych i turystycznych (granica ze Słowacją i położenie na szlaku drogowym i kolejowym prowadzącym na Ukrainę), -bioróżnorodność środowiska przyrodniczego i zasoby naturalne (gaz, ropa, drewno, woda, wody mineralne, zwierzyzna itp.), -czyste środowisko naturalne, -położenie.	<ul style="list-style-type: none"> -słaby stan infrastruktury (drogi, kanalizacja), -drogi nie spełniają standardów pozwalających na poruszanie się po nich samochodów o dużym tonażu, -słaba dostępność komunikacyjna powiatu, -niski standard techniczny dróg, brak obwodnic i tras kolejowych, -słabe zaawansowanie procesu restrukturyzacji tradycyjnej bazy przemysłowej, -brak szybkich połączeń kolejowych, -brak połączeń kolejowych pomiędzy województwem podkarpackim a małopolskim, -brak segregacji odpadów i nowoczesnych składowisk, -niski poziom świadomości ekologicznej mieszkańców powiatu.

MOŻLIWOŚCI (SZANSE)	ZAGROŻENIA
-budowa zbiornika wodnego w Kątach-Myscowej, -multimodalny transport kolejowy, -remonty szlaków kolejowych prowadzone ze środków pomocowych przez Marszałka Województwa.	-spadek znaczenia jasielskiego węzła kolejowego, -marginalizacja południowej części województwa, w tym powiatu jasielskiego.

POLE STRATEGICZNE 3	
<i>Infrastruktura społeczna, ochrona zdrowia i bezpieczeństwo mieszkańców, edukacja.</i>	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
-potencjał usług społecznych (zdrowie, edukacja, kultura) stolicy powiatu, -dodatni przyrost naturalny, -struktura wiekowa ludności, -rozwijające się szkolnictwo wyższe.	-niska podaż nowych miejsc pracy i odpływ ludzi młodych z powiatu, -ujemne saldo migracji, -relatywnie wysoka stopa bezrobocia, -relatywnie niski poziom dochodów ludności, -brak atrakcyjnych warunków zatrudnienia dla ludzi młodych, -niedoinwestowanie placówek służby zdrowia, mała możliwość kształcenia młodzieży w filiach szkolnictwa wyższego, -odpływ młodych, wykształconych ludzi, -słabe zaplecze rekreacyjno-sportowe, -brak specjalistycznych przychodni lekarskich.
MOŻLIWOŚCI (SZANSE)	ZAGROŻENIA
-zmiana struktury kształcenia w szkołach średnich -nowe, zawodowe szkoły policealne z nowoczesnymi parkami maszyn, -nowoczesne szkolnictwo zawodowe, z dostępem do zaawansowanych technologii.	-bierność społeczna, -wzrost poziomu patologii społecznych, -wzrost zachorowalności na choroby cywilizacyjne.

POLE STRATEGICZNE 4, Kultura, turystyka, sport i rekreacja	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> -miejsca czynnego kultu religijnego, -wysoka atrakcyjność turystyczno-rekreacyjna Beskidu Niskiego i Magurskiego Parku Narodowego, -silna tożsamość i tradycje kulturowe oraz bogactwo materialnego dziedzictwa kulturowego.	<ul style="list-style-type: none"> -mała baza turystyczna, słabo rozwinięta infrastruktura turystyczno-rekreacyjna, -niewykorzystane i zapominane dziedzictwo kulturowe, -słaby napływ inwestorów i turystów na obszar powiatu, -brak hoteli o dużej ilości miejsc i wysokim standardzie -brak wystarczającej infrastruktury przy obiektach zabytkowych, -niewykorzystane turystycznie zasoby powiatu, - brak ostatecznej i jednoznacznej definicji produktu turystycznego powiatu jasielskiego, -niedostateczna i nieskuteczna promocja imprez i wydarzeń kulturalnych oraz obiektów kultury i zabytków, -niski stopień współpracy różnych podmiotów w zakresie tworzenia wspólnej oferty, brak koordynacji imprez kulturalnych organizowanych w powiecie i okolicy (sąsiednie gminy), -niski poziom czynnego uczestnictwa mieszkańców w kulturze, -utrudniony dostęp do zabytków i obiektów muzealnych - niedostatecznie rozwinięta infrastruktura drogowa, -brak autokempingów, kempingów, parkingów turystycznych z zapleczem na terenie powiatu, -brak Centrum Informacji Turystycznej oraz elektronicznego systemu informacji i rezerwacji turystycznej.
MOŻLIWOŚCI (SZANSE)	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> -rozwój turystyki, w tym turystyki rowerowej, -turystyka, ekoturystyka, agroturystyka, ekoturystyka, -współpraca z innymi samorządami w dziedzinie rozwoju turystyki i wymiany kulturalnej, -rozwój sportów zimowych, budowa tras do narciarstwa biegowego, -budowa stref rekreacji w tym kąpielisk i przystani wodnych.	<ul style="list-style-type: none"> -niechęć części mieszkańców powiatu do podejmowania działalności w zakresie rozwoju turystyki i obsługi turystów, -zniszczenie naturalnego krajobrazu przez przypadkową zabudowę.

POLE STRATEGICZNE 5. Obszary wiejskie i rolnictwo	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
-aktywność i inicjatywa środowisk lokalnych oraz liczna populacja ludności z wykształceniem średnim i zawodowym.	-niski poziom edukacji mieszkańców, -rozdrobnione, mało-wydajne i nisko-dochodowe rolnictwo, -duży udział ludności w rolnictwie, -mały udział form generowania dochodów z działalności pozarolniczych na obszarach wiejskich, -zanik sadów jabłoniowych (zanik tradycyjnego krajobrazu jak i mniejsze przetwórstwo), -brak efektywnego wykorzystania szkół wiejskich i ich sal gimnastycznych w godzinach pozalekcyjnych, -brak wykorzystania możliwości lokalnych twórców i rzemieślników do edukacji młodzieży, -brak skutecznej pomocy doradczej dla rolników w prowadzeniu gospodarstw, -degradacja obiektów kulturalnych, -mała oferta zajęć pozalekcyjnych, w tym sportowych na wsi.
MOŻLIWOŚCI (SZANSE)	ZAGROŻENIA
-rosnący popyt na zdrową żywność, -przetwórstwo „zdrowej żywności” ze zdrowych produktów, ekogospodarstwa, -nowe rodzaje upraw, np. winorośl, -infrastruktura internetowa na terenach wiejskich, -rozwój przetwórstwa rolno-spożywczego i możliwości zbytu produktów rolnych.	-upadek przedsiębiorstw skupujących płody rolne, -zbyt rygorystyczne przestrzeganie przepisów sanitarnych, -brak wsparcia dla rolników w zakresie prowadzenia hodowli i upraw, -luka infrastrukturalna występująca na obszarach wiejskich w dziedzinie gospodarki wodno-ściekowej i telekomunikacji, -zmiany klimatyczne i coraz częstsze kataklizmy niszczące uprawy, kłęski żywiołowe.

IV. Hierarchizacja problemów powiatu jasielskiego

Na podstawie zgłoszonych przez mieszkańców problemów rozwoju powiatu przygotowano ankietę, służącą hierarchizacji tych problemów oraz hierarchizacji celów, które należy osiągnąć, aby te problemy rozwiązać.

Ankietowani ocenili również wagę dla rozwoju powiatu poszczególnych obszarów problemowych. Z przyznanych ocen od 1 (najważniejszy obszar) do 5 (obszar najmniej ważny) wyciągnięta została średnia arytmetyczna, pokazująca preferowaną przez ankietowanych wagę poszczególnych pól strategicznych dla rozwoju powiatu.

<i>Pole strategiczne</i>	<i>SUMA</i>	<i>WAŻNOŚĆ</i>
Rozwój gospodarczy i współpraca międzynarodowa	2,348	1
Infrastruktura techniczna i ochrona środowiska	2,435	2
Infrastruktura społeczna, ochrona zdrowia i bezpieczeństwa mieszkańców, edukacja.	3,043	3
Turystyka i kultura	3,174	4
Obszary wiejskie i rolnictwo	4,000	5

W poniższym zestawieniu przedstawiono najważniejsze problemy wg ocen mieszkańców biorących udział w ankiecie. Problemy zostały uszeregowane wg procentowej liczby punktów, jakie łącznie, wszyscy ankietowani przyznali danemu problemowi. W ankiecie wzięły udział 23 osoby – liderzy społeczności lokalnej.

5 najważniejszych problemów w zakresie gospodarki przestrzennej powiatu

<i>LP</i>	<i>Opis</i>	<i>Punkty</i>	<i>Procent wskazań</i>
1	Niedostateczna ilość miejsc parkingowych	395	34,35%
2	Brak autokempingów, kempingów, parkingów turystycznych z zapleczem	276	24,00%
3	Żywiłowa zabudowa (głównie mieszkaniowa) terenów cennych krajobrazowo	212	18,43%
4	Niska koordynacja planowania przestrzennego pomiędzy gminami	183	15,91%
5	Nieaktualne studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego	84	7,30%

10 najważniejszych problemów w sferze społecznej

LP	Opis	Punkty	Procent wskazań
1	Wysokie bezrobocie	677	11,86%
2	Niski poziom dochodów	595	10,42%
3	Emigracja ludzi	549	9,61%
4	Brak powszechności aktywnego spędzania wolnego czasu	533	9,33%
5	Długi okres oczekiwania na zabiegi rehabilitacyjne	493	8,63%
6	Ograniczone możliwości rozwijania dodatkowych zainteresowań dzieci i młodzieży	291	5,10%
7	Brak szacunku dla mienia wspólnego – liczne wypadki dewastacji	266	4,66%
8	Niski stopień dbałości o lokalne tradycje i wartości kulturowe	254	4,45%
9	Niski poziom estetyki wielu posesji, nieruchomości	218	3,82%
10	Brak właściwego zaplecza socjalnego dla dzieci w szkołach	209	3,66%

10 najważniejszych problemów w zakresie zasobów technicznych powiatu

LP	Opis	Punkty	Procent wskazań
1	Zły stan techniczny dróg	628	21,81%
2	Niedostateczna baza sportowo – rekreacyjna	368	12,78%
3	Nieuporządkowana gospodarka wodno–ściekowa	325	11,28%
4	Niewystarczający poziom rozwoju infrastruktury sportowej i rekreacyjnej	309	10,73%
5	Zła organizacja ruchu na niektórych drogach	251	8,72%
6	Rosnący ruch tranzytowy– zanieczyszczenie powietrza, hałas	221	7,67%
7	Mała liczba ciągów rowerowych	220	7,64%
8	Mała liczba ścieżek rowerowych w i turystycznych szlaków rowerowych w powiecie	171	5,94%
9	Zły stan techniczny niektórych boisk	107	3,72%
10	Brak turystycznych szlaków rowerowych	85	2,95%

10 najważniejszych problemów w zakresie potencjału kulturowego powiatu

LP	Opis	Punkty	Procent wskazań
1	Brak ostatecznej i jednoznacznej definicji produktu turystycznego	461	16,89%
2	Niedostateczna i nieskuteczna promocja imprez i wydarzeń kulturalnych oraz obiektów kultury i zabytków	385	14,10%
3	Zły stan techniczny wielu obiektów zabytkowych	350	12,82%
4	Niski stopień współpracy różnych podmiotów w zakresie tworzenia wspólnej oferty	315	11,54%
5	Brak koordynacji imprez kulturalnych organizowanych w powiecie i okolicy (sąsiednie gminy)	255	9,34%
6	Niski poziom czynnego uczestnictwa mieszkańców w kulturze	245	8,97%
7	Niedostateczna świadomość na temat potrzeby działań w celu zachowania dziedzictwa kulturowego (dokumentowanie wartości materialnych i niematerialnych)	177	6,48%
8	Utrudniony dostęp do zabytków i obiektów muzealnych - niedostatecznie rozwinięta infrastruktura drogowa	150	5,49%
9	Brak bezpośredniego przełożenia faktu obecności obiektu w rejestrze zabytków na jego ochronę	137	5,02%
10	Niepełna inwentaryzacja zabytków i ich zagospodarowanie	95	3,48%

10 najważniejszych problemów w zakresie ekologii

LP	Opis	Punkty	Procent wskazań
1	Niedostateczne wykorzystanie turystyczne atrakcji Magurskiego Parku Narodowego oraz innych miejsc krajobrazowo atrakcyjnych	431	13,39%
2	Nieuporządkowana gospodarka wodno-ściekowa na terenach wiejskich	352	10,93%
3	Niezadowalająca jakość wód w rzekach oraz ich dopływach	314	9,75%
4	Niski stopień świadomości ekologicznej mieszkańców powiatu	270	8,39%
5	Brak systemu utylizacji odpadów stałych	253	7,86%
6	Palenie przez mieszkańców odpadów stałych	235	7,30%
7	Niewystarczający poziom informacji docierających do mieszkańców wsi na temat możliwości zagospodarowania odpadów (w tym segregacja, odpady niebezpieczne)	211	6,55%
8	Nieuporządkowana gospodarka wodno-ściekowa, niski stopień oczyszczania ścieków	204	6,34%
9	Niski stopień wykorzystania energii odnawialnej	187	5,81%
10	Zanieczyszczenie cieków wodnych i gleb ściekami bytowymi	183	5,68%

V. MISJA POWIATU I WIZJA ROZWOJU POWIATU

MISJA POWIATU JASIELSKIEGO

POWIAT JASIELSKI JEST OTWARTY NA POTRZEBY MIESZKAŃCÓW, PRZYJAZNY DLA PRZEDSIĘBIORCÓW I INWESTORÓW, CHRONI SVOJE DZIEDZICTWO HISTORYCZNE I ŚRODOWISKO NATURALNE.

WIZJA ROZWOJU POWIATU JASIELSKIEGO

POWIAT JASIELSKI ZAPEWNI WYSTARCZAJĄCĄ ILOŚĆ MIEJSC PRACY W PRZEMYSŁE I ROLNICTWIE, BĘDZIE UPORZĄDKOWANY URBANISTYCZNIE, Z FUNKCJONALNYM UKŁADEM KOMUNIKACYJNYM, Z WYKSZTAŁCONYMI MIESZKAŃCAMI, CZYSTYM ŚRODOWISKIEM NATURALNYM I ZNANYM SZEROKO DZIEDZICTWEM KULTUROWYM.

Pola strategii rozwoju powiatu

Diagnoza sytuacji strategicznej powiatu jasielskiego uzasadnia ustalenie pięciu pól strategii jego rozwoju, w których zawarte są cele służące realizacji wizji rozwoju powiatu:

POLE STRATEGICZNE 1. Rozwój gospodarczy i współpraca międzynarodowa

Ze względu na silną potrzebę rozwoju gospodarczego działania skoncentrowane będą na pomocy na rzecz osób rozpoczynających działalność gospodarczą oraz pozyskiwaniu inwestorów, którzy mogą zdynamizować lokalną gospodarkę. Zwiększenie poziomu inwestycji na terenie powiatu będzie siłą napędową dla całej lokalnej gospodarki. W związku z tym, należy prowadzić bardzo konsekwentną politykę przyjazną inwestorom.

Celem jest także rozwój mikroprzedsiębiorstw działających poza sektorami tradycyjnymi, zwiększenie skłonności do podejmowania ryzyka działalności gospodarczej poprzez pracowników sektorów poddanych restrukturyzacji, w szczególności wychodzących z rolnictwa, także wsparcie dla mikroprzedsiębiorstw w początkowym okresie ich działalności.

Na terenie powiatu funkcjonuje wiele małych i średnich przedsiębiorstw, które tworzą lokalną bazę ekonomiczną. Należy ułatwić istniejącym przedsiębiorcom dostęp do wiedzy i informacji na temat zmian w potrzebach rynku, nowoczesnych technologii, dostępnych źródeł finansowania działalności oraz zapewnić pomoc w przygotowaniu dokumentów aplikacyjnych do programów pomocowych. Aby powyższe cele zostały osiągnięte, niezbędna jest współpraca z instytucjami otoczenia biznesu działającymi na rzecz przedsiębiorców, organizującymi dla nich szkolenia, seminaria czy warsztaty oraz wsparcie dla takich organizacji.

Podniesienie potencjału powiatowego w tej dziedzinie może nastąpić również poprzez wzmocnienie współpracy między sektorem badawczo – rozwojowym a gospodarką, co prowadzi do podniesienia konkurencyjności przedsiębiorstw działających na lokalnym rynku. Służyć temu będzie powstanie Centrum Transferu Nowoczesnych Technologii.

Promocja gospodarcza powiatu z wykorzystaniem kontaktów międzynarodowych powinna przyczynić się do zwiększenia napływu inwestorów i turystów na jego obszar. Powinna ona także służyć w większym stopniu do zapewnienia wejścia rodzimych firm na rynki regionów granicznych Słowacji i Ukrainy.

W pierwszej kolejności, wg przedsiębiorców powiatu jasielskiego, należy podjąć następujące działania:

- ankieta do przedsiębiorców- możliwości i kierunki rozwoju przedsiębiorczości w powiecie jasielskim,
- regularne spotkania przedstawicieli samorządu z przedsiębiorcami,
- staże i praktyki- urzędników w firmach, przedstawicieli firm w urzędach,
- edukacja: młodzieży, pracowników, kadry zarządzającej, urzędników,
- budowa pozytywnego wizerunku przedsiębiorców i przedsiębiorczości,
- zwiększenie wydajności obsługi przedsiębiorców- skrócenie czasu załatwiania spraw,
- zmiana organizacji przestrzennej urzędu powiatowego.

POLE STRATEGICZNE 2 Infrastruktura techniczna i ochrona środowiska.

Celem jest wzrost atrakcyjności powiatu, jako miejsca pracy i życia, wykorzystanie własnego potencjału powiatu oraz promocja zewnętrznych inwestycji. Konkurencyjność powiatu jest związana z rozwojem dziedzin: ochrony środowiska i zachowania zasobów naturalnych, poprawy infrastruktury, rozwoju miejsc inwestycyjnych, gospodarczych, społecznych, turystycznych, sportowych i kulturalnych. Istotne jest także zwiększenie możliwości równomiernego rozwoju gospodarczego, dostępu do zatrudnienia, nauki, kultury, rekreacji i wypoczynku. Ważnym dla realizacji priorytetu jest rozwój układu transportowego i zwiększenie dostępu mieszkańców do infrastruktury technicznej i społecznej.

Priorytetem w zakresie infrastruktury technicznej jest dla powiatu modernizacja infrastruktury drogowej i kolejowej, inwestycje w zakresie gospodarki wodno-ściekowej, działania zmierzające do poprawy systemu zabezpieczeń przeciwpowodziowych, ograniczenie ilości zanieczyszczeń w powiecie i rejonie przedostających się do powietrza, wód i gleb, efektywna gospodarka odpadami, ich segregacja, jak również zapobieganie tworzeniu się dzikich wysypisk.

Szczególnie ważną dla powiatu inwestycją jest budowa zbiornika wodnego w Kątach-Myscowej, który będzie zbiornikiem wody pitnej, wzmocni poziom ochrony przeciwpowodziowej regionu oraz stanowił będzie ważną atrakcję turystyczną. Jego budowa znacząco wpłynie na rozwój całego regionu, zarówno w dziedzinie turystyki i obsługi ruchu turystycznego, jak i w innych gałęziach gospodarki.

W wyniku realizacji celu działania nastąpi poprawa jakości środowiska i podniesienie standardu życia mieszkańców, co daje możliwości zwiększenia inwestycji w sektorze usług (turystyki) i sektorze przemysłu przyjaznego środowisku.

Należy również zwrócić uwagę na działanie mające na celu zwiększenie świadomości ekologicznej mieszkańców.

POLE STRATEGICZNE 3. Infrastruktura społeczna, ochrona zdrowia i bezpieczeństwo mieszkańców, edukacja.

Celem głównym tego pola strategicznego jest poprawa jakości infrastruktury społecznej, w tym lokalnej infrastruktury edukacyjnej i ochrony zdrowia, szczególnie w kontekście zwalczania dysproporcji w tym zakresie pomiędzy obszarami wiejskimi i obszarem miasta.

Celem jest wzmocnienie lokalnych ośrodków zdrowia i podniesienia, jakości świadczonych usług medycznych a także poprawa jakości i dostępności do placówek opieki zdrowotnej oraz ich rozbudowa i modernizacja. W tym celu systematycznie modernizowany będzie Szpital Specjalistyczny w Jaśle i inne placówki ochrony zdrowia.

Bardzo ważnymi działaniami w tym obszarze są również te, skupione na działaniach na rzecz osób zagrożonych marginalizacją, wykluczeniem społecznym oraz osób niepełnosprawnych. Rozpoznanie środowisk dotkniętych i zagrożonych marginalizacją czy wykluczeniem społecznym, sprawi, iż osoby te będą miały stworzoną szansę powrotu do społeczeństwa a tym samym szansę na integrację społeczną i zawodową. Konieczne jest wzmocnienie działań w zakresie wychowania i profilaktyki oraz doskonalenie systemu wsparcia psychologiczno-pedagogicznego. Wymagana w tym obszarze jest współpraca specjalnie powołanych jednostek, działających zarówno na poziomie powiatu, jak i poszczególnych gmin. Szczególną rolę pełnią tu Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Gminne Ośrodki Pomocy Społecznej i Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna oraz lokalne organizacje pozarządowe.

Ze względu na ciągłą restrukturyzację gospodarki, co wiąże się z utratą znacznej liczby miejsc pracy, pogłębia się sytuacja kryzysowa na rynku pracy, w tym na obszarach wiejskich. Zmusza ona do tworzenia odpowiednich warunków dla rozwoju przedsiębiorczości i skutecznego wspierania istniejących małych i średnich przedsiębiorstw. Warunkami tymi są przekwalifikowania i kształcenie zawodowe osób czynnych zawodowo jak i poszukujących pracy. W odniesieniu do młodzieży niezbędne jest poszerzenie oferty edukacyjnej i stworzenie nowych specjalności zawodowych w dostosowaniu do wymagań rynku pracy.

Modernizacja bazy lokalowej szkół i placówek oświatowych będzie ukierunkowana na dostosowanie do współczesnych standardów oraz na obniżenie kosztów funkcjonowania przez kontynuację dociepleń budynków i wymianę stolarki okiennej, a także budowę nowoczesnych, oszczędnościowych systemów grzewczych. Konieczna jest również likwidacja barier architektonicznych dla osób niepełnosprawnych.

Istotnym zadaniem jest unowocześnienie i rozbudowa infrastruktury szkół zawodowych. Modernizacja i poprawa funkcjonowania Centrum Kształcenia Praktycznego umożliwi uczniom nabywanie i doskonalenie umiejętności praktycznych w zawodzie.

Innym ważnym zadaniem będzie modernizacja, rozbudowa i budowa sal gimnastycznych. Osiągnięcie tego stanu pozwoli w perspektywie na wykorzystanie wspomnianych obiektów nie tylko przez uczniów danej jednostki, ale także przez społeczność lokalną.

POLE STRATEGICZNE 4. Kultura, turystyka, sport i rekreacja.

Celem głównym jest rozwój społeczny i gospodarczy, z uwzględnieniem potrzeb zapewniających zrównoważony rozwój i ochronę środowiska, ułatwienie dostępu do atrakcji turystycznych, obiektów turystycznych i kulturalnych, wydłużenie sezonu turystycznego oraz zapewnienie całorocznych atrakcji.

Konieczne jest stworzenie wszelkich warunków, by powiat stał się atrakcyjnym miejscem dla turystów. Należy zwrócić uwagę na obsługę tranzytowego ruchu turystycznego w kierunku na Słowację, Bieszczady i na Ukrainę. Potrzebna jest rozbudowa zaplecza noclegowo-gastronomicznego, w tym tworzenie prywatnych kwater turystycznych; inwestowanie mieszkańców w infrastrukturę sportowo-rekreacyjną, w tym powstanie sieci wyciągów narciarskich; kąpielisk i przystani wodnych, zagospodarowanie szlaków turystycznych.

Nie mniej ważnym zadaniem jest opracowanie i wdrożenie programu cyklicznych imprez kulturalnych oraz sportowo – rekreacyjnych przyczyniających się do promocji regionu.

W dziedzinie kultury celem jest wspieranie ochrony dziedzictwa kulturowego, poszerzanie wiedzy o historii regionu, promocja tradycji lokalnych oraz wspieranie lokalnych twórców kultury, rzemiosła tradycyjnego i tradycyjnych potraw lokalnych.

Kolejnym zadaniem jest podnoszenie standardu i wyposażenia istniejących na terenie powiatu obiektów sportowych i rekreacyjnych.

POLE STRATEGICZNE 5. Obszary wiejskie i rolnictwo.

Najważniejszym celem jest przeciwdziałanie zjawiskom marginalizacji społecznej i ekonomicznej obszarów wiejskich powiatu, zwiększenie atrakcyjności obszarów wiejskich dla inwestorów lokalnych i inwestorów wewnętrznych, poprawa jakości środowiska, zapobieganie problemom społecznym.

Rolnictwo powiatu jasielskiego charakteryzuje się rozdrobnieniem gospodarstw indywidualnych. W strukturze wytwórczej rolnictwa znaczący udział posiada ogrodnictwo i warzywnictwo. Wysoka jakość środowiska przyrodniczego oraz łagodny klimat sprzyja produkcji ekologicznej i agroturystyce. Aktywizacja środowisk wiejskich i eliminacja luki infrastrukturalnej występującej na obszarach wiejskich stanowią podstawę ich rozwoju. Nieodzownym staje się kreowanie innowacyjności oraz modernizacja terenów wiejskich. Konieczne jest wspieranie doradztwa rolniczego, w celu poprawy efektywności gospodarstw rolnych oraz wprowadzania nowych sposobów produkcji rolnej, w tym produkcji ekologicznej.

Ważne jest podjęcie działań mających na celu dostosowanie mieszkańców powiatu do funkcjonowania w zmieniających się warunkach społeczno ekonomicznych oraz przygotowanie ich do wykorzystania szans związanych z powstawaniem nowych miejsc pracy na obszarach wiejskich, w tym zatrudnienia poza sektorem rolnym (w produkcji, przetwórstwie, usługach i dystrybucji). Celem jest także wyposażenie w umiejętności umożliwiające ponowne zatrudnienie i wykonywanie nowych zawodów osób zmuszonych do zmiany profilu zatrudnienia, w wyniku procesów restrukturyzacji polskiego sektora rolnego, zapewnienie dostępności do usług doradztwa zawodowego dla osób zaprzestających prowadzenia działalności rolniczej.

VI. Cele i zadania w poszczególnych obszarach strategicznych.

CEL GŁÓWNY

Podjęcie wymienionych wyzwań rozwojowych, we współpracy z liderami środowiska lokalnego, jest podstawą sformułowania celu generalnego strategii rozwoju powiatu jasielskiego, którym jest:

Zwiększenie podaży miejsc pracy i podniesienie ogólnego poziomu życia społeczności lokalnych, a w rezultacie zatrzymanie odpływu ludzi młodych.

Wizja rozwoju powiatu i cel główny Strategii Rozwoju Powiatu Jasielskiego zostaną osiągnięte poprzez osiągnięcie priorytetów ogólnych i celów cząstkowych, a te z kolei zostaną osiągnięte poprzez realizację szeregu zadań i projektów.

1. Priorytety ogólne, cele i kierunki działań oraz najważniejsze zadania

Poniżej przedstawiono zestawienie pól strategicznych wraz z głównymi priorytetami i celami. Priorytety i cele wynikają z przeprowadzonej analizy problemów społeczno-gospodarczych powiatu, analizy SWOT, hierarchizacji problemów i celów jak również z analizy dostępnych zasobów powiatu i potencjalnych źródeł finansowania zadań.

POLE STRATEGICZNE 1 Rozwój gospodarczy i współpraca międzynarodowa

Priorytet 1 Wprowadzanie innowacyjności i rozwój przedsiębiorczości oraz zwiększanie atrakcyjności inwestycyjnej regionu.

Cel 1 Tworzenie bazy do rozwoju przedsiębiorczości i wspieranie jej rozwoju- rozwój MŚP

1. Ułatwienia dla zakładania nowych oraz prowadzenia istniejących firm
2. Aktywizacja różnych środowisk powiatu w działaniach na rzecz rozwoju i współpracy
3. Scalanie rozdrobnionych gruntów w celu tworzenia terenów inwestycyjnych
4. Budowa systemu wsparcia dla MŚP

Cel 2 Kreowanie atrakcyjności dla inwestorów zewnętrznych

1. Promowanie potencjału gospodarczego i inwestycyjnego regionu
2. Stworzenie odpowiedniej bazy logistycznej

Cel 3 Poprawa stanu infrastruktury wspierającej rozwój przedsiębiorczości

1. Zapewnienie dobrej informacji i promocji gospodarczej
2. Wspieranie instytucji i organizacji pozyskujących środki pomocowe dla powiatu

Cel 4 Poprawa stanu komunikacji społecznej i współpracy w zakresie rozwoju przedsiębiorczości

1. Poprawa wizerunku przedsiębiorców i przedsiębiorczości-budowa zaufania do przedsiębiorców
2. Pomoc w rozwoju lokalnych Organizacji Wspierania Biznesu
3. Spotkania przedstawicieli samorządu z przedsiębiorcami- budowa wzajemnego zaufania

**Priorytet 2
Wspieranie rozwoju gospodarczego regionu, wykorzystanie potencjału turystycznego i dziedzictwa kulturowego oraz ochrona wartości przyrodniczo-krajobrazowych. Współpraca lokalna i transgraniczna**

Cel 1 Podłoże do wspólnych przedsięwzięć gospodarczych

1. Rozwój współpracy regionalnej i międzynarodowej Powiatu Jasielskiego
  - 1.1 Rozwój współpracy gospodarczej
  - 1.2 Rozwój edukacji i współpracy naukowej

- 1.3 Rozwój współpracy dotyczącej ochrony zdrowia i bezpieczeństwa mieszkańców
- 1.4 Koordynacja i promocja współpracy transgranicznej
- 1.5 Rozwój współpracy z sąsiednimi samorządami

Cel 2 Współpraca w dziedzinie rozwoju turystyki oraz ochrony i wykorzystania dziedzictwa kulturowego

- 1. Rozwój współpracy turystycznej
  - 1.1 Informacja turystyczna o zasobach turystycznych przygranicznych sąsiadów
  - 1.2 Wydawanie wspólnych informatorów turystycznych i stron internetowych
- 2. Rozwój współpracy kulturalnej
  - 2.1 Poznawanie kultury i zwyczajów sąsiednich krajów i krajów, z których pochodzą samorządy partnerskie
  - 2.2 Wspólne imprezy integracyjne i kulturalne
  - 2.3 Wymiana doświadczeń samorządów, instytucji kultury
  - 2.4 Programy i artykuły o kulturze lokalnej w mediach sąsiednich krajów

Cel 3 Współpraca w dziedzinie ochrony środowiska przyrodniczego

- 1. Podejmowanie działań na rzecz ochrony środowiska
  - 1.1 Współpraca w zakresie wzajemnego ostrzegania przed zagrożeniami po obu stronach granicy
  - 1.2 Zapobieganie i ograniczenie ryzyka zanieczyszczenia środowiska wynikającego z wypadków w transporcie na drogach łączących powiat jasielski ze Słowacją
  - 1.3 Minimalizacja zagrożeń ekologicznych oraz zapobieganie skutkom nadzwyczajnych zagrożeń. Budowa systemu informacji mieszkańców o zagrożeniach.

POLE STRATEGICZNE 2 Infrastruktura techniczna i ochrona środowiska

Priorytet 1 Poprawa jakości i dostępności komunikacyjnej oraz infrastruktury technicznej powiatu.

Cel 1 Poprawa dostępności i jakości infrastruktury komunikacyjnej powiatu

- 1. Remonty istniejących i budowa nowych dróg
  - 1.1 Działania w kierunku lepszego powiązania sieci dróg powiatowych z siecią dróg krajowych i wojewódzkich w tym z autostradą
  - 1.2 Działania w zakresie zapobiegania degradacji dróg w wyniku klęsk żywiołowych oraz w zakresie usuwania skutków żywiołu
  - 1.3 Przebudowa skrzyżowań i odcinków dróg niebezpiecznych, działania w kierunku zapewnienia płynności ruchu oraz podniesienia bezpieczeństwa ruchu pieszego i pojazdów
  - 1.4 Budowa i remonty chodników oraz oświetlenia dróg, oznakowanie dróg

2. Lepsze udostępnienie zasobów turystycznych powiatu
  - 2.1 Budowa turystycznych szlaków rowerowych
  - 2.2 Znakowanie nowych szlaków turystycznych
  - 2.3 Budowa parkingów turystycznych wraz zapleczem
3. Budowa mostów

Cel 2 Inwestycje w zakresie gospodarki wodno-ściekowej

1. Rozbudowa sieci wodno-kanalizacyjnej
  - 1.1 Wspieranie budowy sieci kanalizacyjnych i oczyszczalni ścieków na terenie Powiatu
  - 1.2 Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej w obiektach jednostek powiatowych
  - 1.3 Wspieranie i propagowanie budowy przydomowych oczyszczalni ścieków
2. Zadania w zakresie przeciwdziałania skutkom powodzi
  - 2.1 Zakup dla służb ratowniczych sprzętu przeciwpowodziowego i do usuwania skutków powodzi
  - 2.2 Zakup sprzętu do dowożenia wody do celów pożarowych i spożywczych

Cel 3 Poprawienie stanu infrastruktury sportowej, rekreacyjnej i wypoczynkowej

1. Budowa zaplecza rekreacyjno- wypoczynkowego
  - 1.1 Budowa ścieżek rowerowych
2. Budowa miejsc postojowych w pasach drogowych na terenach rekreacyjnych
3. Budowa lub modernizacja obiektów sportowych
  - 3.1 Budowa sal gimnastycznych przy obiektach oświatowych, pełniących rolę lokalnych centrów sportowych
  - 3.2 Budowa stadionów i hal sportowych

Cel 4 Poprawa dostępu do Internetu

1. Budowa szerokopasmowej sieci internetowej

Priorytet 2 Działania z zakresu ochrony środowiska oraz ochrona zasobów przyrodniczych

Cel 1 Usprawnienie i innowacje w systemie gospodarki odpadami

1. Budowa systemu segregacji, zbiórki i odzysku odpadów. Recykling odpadów
  - 1.1 Rozwijanie systemów zbiórki odpadów budowlanych, wielkogabarytowych i odpadów niebezpiecznych oraz sprzętu elektronicznego i pojazdów wycofanych z eksploatacji
  - 1.2 Rozwijanie systemów zagospodarowania odpadów biodegradowalnych oraz osadów pościekowych

- 1.3 Budowa sieci instalacji do odzysku i unieszkodliwiania odpadów komunalnych w układzie ponadgminnym
2. Zminimalizowanie ilości wytwarzanych odpadów
3. Likwidacja, przeciwdziałanie "dzikim wysypiskom" oraz rekultywacja składowisk wyłączonych z eksploatacji
4. Promowanie i upowszechnianie segregacji odpadów komunalnych u źródła

Cel 2 Ochrona wód, gleb i powietrza

1. Ograniczenie zanieczyszczenia powietrza i przeciwdziałanie zmianom klimatu
  - 1.1 Ograniczenie emisji zanieczyszczeń do powietrza, wdrażanie nowoczesnych technologii i urządzeń służących ograniczeniu ilości powstających zanieczyszczeń
  - 1.2 Ulepszenie systemu monitoringu zanieczyszczeń
2. Ochrona gleb oraz rekultywacja gruntów zdewastowanych
  - 2.1 Ochrona i racjonalne użytkowanie gleb na obszarach rolniczych
  - 2.2 Rewitalizacja terenów przemysłowych
3. Ograniczenie wpływu rolnictwa na wody podziemne i powierzchniowe
4. Regulacja i stabilizacja koryt cieków rzek i potoków, budowa zbiorników wodnych, polderów oraz wałów przeciwpowodziowych
5. Naturalizacja górnych odcinków cieków wodnych w przypadkach uzasadnionych możliwościami technicznymi

Cel 3 Edukacja ekologiczna

1. Promocja i wspieranie programów mających na celu podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców
  - 1.1 Propagowanie i promocja działań proekologicznych
  - 1.2 Wspieranie konkursów, olimpiad i kampanii społecznych zmierzających w kierunku proekologicznych zachowań mieszkańców
  - 1.3 Poprawa systemu informowania mieszkańców o aktualnym stanie środowiska
2. Promowanie transportu proekologicznego
3. Wspieranie działań ekologicznych „zielonych szkół”

Cel 4 Zachowanie obszarów cennych krajobrazowo oraz ochrona środowiska przyrodniczego

1. Doskonalenie funkcjonowania obszarów chronionych
  - 1.1 Wdrażanie zasad zrównoważonego rozwoju na obszarach chronionych oraz wiejskich
  - 1.2 Rozsądne użytkowanie lasów, zwiększenie lesistości terenów Powiatu
2. Ochrona obszarów zieleni i zadrzewień na terenach miejskich oraz gminnych
3. Poprawa estetyki nieruchomości na terenie powiatu
4. Koordynacja działań w zakresie odpowiedniego przygotowania planów przestrzennego zagospodarowania gmin

Cel 5 Wspieranie wykorzystania alternatywnych źródeł energii

1. Wykorzystanie wód termalnych i odnawialnych zasobów energii

POLE STRATEGICZNE 3 Infrastruktura społeczna, ochrona zdrowia i bezpieczeństwo mieszkańców, edukacja

Priorytet 1 Działania w zakresie pomocy społecznej

Cel 1 Działania w otoczeniu osób zagrożonych marginalizacją czy wykluczeniem społecznym

1. Rozpoznanie środowisk dotkniętych i zagrożonych marginalizacją czy wykluczeniem społecznym
2. Aktywizacja osób wykluczonych w życiu zawodowym i społecznym
3. Aktywizacja oraz integracja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych i przewlekle chorych psychicznie

Cel 2 Poprawa kondycji instytucji społecznych oraz ich kadry zarządzającej

1. Podnoszenie kwalifikacji kadry pomocy społecznej
2. Osiąganie wymaganych standardów i rozwój infrastruktury pomocy społecznej
3. Wspieranie instytucji i organizacji działających na rzecz lokalnej społeczności w tym organizacji działających na rzecz młodzieży oraz osób niepełnosprawnych

Cel 3 Poprawa jakości życia i wzrost dochodów mieszkańców będących w trudnej sytuacji

1. Wsparcie dla rodzin, szczególnie wielodzietnych
2. Organizowanie opieki zastępczej
3. Praca z rodzicami biologicznymi w celu powrotu dziecka do rodziny
4. Rozszerzenie działalności Ośrodka Interwencji Kryzysowej
5. Wspieranie rodzin we właściwym pełnieniu funkcji opiekuńczych i wychowawczych wobec dzieci

Cel 4 Stwarzanie warunków dla rozwoju aktywności osób niepełnosprawnych oraz osób przewlekle chorych psychicznie

1. Rozwój kształcenia ustawicznego
2. Budowa i modernizacja obiektów sportowych pod kątem przystosowania dla osób niepełnosprawnych
3. Likwidowanie barier architektonicznych dla osób niepełnosprawnych
4. Wspieranie organizacji imprez integracyjnych dla osób niepełnosprawnych
5. Dofinansowanie warsztatów terapii zajęciowej
6. Tworzenie ośrodków wsparcia, w tym dla osób z zaburzeniami psychicznymi

Priorytet 2 Działania w zakresie ochrony zdrowia i bezpieczeństwa mieszkańców

Cel 1 Zaspokajanie potrzeb w zakresie bazy lokalowej i sprzętowej w celu poprawy jakości i dostępności do usług zdrowotnych

1. Rozbudowa i modernizacja istniejącej sieci infrastruktury ochrony zdrowia
2. Rozbudowa domów pomocy społecznej

Cel 2 Promocja zdrowia i poprawa bezpieczeństwa zdrowotnego mieszkańców

1. Promocja zdrowego stylu życia
2. Profilaktyka i wczesna diagnostyka chorób, w tym chorób nowotworowych, zakaźnych i psychicznych
3. Podejmowanie działań w zakresie zapewnienia mieszkańcom powiatu całodobowego dostępu do podstawowych usług medycznych

Cel 3 Zapewnienie bezpieczeństwa mieszkańcom powiatu

1. Poprawa bezpieczeństwa ludności poprzez zapobieganie i zwalczanie zagrożeń naturalnych i cywilizacyjnych
  - 1.1 Wyposażenie służb ratowniczych w sprzęt specjalistycznych służący zapobieganiu i likwidacji skutków awarii przemysłowych oraz chemiczno-ekologicznych
  - 1.2 Tworzenie zintegrowanych elektronicznych systemów łączności i zarządzania bezpieczeństwem
2. Tworzenie, realizacja i wspieranie programów prewencyjnych ukierunkowanych na wzrost bezpieczeństwa w powiecie
3. Wspieranie działań służących wzbogaceniu i modernizacji bazy materialnej oraz jakości wyposażenia służb odpowiedzialnych za bezpieczeństwo
4. Wspieranie działań służących budowie zaufania mieszkańców do służb odpowiedzialnych za bezpieczeństwo mieszkańców

Priorytet 3 Działania w zakresie edukacji lokalnej

Cel 1 Podniesienie efektywności kształcenia zawodowego dla rynku pracy

1. Stworzenie spójnego systemu kształcenia zawodowego w oparciu o istniejącą bazę dydaktyczną szkół zawodowych przy ścisłej współpracy z Powiatowym Ośrodkiem Edukacji Nauczycieli w Jaśle oraz Centrum Kształcenia Praktycznego w Jaśle.
2. Stworzenia systemu umożliwiającego szybkie przekwalifikowanie zawodowe oraz zdobycie nowych umiejętności zawodowych
3. Podniesienie jakości oraz stabilności systemu kształcenia ustawicznego
4. Stworzenie platformy współpracy pomiędzy pracodawcami i szkołami zawodowymi regionu
5. W sytuacji niżu demograficznego zwiększyć liczbę klas wielozawodowych, ze statusem uczniów pracowników młodocianych oraz stworzyć klasy dwu i trzy zawodowe

Cel 2 Doprowadzenie do wysokiego poziomu jakości edukacji w szkołach ponadgimnazjalnych powiatu jasielskiego

1. Powiązanie planów rozwoju szkół z metodami uzyskiwania i utrzymywania wysokiej jakości edukacji
2. Wprowadzenie wysokich standardów nauczania przedmiotów matematyczno – przyrodniczych i języków obcych oraz zajęcia dodatkowe i pozalekcyjne
3. Stworzenie warunków do rozwoju uczniom szczególnie zdolnym oraz certyfikacja ich umiejętności
4. Stworzenie w szkołach zaplecza umożliwiającego wykorzystanie do celów edukacyjnych najnowszych zdobyczy nauki i techniki

Cel 3 Wyrównywanie szans edukacyjnych młodzieży oraz stworzenie warunków do integracji społecznej uczniom niepełnosprawnym

1. Zwiększenie możliwości dojazdu młodzieży do szkół oraz ośrodków kultury na zajęcia pozalekcyjne
2. Stworzenie młodzieży możliwości korzystania z dóbr kultury oraz uczestnictwa w wydarzeniach kulturalnych w miejscach odległych od miejsca zamieszkania
3. Doposażenia szkół i placówek w infrastrukturę niezbędną do prowadzenia zajęć integracyjnych z udziałem uczniów niepełnosprawnych
4. Stworzenia możliwości uczestnictwa w zajęciach dodatkowych dla uczniów słabych i o specjalnych potrzebach edukacyjnych
5. Opracowanie programu wspomagania stypendialnego uczniów z rodzin najuboższych

Cel 4 Wzmocnienie funkcji wychowawczej i opiekuńczej szkół i placówek, jako czynnika wspierającego rodzinę

1. Stworzenie warunków do zagospodarowania czasu wolnego młodzieży
2. Działania na rzecz młodzieży, rodziców i nauczycieli dotyczące zagrożeń związanych z uzależnieniami
3. Aktywizacja działań szkół i placówek promujących zdrowie
4. Wspieranie szkół i placówek w działaniach mających na celu propagowanie turystyki wśród dzieci i młodzieży
5. Stworzenie systemu wspomagania młodzieży, rodziców i nauczycieli w rozwiązywaniu problemów wychowawczych

Cel 5 Stworzenie systemu ustawicznego doskonalenia kompetencji zawodowych nauczycieli szkół ponadgimnazjalnych i placówek oświatowych

1. Doskonalenie działań i rozwój Powiatowego Ośrodka Edukacji Nauczycieli w Jaśle
2. Opracowanie systemu doskonalenia nauczycieli w oparciu o posiadaną bazę dydaktyczną szkół i placówek
3. Prowadzenie doskonalenia zawodowego nauczycieli poprzez system wspomagania zawodowego, ze szczególnym uwzględnieniem podnoszenia kwalifikacji nauczycieli wiejskich
4. Opracowanie systemu zachęt finansowych dla osób chcących podjąć pracę w szkolnictwie zawodowym
5. Stworzenie płaszczyzny wymiany doświadczeń poprzez utworzenie stanowisk metodyków
6. Stworzenie doradztwa w zakresie procedur pisania programów działania, jako podstawy do pozyskiwania środków na doskonalenie zawodowe kadry pedagogicznej z funduszy UE

Cel 6 Opracowanie systemu działań zmierzających do poprawy infrastruktury technicznej szkół i placówek oświatowych w powiecie

1. Stworzenie spójnego programu rozbudowy i modernizacji szkół i placówek, w tym szkolnictwa zawodowego
2. Termomodernizacja obiektów oświatowych

Cel 7 Wspieranie działań w zakresie edukacji osób dorosłych

1. Wspieranie organizacji kształcących osoby dorosłe.

POLE STRATEGICZNE 4 Kultura, turystyka, sport i rekreacja

Priorytet 1 Rozwój oferty turystycznej

Cel 1 Powiat jako atrakcyjne miejsce dla turystów

1. Informacja turystyczna i promocja powiatu
  - 1.1 Zapewnienie informacji dla turystów i mieszkańców
  - 1.2 Współpraca turystyczno-krajoznawcza z różnymi instytucjami
  - 1.3 Przewodniki i publikacje turystyczne i promocyjne
  - 1.4 Tworzenie centrów informacji i centrów informacji turystycznej w miastach i gminach
  - 1.5 Promocja regionu w mediach- TV, radio, gazety, Internet
2. Poprawa dostępności posiadanych zasobów turystycznych
  - 2.1 Oznakowanie szlaków turystycznych w kilku językach- tablice informacyjne
  - 2.2 Tworzenie serwisów informacyjnych i baz danych w Internecie

Cel 2 Działania w zakresie rozwoju infrastruktury turystycznej

1. Wspieranie tworzenia produktów turystycznych powiatu
2. Rozbudowa bazy noclegowej i gastronomicznej
3. Poszerzanie zimowej oferty wypoczynkowo-rekreacyjnej powiatu
4. Promowanie i zachęcanie do tworzenia gospodarstw agroturystycznych
5. Wykorzystanie infrastruktury terenów nadrzecznych
6. Budowa ścieżek rowerowych i spacerowych
7. Stworzenie zaplecza łowieckiego (wędkarstwo, polowania)

Cel 3 Inicjowanie i koordynowanie podejmowanych w powiecie działań w zakresie rozwoju turystyki

1. Mobilizowanie i koordynowanie działań gmin dla lepszej promocji powiatu
2. Stworzenie jednolitego systemu obsługi ruchu turystycznego

Priorytet 2 Dbłość o dziedzictwo kulturowe powiatu, jego ochrona i promocja

Cel 1 Promocja kultury i dziedzictwa powiatu

1. Promocja dziedzictwa kulturowego powiatu
  - 1.1 Wspieranie instytucji i organizacji chroniących i promujących dziedzictwo kulturowe
  - 1.2 Wydawnictwa informacyjne, promocyjne i naukowe
  - 1.3 Popularyzacja wiedzy o regionie wśród mieszkańców- zwłaszcza wśród młodzieży
  - 1.4 Organizacja imprez kulturalnych promujących lokalne dziedzictwo

Cel 2 Ochrona kultury i dziedzictwa powiatu

1. Rewitalizacja zabytków
2. Wspieranie lokalnych twórców kultury i rzemiosła tradycyjnego

Priorytet 3 Wspieranie działalności sportowej, tworzenie zaplecza sportowo-rekreacyjnego

Cel 1 Wspieranie organizacji imprez sportowych

1. Wspieranie klubów sportowych i organizacji działających na rzecz sportu i rekreacji

Cel 2 Tworzenie otwartych stref sportu i rekreacji

2. Budowa parków edukacyjno-rekreacyjnych
3. Budowa i modernizacja zaplecza sportowo-rekreacyjnego

POLE STRATEGICZNE 5 Obszary wiejskie i rolnictwo

Priorytet 1 Wielopłaszczyznowość obszarów wiejskich i kreowanie pozarolniczych źródeł dochodów

Cel 1 Kreowanie pozarolniczych źródeł dochodu

1. Aktywizacja społeczności wiejskiej w kierunku podejmowania działalności pozarolniczej
  - 1.1 Rozwój agroturystyki i usług komunalnych
  - 1.2 Wspieranie tworzenia i rozwoju mikroprzedsiębiorstw
2. Rozwój infrastruktury gospodarczej

Cel 2 Rozwój rynku rolnego i promocja produktów regionalnych

1. Wspieranie działalności rolniczej na obszarach o niekorzystnych warunkach gospodarowania
  - 1.1 Zalesianie gruntów rolnych oraz zalesianie gruntów innych niż rolne
2. Poprawa konkurencyjności sektora rolnego i leśnego
  - 2.1 Ułatwianie startu młodym rolnikom
  - 2.2 Korzystanie z usług doradczych przez rolników i właścicieli lasów
  - 2.3 Wspieranie tworzenia grup producentów rolnych
3. Promocja produktów regionalnych
  - 3.1 Kultywowanie tradycji społeczności lokalnej oraz tradycyjnych zawodów

Cel 3 Innowacyjność i modernizacja na terenach wiejskich

1. Rozbudowa i ułatwienie dostępu do sieci internetowych
2. Integracja i aktywizacja społeczności wiejskich
3. Modernizacja przestrzeni wiejskiej
4. Odbudowa i poprawa stanu dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego wsi
5. Budowa, remont lub przebudowa infrastruktury związanej z rozwojem funkcji turystycznych, sportowych lub społeczno-kulturalnych

Cel 4 Wzrost efektywności gospodarstw rolnych

1. Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków

Priorytet 2
Wyrównywanie szans w zakresie kształcenia na poziomie wsi i miast

Cel 1 Wyrównywanie szans edukacyjnych młodzieży wiejskiej

1. Wsparcie instytucji i organizacji działających na rzecz edukacji na terenach wiejskich
2. Wsparcie i koordynowanie działań gmin powiatu, w zakresie wyrównywania szans edukacyjnych dzieci w szkołach podstawowych na terenach wiejskich

Cel 2 Wyrównywanie szans edukacyjnych i możliwości przekwalifikowywania się osób dorosłych

2. Kluczowe zadania w ramach głównych pól strategicznych

Poniżej przedstawione zostały przykładowe projekty przewidywane do realizacji w poszczególnych polach strategicznych strategii. Nie wyczerpują one wszystkich koniecznych do realizacji projektów i zadań, które powinny być sukcesywnie zgłaszane i realizowane w zgodzie z założeniami strategii.

POLE STRATEGICZNE 1. Rozwój gospodarczy i współpraca międzynarodowa

<i>LP</i>	<i>Nazwa zadania</i>	<i>Termin realizacji</i>
1	Utworzenie terenów inwestycyjnych i budowlanych (przekształcenie terenów rolnych pod działki budowlane)	2008-2010
2	Realizacja projektów współpracy międzynarodowej	2008-2015
3	Utworzenie i działalność Centrum Obsługi Inwestora – centrum aktywizacji biznesu, bezpłatnie zajmującego się między innymi udzielaniem porad, tłumaczeniami i konsultacjami w przygotowaniu wniosków pomocowych dla małych i średnich firm.	2008-2015
4	Prowadzenie poradnictwa zawodowego i zajęć aktywizacyjnych dla osób bezrobotnych	2008-2015
5	Organizacja międzynarodowych targów produktów regionalnych	2008-2015
6	Utworzenie centrum aktywizacji organizacji pozarządowych	2009-2011

POLE STRATEGICZNE 2. Infrastruktura techniczna i ochrona środowiska

LP	Nazwa zadania	Termin realizacji
1	Budowa i modernizacja dróg powiatowych, w tym:	2007-2013
1.1	Przebudowa drogi powiatowej Nr1837R (19167) Kołaczyce-Sieklówka-Lubla	2006-2009
1.2	Przebudowa drogi powiatowej Nr1829R (19106) Jareniówka-Jabłonica	2007-2009
1.3	Przebudowa drogi powiatowej Nr1854 (19140) Jasło-Dębowiec	2008-2010
1.4	Przebudowa drogi powiatowej Nr1850R (19196) Jasło-Zręcin	2008-2013
1.5	Przebudowa drogi powiatowej Nr1855R Ul. Graniczna w Jaśle	2008-2010
1.6	Przebudowa drogi powiatowej Nr1896R (19215) Krosno-Toki	2008-2011
1.7	Przebudowa drogi powiatowej Nr 1313R (19101) Jasło-Błażkowa	2011-2012
1.8	Przebudowa drogi powiatowej Nr(19163) Krempna-Polany	2008-2010
1.9	Przebudowa drogi powiatowej Krempna-Ożenna Nr1909	2009-2011
1.10	Przebudowa drogi powiatowej Huta Polańska-Iwla Nr1911	2009-2011
1.11	Przebudowa drogi powiatowej Bączal-Skołyszyn Nr 1832	2008-2011
1.12	Budowa drogi powiatowej Kąty-Polany	2009-2015
2	Budowa parkingów z zapleczem dla karawangu: Brzyska, Trzcínica, Folsz, Mrukowa, Ożenna	2008-2011
3	Budowa dróg rowerowych, min.: -Jasło- Folsz -Jasło-Trzcínica (wieś)-Trzcínica (skansen) -Folsz-Mrukowa-Skalnik-Desznica-Świątkowa Wielka-Świątkowa Mała-Krempna-Żydowskie-Ożenna-Huta Polańska-Baranie	2008-2015
4	Budowa mostów Kołaczyce-Brzyska, Pielgrzymka, Pagórek, Osobnica, Kąty, Ostryszne	2007-2015
5	Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej	2008-2011
6	Nadbudowa budynku Starostwa Powiatowego w Jaśle	2006-2011
7	Przebudowa ujęcia wody na potoku górkim DPS w Folszu	2008-2010

8	Modernizacja gospodarki ciepłej DPS w Foluszu z wykorzystaniem źródeł energii odnawialnej	2008-2011
9	Rozbudowa systemu informatycznego celem wzmocnienia i ułatwienia dostępu społeczeństwa do informacji o środowisku i jego ochronie	2010-2013
10	Informatyzacja Starostwa Powiatowego w Jaśle	2008-2013

POLE STRATEGICZNE 3 Infrastruktura społeczna, ochrona zdrowia i bezpieczeństwo mieszkańców, edukacja

<i>LP</i>	<i>Nazwa zadania</i>	<i>Termin realizacji</i>
1	Budowa sali gimnastycznej przy II LO w Jaśle	2008-2009
2	Rozbudowa Szpitala Specjalistycznego w Jaśle	2008-2013
3	Uruchomienie Centrum Mikrochirurgii Ręki	2008-2013
4	Zakup wysokospecjalistycznego sprzętu dla szpitala	2008-2013
5	Rozbudowa budynku DPS w Foluszu – pawilony 1,2,7,8	2006-2009
6	Rozbudowa budynku DPS w Foluszu – pawilon 3 (kuchnia, pralnia)	2008-2010
7	Szkolenia pracowników Starostwa Powiatowego i jednostek podległych	2008-2010
8	Utworzenie Regionalnego Centrum Transferu Nowoczesnych Technologii Wytwarzania	2008-2010
9	Rozbudowa Zespołu Szkół Nr.1	2008-2010

POLE STRATEGICZNE 4. Kultura, turystyka, sport i rekreacja

<i>LP</i>	<i>Nazwa zadania</i>	<i>Termin realizacji</i>
1	Budowa stadionu lekkoatletycznego z zapleczem noclegowym w Trzcinity	2008-2009
2	Wyznaczenie, opis i oznakowanie szlaków rowerowych na terenie powiatu	2009-2013
3	Przygotowanie infrastruktury turystycznej (wiaty, punkty informacji turystycznej, wypożyczalnie rowerów, kąpieliska, przystanie wodne, sanitariaty, popularyzacja gospodarstw agroturystycznych)	2009-2013
4	Organizacja imprez plenerowych o charakterze edukacyjno - rozrywkowym z elementami dziedzictwa kulturowego	2008-2015
5	Przygotowanie i realizacja programu utworzenia i popularyzacji marek i produktów turystycznych	2009-2014
6	Promowanie walorów turystycznych i kulturowych poprzez wydawnictwa, filmy promocyjne i cykl szkoleń/ konferencji poświęconych wspieraniu działań w tym zakresie i inne	2008-2015
7	Stworzenie Powiatowego Centrum Informacji Turystycznej oraz elektronicznego systemu informacji i rezerwacji turystycznej	2008 – 2010
8	Utworzenie parku edukacyjno-rekreacyjnego w Foluszu	2008 – 2010
9	Modernizacja budynku na cele turystyczno-edukacyjne i budowa zaplecza sportowo-rekreacyjnego w Ożennej	2009 – 2011

POLE STRATEGICZNE 5. Obszary wiejskie i rolnictwo

<i>LP</i>	<i>Nazwa zadania</i>	<i>Termin realizacji</i>
1	Pomoc finansowa dla uczniów wybitnie zdolnych, a znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej np. przez pokrycie kosztów dojazdu do szkoły, zakup podręczników, odzieży, opłatę internatu	2009-2015
2	Doradztwo prawno – ekonomiczne, doradztwo zawodowe, szkolenia, staże i przygotowanie zawodowe, pośrednictwo pracy i subsydiowane (dofinansowane) zatrudnienia, dotacje dla bezrobotnych na podjęcie działalności gospodarczej	2008-2015
3	Dotacje dla osób prowadzących działalność gospodarczą w sferze usług dla rolnictwa, na wyposażenie stanowisk pracy	2008-2015
4	Monitoring sektora MŚP oraz obszarów wiejskich pod względem gospodarczym	2009-2015
5	Wprowadzenie partnerstwa publiczno – prywatnego na rzecz rozwoju obszarów wiejskich	2009-2015

3. Proponowane źródła finansowania zadań

Powyższe propozycje zadań realizacyjnych muszą zostać sfinansowane z budżetu powiatu oraz źródeł dodatkowych- takich jak fundusze pomocowe, dotacje czy partnerstwo publiczno-prywatne.

Budżet powiatu

Budżet powiatu jasielskiego będzie źródłem finansowania wielu celów i zadań założonych w strategii. Będą to jednak głównie zadania mniejsze i najpilniejsze. Pomimo faktu, że wysokość dochodów budżetu i jego wielkość corocznie wzrastają, środki możliwe do przeznaczenia na inwestycje infrastrukturalne w danym roku nie są wielkie i wobec mnogości potrzeb niewystarczające. Również zaciąganie nowych kredytów nie jest możliwe w nieskończoność. Dlatego ważne jest efektywne gospodarowanie

posiadanymi środkami budżetowymi i wspieranie w pierwszej kolejności takich zadań, które będą mogły przynosić oszczędności (jak termomodernizacje) lub generować dochody (jak rozwój przedsiębiorczości czy no we inwestycje).

Fundusze pomocowe

W celu realizacji Strategii Rozwoju Powiatu duży nacisk należy położyć na efektywne i skuteczne zdobywanie i wykorzystywanie funduszy pomocowych przez powiat jasielski, zarówno przez starostwo powiatowe, poszczególne gminy i miasto, przez instytucje rynku pracy i przedsiębiorstwa, jak i całą społeczność lokalną powiatu. Środki pomocowe stanowiąc będą bowiem podstawowe źródło finansowania najważniejszych i największych zadań strategii. Konieczne jest dobre przygotowanie inwestycji pod względem dokumentacyjnym, nawiązywanie współpracy z wieloma partnerami, jak również wspieranie instytucji i organizacji pozyskujących środki na cele niezwiązane z inwestycjami, ale ważne dla mieszkańców powiatu, jak pomoc społeczna, zwalczanie bezrobocia czy rozwój turystyki i współpracy transgranicznej w dziedzinie kultury.

Partnerstwo publiczno-prywatne

Każde z zadań inwestycyjnych wymaga wypracowania konkretnych koncepcji ukierunkowania i znalezienia dla nich optymalnej metody wdrożenia i realizacji. Brak środków budżetowych powoduje, że zamiar zaproszenia prywatnych inwestorów do współfinansowania i wykonywania zadań publicznych staje się coraz bardziej atrakcyjny. Proces pozyskania inwestora oparty jest o polskie prawo, ustawę o zamówieniach publicznych. Infrastruktura wybudowana przez inwestora prywatnego po wygaśnięciu umowy staje się własnością powiatu.

Każde przedsięwzięcie, w którym występuje współpraca sektora prywatnego z podmiotem publicznym wymaga konsultacji społecznych dla zdobycia szerokiej akceptacji a konsultacje muszą zostać poprzedzone negocjacjami z pracownikami sektora publicznego (przedsiębiorstwa komunalne), których stanowiska pracy mogłyby ulec likwidacji lub też sposób wykonywania obowiązków podlegałby istotnym zmianom w rezultacie przekształcenia przedsiębiorstwa.

Dodatkowe oszczędności może przynieść innowacyjny model tzw. inżynierii finansowej przedsięwzięcia, a szczególnie możliwość łączenia środków finansowych pochodzących z różnych źródeł.

MONITORING I OCENA REALIZACJI STRATEGII

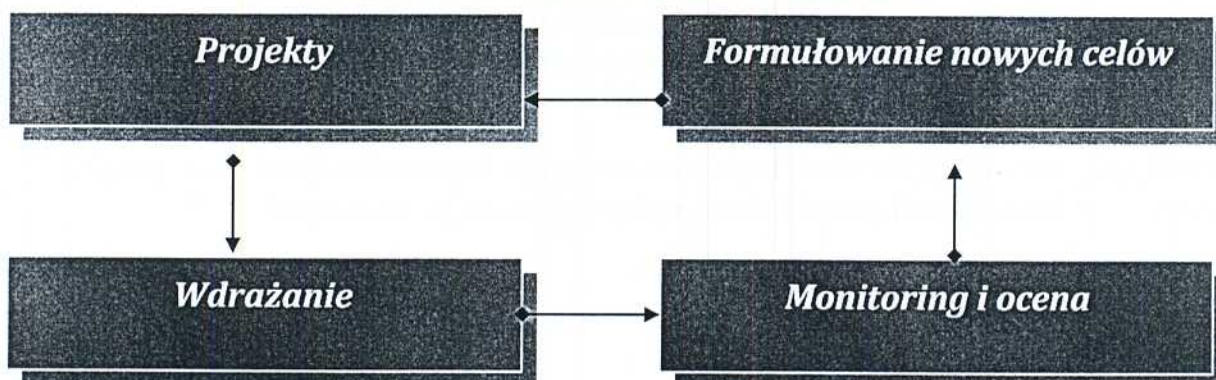
Monitorowanie wdrażania Strategii Rozwoju Powiatu Jasielskiego jest podstawowym warunkiem realizacji celów określonych w tym dokumencie. Monitoring ten służyć ma kontroli postępu realizacji kierunków działań oraz konkretnych działań, weryfikacji osiągniętych rezultatów i porównywaniu ich zgodności z celami strategicznymi oraz przedstawionym tłem porównawczym.

Monitoring polega na systematycznej, okresowej ocenie stopnia realizacji zadań zapisanych w dokumencie oraz wprowadzaniu modyfikacji wynikających ze zmieniających się czynników zewnętrznych i wewnętrznych wpływających na rozwój społeczny i gospodarczy powiatu. Starostwo Powiatowe w Jaśle odpowiada za monitoring i ewaluację zadań, zawartych w programie, dla których jest jednostką wdrażającą. Nad kompleksowym wdrożeniem całego dokumentu powinna czuwać Komisja ds. opracowania strategii, która złożona jest z przedstawicieli gmin oraz innych instytucji publicznych w powiecie mających duży wpływ na rozwój społeczno-gospodarczy powiatu.

Poprzez wprowadzenie systemu monitoringu i ewaluacji, zostaje rozwiązany problem dezaktualizacji założeń Strategii Rozwoju Powiatu Jasielskiego, wynikający ze zmieniających się warunków funkcjonowania samorządu lokalnego, prawodawstwa i innych czynników.

Poza modyfikacją zadań w trakcie ich realizacji istnieje możliwość generowania nowych projektów, które będą wpisywać się w wyznaczone cele operacyjne. Dzięki takiemu podejściu „Strategia Rozwoju Powiatu Jasielskiego” może się rozwijać wraz z rozwojem społeczno-gospodarczym powiatu, a zmiany w zapisach będą wprowadzane do dokumentu w postaci aneksu, po wcześniejszym zatwierdzeniu przez Zarząd Powiatu.

RYSUNEK 5. ETAPY REALIZACJI I MONITORINGU STRATEGII

Monitoring, czyli śledzenie realizacji zadań wynikających ze „Strategii Rozwoju Powiatu Jasielskiego” prowadzony będzie na poziomie oceny realizacji poszczególnych zadań. Bieżąca ocena powinna pozwolić na natychmiastowe dostosowanie działań lub ich elementów do zmieniających się warunków zewnętrznych (zmiana partnerów; inne źródła finansowania, zmiana zadań). Odpowiedzialność za prowadzenie procedury monitoringu spoczywa na Starostwie Powiatowym w Jaśle. Jednostka koordynująca będzie składać roczne sprawozdanie do Starosty Jasielskiego, dotyczące stopnia realizacji strategii.

1. Harmonogram monitorowania

<i>Ip</i>	<i>Zadania</i>	<i>Odpowiedzialni za realizację</i>	<i>Termin wykonania</i>
1	Przedkładanie informacji z przebiegu realizacji projektów i zadań zamieszczonych w programach operacyjnych	Naczelnicy wydziałów starostwa /samodzielne stanowiska starostwa / Dyrektorzy, kierownicy jednostek organizacyjnych wg kompetencji	Raz w roku, poprzez Zarząd Powiatu na ręce Przewodniczącego Rady Powiatu
2	Organizowanie debat strategicznych w przypadku zmiany istotnych uwarunkowań zewnętrznych lub wewnętrznych mających znaczenie dla oceny aktualności strategii	Przewodniczący Rady Powiatu	W zależności od potrzeb
3	Organizowanie debat strategicznych z udziałem osób tworzących wcześniej Strategię dla oceny jej aktualności	Przewodniczący Rady Powiatu	Raz na 2 lata
4	Wprowadzanie zmian w strategii związanych z zachodzącymi, istotnymi zmianami w otoczeniu powiatu	Przewodniczący Rady Powiatu Zarząd Powiatu	W zależności od potrzeb

2. Rezultaty podejmowanych działań i wskaźniki ich realizacji

W celu ułatwienia nadzoru i kontroli nad realizacją Strategii Rozwoju Powiatu Jasielskiego ważne jest wprowadzenie zestawu obiektywnych mierników pozwalających skutecznie monitorować postępy w realizacji programu w poszczególnych obszarach strategicznych.

Mieszkańcy powiatu w czasie spotkań konsultacyjnych i warsztatów zaproponowali następujące efekty wykonania strategii:

- Poprawa estetyki otoczenia- ładniejsze budynki, krajobraz
- Lepszy stan dróg, chodników
- Dostosowanie samorządu do potrzeb przedsiębiorców
- Powołanie Forum 3 sektorów (biznes, samorząd, organizacje)
- Uproszczenie spraw formalnych w urzędzie
- Rozwój organizacji wspierających przedsiębiorców
- Poprawa poziomu kadry urzędów – lepsza obsługa przedsiębiorców i większa aktywność urzędników we wspieraniu firm

POLE STRATEGICZNE 1. Rozwój gospodarczy i współpraca międzynarodowa

Jednostka koordynująca działania w tym obszarze:

1. Powiatowy Urząd Pracy
2. Wydział Edukacji i Spraw Społecznych
3. Samodzielne Stanowisko Pełnomocnika ds. Pozyskiwania Funduszy

Podejmowane działania w zakresie rozwoju gospodarczego i współpracy międzynarodowej powinny dać następujące efekty:

- zapoczątkowanie rozwoju nowych sektorów działalności gospodarczej,
- zwiększenie wartości inwestycji przedsiębiorstw,
- rozwój przedsiębiorczości mieszkańców,
- wzrost liczby i znaczenia stref i parków przemysłowych, sfer działalności gospodarczej, itp.
- Zmniejszenie liczby bezrobotnych, zwłaszcza wśród osób, które w wyniku procesów restrukturyzacji są zmuszane do poszukiwania nowych źródeł utrzymania
- wzmocnienie współpracy w zakresie tworzenia i transferu innowacji pomiędzy instytucjami akademickimi, jednostkami naukowymi oraz przedsiębiorstwami,
- wzrost liczby przedsiębiorstw, w szczególności w sektorach nietradycyjnych,
- powiększenie lokalnej sieci przedsiębiorstw,
- poradniki dobrych praktyk i doświadczeń lokalnych.

Proponowane wskaźniki realizacji zadań:

- Stopa bezrobocia
- Przyrost miejsc pracy w ciągu roku
- Liczba nowych przedsiębiorstw,
- Liczba podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców
- Powierzchnia terenów uzbrojonych i przygotowanych pod inwestycje
- Ilość pozyskanych środków unijnych na 1000 mieszkańców
- Nakłady inwestycyjne na 1 mieszkańca
- Średni czas uzyskania pozwolenia na budowę dni
- Liczba punktów konsultacyjno-doradczych dla mieszkańców
- Liczba i zakres przedsięwzięć we współpracy z sąsiednimi gminami
- Liczba i zakres przedsięwzięć we współpracy z partnerami ze Słowacji i Ukrainy

POLE STRATEGICZNE 2. Infrastruktura techniczna i ochrona środowiska

Jednostka koordynująca działania w tym obszarze:

1. Priorytet 1- Samodzielne Stanowisko ds. Inwestycji, PZD w Jaśle
2. Priorytet 2- Wydział Ochrony Środowiska, Rolnictwa i Leśnictwa

Podejmowane działania w zakresie infrastruktury technicznej i ochrony środowiska powinny dać następujące efekty:

- skrócenie czasu podróży pomiędzy wybranymi ośrodkami,
- zahamowanie degradacji i poprawa stanu technicznego dróg,
- poprawę przepustowości dróg,
- poprawę bezpieczeństwa ruchu drogowego,
- wzrost inwestycji zewnętrznych (w tym zagranicznych),
- zmniejszenie negatywnego oddziaływania transportu na otoczenie (w tym na środowisko, mieszkańców i wartości kulturowe),
- zwiększenie dostępności do infrastruktury transportowej oraz sprawności jej funkcjonowania.
- dostarczanie mieszkańcom powiatu oraz przedsiębiorstwom wody pitnej o odpowiednich parametrach fizyko – chemicznych w stosunku do zapotrzebowania,
- ograniczenie ilości nieoczyszczonych ścieków komunalnych odprowadzanych bezpośrednio do wód powierzchniowych,
- wzrost liczby mieszkańców mających dostęp do kanalizacji,
- zmniejszenie ilości wprowadzanych do powietrza zanieczyszczeń pyłowych i gazowych,
- ograniczenie negatywnego wpływu odpadów na wody podziemne, powietrze atmosferyczne i gleby,
- wspieranie systemów informacyjnych ochrony środowiska, leśnictwa i monitoring. Powstawanie baz danych o środowisku,
- wykorzystanie odnawialnych źródeł energii i zwiększenie stopnia udziału energii odnawialnej w zużyciu ogółem nośników energii,

- powszechne wykorzystanie w pracy urzędów Internetu i jego specjalistycznego oprogramowania (np. elektronicznego obiegu dokumentów) jako elementu usług dla ludności,
- wzrost wykorzystania szerokopasmowego Internetu wśród ludności, w szczególności na obszarach wiejskich i terenach małych miast,
- zwiększenie dostępu do informacji o nowoczesnych technologiach i możliwościach ich wdrażania w powiecie,
- zwiększenie liczby wspólnych przedsięwzięć innowacyjnych,
- zwiększenie atrakcyjności powiatu dla inwestorów,
- promocja powiatu w zakresie oferty inwestycyjnej i turystycznej.

Proponowane wskaźniki realizacji zadań:

- Długość wybudowanych dróg powiatowych
- Długość zmodernizowanych dróg powiatowych
- Liczba wybudowanych obiektów mostowych
- Długość wybudowanych chodników
- Długość wybudowanych ścieżek rowerowych
- Długość wybudowanych ciągów pieszo-rowerowych
- Długość wybudowanej sieci wodociągowej
- Długość wybudowanej sieci kanalizacji sanitarnej
- Długość wybudowanej sieci kanalizacji deszczowej
- Liczba wybudowanych oczyszczalni ścieków
- Liczba projektów organizacji i wdrażania systemów selektywnej zbiórki odpadów i recyklingu
- Powierzchnia uzbrojonego terenu

POLE STRATEGICZNE 3. Infrastruktura społeczna, ochrona zdrowia i bezpieczeństwo mieszkańców, edukacja

Jednostka koordynująca działania w tym obszarze:

1. Wydział Edukacji i Spraw Społecznych- edukacja, ochrona zdrowia,
2. Samodzielne Stanowisko ds. Inwestycji - infrastruktura społeczna
3. Wydział ds. Koordynacji działań Powiatowych Służb, Inspekcji i Straży- bezpieczeństwo

Podejmowane działania w zakresie rozwoju infrastruktury społecznej, ochrony zdrowia, edukacji i bezpieczeństwa mieszkańców powiatu powinny dać następujące efekty:

- zwiększenie poziomu inwestycji w placówkach oświatowych,
- zwiększenie nakładów na placówki oświatowe,
- poprawa infrastruktury ochrony zdrowia i świadczonych usług medycznych, a także poprawa stanu zdrowotności mieszkańców,
- zwiększenie mobilności zawodowej mieszkańców,
- podniesienie stopnia wykształcenia mieszkańców (także zwiększanie udziału osób dorosłych w doksztalcaniu się),

- podniesienie poziomu i umiejętności zawodowej w powiecie,
- zwiększenie dostępności usług w zakresie doradztwa zawodowego,
- zmniejszenie liczby osób bezrobotnych w powiecie, zwiększenie stopy zatrudnienia
- wzrost kwalifikacji społeczności lokalnej,
- poprawa jakości prowadzenia zajęć dydaktycznych,
- poprawa dostępu do Internetu w szkołach podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych,
- podniesienie jakości świadczonych usług medycznych,
- rozwój infrastruktury ochrony zdrowia,
- zwiększenie dostępu do obiektów sportowych i rekreacyjnych,
- zwiększenie liczby uczniów i studentów kształcących się w szkołach ponadgimnazjalnych kończących się maturą i na uczelniach wyższych.

Proponowane wskaźniki realizacji zadań:

- Liczba zmodernizowanych szkół
- Powierzchnia zmodernizowanych szkół
- Liczba zmodernizowanych obiektów dydaktycznych
- Powierzchnia zmodernizowanych obiektów dydaktycznych
- Liczba wybudowanych obiektów sportowych
- Liczba zmodernizowanych obiektów sportowych
- Liczba wybudowanych obiektów infrastruktury społeczno-edukacyjnej
- Liczba zmodernizowanych obiektów infrastruktury społeczno-edukacyjnej
- Powierzchnia wybudowanych obiektów infrastruktury społeczno-edukacyjnej
- Powierzchnia zmodernizowanych obiektów infrastruktury społeczno-edukacyjnej
- Powierzchnia obiektu z wybudowaną infrastrukturą techniczną/sanitarną
- Powierzchnia obiektów ze zmodernizowaną infrastrukturą techniczną/sanitarną
- Liczba urządzeń infrastruktury technicznej i sanitarnej
- Długość wymienionej instalacji
- Liczba zakupionego sprzętu na potrzeby obiektów sportowych/dydaktycznych/społeczno-edukacyjnych
- Liczba obiektów wyposażonych w sprzęt sportowy/dydaktyczny/społeczno-edukacyjny
- Powierzchnia obiektów wyposażonych w sprzęt sportowy/dydaktyczny/społeczno-edukacyjny
- Liczba zmodernizowanych lokalnych ośrodków zdrowia
- Powierzchnia zmodernizowanych lokalnych ośrodków zdrowia
- Liczba budynków poddanych termoizolacji
- Liczba zakupionego sprzętu komputerowego
- Liczba wdrożonych systemów komputerowych
- Liczba stanowisk z dostępem do szerokopasmowego internetu
- Liczba obiektów przystosowanych dla potrzeb osób niepełnosprawnych

POLE STRATEGICZNE 4. Kultura, turystyka, sport i rekreacja

Jednostka koordynująca działania w tym obszarze:

1. Wydział Edukacji i Spraw Społecznych

Podejmowane działania w zakresie budowy i modernizacji dróg powinny dać następujące efekty:

- wzrost atrakcyjności danego terenu dla inwestorów i turystów,
- wzrost zatrudnienia w sektorze kultury i turystyki oraz w strefach paraturystycznych, także gospodarki pośrednio związanej z turystyką,
- wzrost udziału kultury i turystyki w tworzeniu PKB,
- wzmocnienie spójności powiatu, integracja społeczeństwa i współpraca instytucjonalna,
- zróżnicowanie oferty turystycznej i kulturalnej,
- tworzenie produktów turystycznych i marek powiatu,
- liczba produktów turystycznych powiatu,
- stworzenie nowych stref rekreacji, parków edukacyjno-rekreacyjnych
- zwiększenie zainteresowania mieszkańców aktywnym wypoczynkiem i sportem

Proponowane wskaźniki realizacji zadań:

- Powierzchnia zmodernizowanej lokalnej bazy kulturalnej i turystycznej
- Nowe miejsca noclegowe
- Liczba zmodernizowanych obiektów infrastruktury kulturalnej
- Miejsca noclegowe na 1000 mieszkańców
- Udzielone noclegi na 1000 mieszkańców
- Dochody budżetu powiatu z turystyki i agroturystyki na 1 mieszkańca
- Liczba turystów krajowych odwiedzających powiat w skali roku
- Liczba stałych i sezonowych miejsc pracy w obszarze turystyki i agroturystyki
- Liczba nowo wytyczonych szlaków turystycznych
- Łączna długość tras turystycznych na terenie powiatu jasielskiego
- Liczba wykreowanych lokalnych produktów markowych na terenie powiatu
- Liczba stref sportu i rekreacji
- Liczba imprez sportowych

POLE STRATEGICZNE 5. Obszary wiejskie i rolnictwo

Jednostka koordynująca działania w tym obszarze:

1. Wydział Ochrony Środowiska, Rolnictwa i Leśnictwa
2. Powiatowy Urząd Pracy
3. Wydział Edukacji i Spraw Społecznych

Podejmowane działania w zakresie rozwoju obszarów wiejskich powinny dać następujące efekty:

- wzrost aspiracji edukacyjnych młodzieży wiejskiej,
- poprawa sytuacji młodzieży wiejskiej na rynku pracy, poprzez podwyższenie kwalifikacji zawodowych tej grupy,
- podniesienie poziomu wykształcenia młodzieży pochodzącej z obszarów wiejskich,
- zwiększenie zatrudnienia poza rolnictwem,
- poprawa dostępu wiejskich gospodarstw i przedsiębiorców do infrastruktury technicznej,
- zróżnicowanie zatrudnienia,
- zwiększenie ilości lokalizujących się na obszarach wiejskich firm,
- wzrost atrakcyjności inwestycyjnej i turystycznej terenów wiejskich,
- zwiększenie dochodów gmin i mieszkańców,
- zwiększenie udziału dochodów z turystyki w dochodach gmin i mieszkańców,
- rozwój przedsiębiorczości mieszkańców.

Proponowane wskaźniki realizacji zadań:

- Liczba osób które skorzystały z funduszy strukturalnych
- Liczba osób które rozpoczęły pozarolniczą działalność gospodarczą
- Liczba edycji i kursów przekwalifikujących dla mieszkańców wsi
- Powierzchnia użytków rolnych na 1 mieszkańca
- Udział pracujących w sektorze rolniczym w ogólnej liczbie pracujących
- Liczba firm w branży przetwórstwa rolno-spożywczego
- Liczba gospodarstw agroturystycznych
- Liczba gospodarstw ekologicznych

VII. Zgodność celów strategii z innymi strategiami i dokumentami

W trakcie opracowywania Strategii Rozwoju Powiatu Jasielskiego uwzględniono kontekst ogólnokrajowy i regionalny, wyrażony najpełniej w Strategii Rozwoju Kraju na lata 2007-2015 i w Strategii Rozwoju Województwa Podkarpackiego na lata 2007-13. Dokumenty te identyfikują główne problemy i wyznaczają priorytety rozwojowe regionu i kraju w ramach procesu integracji z Unią Europejską.

Strategia Rozwoju Kraju na lata 2007-2015 została przyjęta w dniu 29 listopada 2006 r. przez Radę Ministrów. Głównym celem Strategii Rozwoju Kraju jest podniesienie poziomu i jakości życia mieszkańców Polski. Wyższy standard życia można uzyskać poprzez wzrost dochodów w sektorze gospodarstw domowych, ułatwienie dostępu do edukacji i szkoleń, co prowadzi do podwyższenia poziomu wykształcenia społeczeństwa i podnoszenia kwalifikacji zawodowych obywateli, wzrostu zatrudnienia i wydajności pracy.

Podstawą do opracowania kierunku rozwoju powiatu była Strategia Rozwoju Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2020, przyjęta 20 października 2006 r. przez Sejmik Województwa Podkarpackiego. Strategia wyznacza cele i działania służące podnoszeniu konkurencyjności regionu oraz przełamywaniu istniejących jeszcze strukturalnych problemów gospodarczych i społecznych.

Ramy strategii wojewódzkiej wyznacza osiem głównych obszarów strategicznych, tj.: gospodarka regionu, infrastruktura techniczna, obszary wiejskie i rolnictwo, ochrona środowiska, kapitał społeczny, współpraca międzynarodowa, ochrona zdrowia, opieka społeczna.

Dodatkowo starano się zapewnić zgodność strategii z zapisami następujących dokumentów:

- Narodowymi Strategicznymi Ramami Odniesienia na lata 2007-2015.
- Programami Operacyjnymi: Kapitał Ludzki, Rozwój Polski Wschodniej, Innowacyjna Gospodarka.
- Strategią Rozwoju Turystyki Województwa Podkarpackiego.
- Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Podkarpackiego.
- Strategiami gmin powiatu.

Powiązanie Strategii Rozwoju Powiatu Jasielskiego z programami strategicznymi, w ramach których możliwa będzie realizacja wielu projektów, finansowanych ze środków Unii Europejskiej, umożliwi łatwiejsze aplikowanie o te środki, zarówno przez instytucje powiatowe jak i organizacje pozarządowe czy przedsiębiorstwa działające na terenie powiatu. Składane projekty przyczyniać się będą do zdynamizowania rozwoju powiatu poprzez wsparcie inwestycji infrastrukturalnych, ograniczanie

bezrobocia, wspieranie zatrudnienia i samozatrudnienia, wsparcie przedsiębiorstw przechodzących restrukturyzację oraz sfery dotyczącej rolnictwa i obszarów wiejskich. Pozwolą również na rozwój turystyki, lepszą promocję powiatu i ochronę jego kultury oraz rozbudowę infrastruktury społecznej i ochrony zdrowia.

VIII. Podsumowanie

Przygotowanie Strategii Rozwoju Powiatu Jasielskiego było pracą twórczą, a jednocześnie dość żmudną i pracochłonną. Wymagało zainteresowania i poświęcenia czasu pracy wielu osób: radnych, pracowników starostwa powiatowego, liderów lokalnej społeczności oraz mieszkańców powiatu. Ich wspólny udział w pracy zaowocował wypracowaniem wspólnej wizji rozwoju powiatu i wspólną chęcią jej realizacji.

Koordynatorzy prac nad przygotowaniem Strategii Rozwoju Powiatu Jasielskiego na lata 2007-2015 dziękują Zarządowi Powiatu Jasielskiego oraz radnym powiatowym i wszystkim osobom, które uczestniczyły w procesie powstawania strategii za wsparcie i wniesione uwagi.

Samodzielne Stanowisko Pełnomocnika ds. Pozyskiwania Funduszy – redagowanie dokumentu strategii.

Robert Bury- opiekun merytoryczny przygotowania strategii.

IX. Załączniki
----

1. Harmonogram prac nad strategią.
2. Schemat priorytetów i celów strategii.
3. Bibliografia i źródła danych

Harmonogram prac nad strategią

<i>Harmonogram opracowania Strategii Powiatu Jasielskiego</i>			
<i>Lp.</i>	<i>Nazwa działania</i>	<i>Termin Wykonania</i>	<i>Uwagi/Wykonawcy</i>
1	Powołanie grupy ds. opracowania Strategii Rozwoju Powiatu Jasielskiego na lata 2007-2015	styczeń 2008	Starosta Jasielski
2	Uzgodnienie z komisją harmonogramu działań i jego akceptacja	marzec 2008	Starostwo – grupa ds. opracowania strategii
3	Dokonanie analizy stanu obecnego: -analiza obecnej sytuacji powiatu; -proponycja głównych kierunków rozwoju powiatu- zdefiniowanie celów, do jakich ten rozwój powinien zmierzać.	marzec 2008	Pracownicy starostwa powiatowego Starostwo – grupa ds. opracowania strategii
4	Konsultacje społeczne mające na celu uzgodnienie propozycji głównych kierunków rozwoju i obszarów problemowych oraz głównych celów strategii- I konsultacje społeczne	marzec 2008	Starostwo – Grupa ds. opracowania Strategii Aktorzy społeczni (Liderzy)
5	Przygotowanie wersji roboczej Strategii- po konsultacjach społecznych (obszary, cele oraz propozycje zadań i projektów)	marzec 2008	Starostwo – grupa ds. opracowania strategii
6	Uzgodnienie z komisją wersji Strategii do ponownych konsultacji społecznych	marzec 08	Starostwo – grupa ds. opracowania strategii, Rada Powiatu
7	Konsultacje społeczne propozycji Strategii- II konsultacje społeczne	marzec 08	Starostwo – grupa ds. opracowania strategii
8	Czas na zgłaszanie poprawek	kwiecień 08	Starostwo – grupa ds. opracowania strategii
9	Uzgodnienie z komisją i wprowadzenie poprawek wynikających z konsultacji społecznych	kwiecień 08	Starostwo – grupa ds. opracowania strategii
10	Przygotowanie i przedstawienie propozycji strategii Radzie Powiatu	kwiecień 08	Starostwo – grupa ds. opracowania strategii
11	Czas na zgłaszanie poprawek	kwiecień 08	Starostwo – grupa ds. opracowania strategii
12	Konsultacje społeczne propozycji strategii- III konsultacje społeczne	kwiecień 08	Starostwo – grupa ds. opracowania strategii
13	Spotkanie grupy ds. opracowania strategii i przyjęcie przez nią poprawek	maj 08	Starostwo – grupa ds. opracowania strategii
14	IV konsultacje społeczne	czerwiec 08	Starostwo – grupa ds. opracowania strategii
15	Przyjęcie przez Radę Powiatu Strategii Rozwoju Powiatu Jasielskiego na lata 2007-2015	lipiec 08	Rada Powiatu Jasielskiego
16	Publikacja strategii (internet, druk)	lipiec-październik 08	Starostwo Powiatowe w Jaśle
17	Promocja strategii	lipiec-październik 08	Starostwo Powiatowe w Jaśle

POWIAT JASIELSKI

WIZJA: POWIAT JASIELSKI ZAPEWNI WYSTARCZAJĄCĄ IŁOŚĆ MIEJSC PRACY W PRZEMYŚLE I ROLNICTWIE, BĘDZIE UPORZĄDKOWANY URBANISTYCZNIE, Z FUNKCJONALNYM UKŁADEM KOMUNIKACYJNYM, Z WYKSZTAŁCONYMI MIESZKAŃCAMI, CZYSTYM ŚRODOWISKIEM NATURALNYM I ZNANYM SZEROKO DZIEDZICTWEM KULTUROWYM.

MISJA: POWIAT JASIELSKI JEST OTWARTY NA POTRZEBY MIESZKAŃCÓW, PRZYJAZNY DLA PRZEDSIĘBIORCÓW I INWESTORÓW, CHRONI SVOJE DZIEDZICTWO HISTORYCZNE I ŚRODOWISKO NATURALNE.

1. Rozwój gospodarczy i współpraca międzynarodowa

Priorytet 1 Wprowadzanie innowacyjności i rozwój przedsiębiorczości oraz zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej regionu.

- Cel 1 Tworzenie bazy do rozwoju przedsiębiorczości i wspieranie jej rozwoju- rozwój MŚP
- Cel 2 Kreowanie atrakcyjności dla inwestorów zewnętrznych
- Cel 3 Poprawa stanu infrastruktury wspierającej rozwój przedsiębiorczości
- Cel 4 Poprawa stanu komunikacji społecznej i współpracy w zakresie rozwoju przedsiębiorczości

Priorytet 2 Wspieranie rozwoju gospodarczego regionu, wykorzystanie potencjału turystycznego i dziedzictwa kulturowego oraz ochrona wartości przyrodniczo-krajobrazowych. Współpraca lokalna i trans graniczna.

- Cel 1 Podłoże do wspólnych przedsięwzięć gospodarczych
- Cel 2 Współpraca w dziedzinie rozwoju turystyki oraz ochrony i wykorzystania dziedzictwa kulturowego
- Cel 3 Współpraca w dziedzinie ochrony środowiska przyrodniczego

2. Infrastruktura techniczna i ochrona środowiska

Priorytet 1 Poprawa jakości i dostępności komunikacyjnej oraz infrastruktury technicznej powiatu.

- Cel 1 Poprawa dostępności i jakości infrastruktury komunikacyjnej powiatu
- Cel 2 Inwestycje w zakresie gospodarki wodno-ściekowej
- Cel 3 Poprawienie stanu infrastruktury sportowej, rekreacyjnej i wypoczynkowej
- Cel 4 Poprawa dostępu do Internetu

Priorytet 2 Działania z zakresu ochrony środowiska oraz ochrona zasobów przyrodniczych.

- Cel 1 Usprawnienie i innowacje w systemie gospodarki odpadami
- Cel 2 Ochrona wód, gleb i powietrza
- Cel 3 Edukacja ekologiczna
- Cel 4 Zachowanie obszarów cennych krajobrazowo oraz ochrona środowiska przyrodniczego
- Cel 5 Wspieranie wykorzystania alternatywnych źródeł energii

3. Infrastruktura społeczna, ochrona zdrowia i bezpieczeństwo mieszkańców, edukacja

Priorytet 1 Działania w zakresie pomocy społecznej.

- Cel 1 Działania w otoczeniu osób zagrożonych marginalizacją czy wykluczeniem społecznym
- Cel 2 Poprawa kondycji instytucji społecznych oraz ich kadry zarządzającej
- Cel 3 Poprawa jakości życia i wzrost dochodów mieszkańców będących w trudnej sytuacji
- Cel 4 Stwarzanie warunków dla rozwoju aktywności osób niepełnosprawnych oraz osób przewlekle chorych psychicznie.

Priorytet 2 Działania w zakresie ochrony zdrowia i bezpieczeństwa mieszkańców.

- Cel 1 Zaspokajanie potrzeb w zakresie bazy lokalowej i sprzętowej w celu poprawy jakości i dostępności do usług zdrowotnych.
- Cel 2 Promocja zdrowia i poprawa bezpieczeństwa zdrowotnego mieszkańców.
- Cel 3 Zapewnienie bezpieczeństwa mieszkańcom powiatu.

Priorytet 3 Działania w zakresie edukacji lokalnej.

- Cel 1 Podniesienie efektywności kształcenia zawodowego dla rynku pracy.
- Cel 2 Doprowadzenie do wysokiego poziomu jakości edukacji w szkołach ponadgimnazjalnych powiatu jasielskiego.
- Cel 3 Wyrównywanie szans edukacyjnych młodzieży oraz stworzenie warunków do integracji społecznej uczniom niepełnosprawnym.
- Cel 4 Wzmocnienie funkcji wychowawczej i opiekuńczej szkół i placówek jako czynnika wspierającego rodzinę.
- Cel 5 Stworzenie systemu ustawicznego doskonalenia kompetencji zawodowych nauczycieli szkół ponadgimnazjalnych i placówek oświatowych.
- Cel 6 Opracowanie systemu działań zmierzających do poprawy infrastruktury technicznej szkół i placówek oświatowych w powiecie
- Cel 7 Wspieranie działań w zakresie edukacji osób dorosłych.

4. Kultura, turystyka, sport i rekreacja

Priorytet 1 Rozwój oferty turystycznej.

- Cel 1 Powiat jako atrakcyjne miejsce dla turystów.
- Cel 2 Działania w zakresie rozwoju infrastruktury turystycznej.
- Cel 3 Inicjowanie i koordynowanie podejmowanych w powiecie działań w zakresie rozwoju turystyki.

Priorytet 2 Dbałość o dziedzictwo kulturowe powiatu, jego ochrona i promocja.

- Cel 1 Promocja kultury i dziedzictwa powiatu.
- Cel 2 Ochrona kultury i dziedzictwa powiatu.

Priorytet 3 Wspieranie działalności sportowej, tworzenie zaplecza sportowo-rekreacyjnego.

- Cel 1 Wspieranie organizacji imprez sportowych.
- Cel 2 Tworzenie otwartych stref sportu i rekreacji.

5. Obszary wiejskie i rolnictwo

Priorytet 1 Wielopłaszczyznowość obszarów wiejskich i kreowanie pozarolniczych źródeł dochodów.

- Cel 1 Kreowanie pozarolniczych źródeł dochodu.
- Cel 2 Rozwój rynku rolnego i promocja produktów regionalnych.
- Cel 3 Innowacyjność i modernizacja na terenach wiejskich.
- Cel 4 Wzrost efektywności gospodarstw rolnych.

Priorytet 2 Wyrównywanie szans w zakresie kształcenia na poziomie wsi i miast.

- Cel 1 Wyrównywanie szans edukacyjnych młodzieży wiejskiej.
- Cel 2 Wyrównywanie szans edukacyjnych i możliwości przekwalifikowywania się osób dorosłych.

Bibliografia i źródła danych

Bibliografia:

1. Strategie rozwoju gmin powiatu jasielskiego
2. Gancarski J. „Trzcinica- Karpacka Troja”; Muzeum Podkarpackie. Krosno 2006
3. Grzybowski W.- „Marketingowy Plan Działań”. Jasło 2008
4. Hap. W. – „Przewodnik po Jaśle i Jasielszczyźnie”
5. Powiat Jasielski. Gminy, zabytki, przyroda. Jasło 2006
6. Wieloletni Plan Inwestycyjny powiatu jasielskiego na lata 2006-2015
7. Opracowania dotyczące dróg i mostów powiatowych - Powiatowy Zarząd Dróg w Jaśle
8. Opracowania dotyczące bezrobocia - Powiatowy Urząd Pracy w Jaśle
9. Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Jasielskiego na lata 2004-2015

Strony Internetowe:

1. Powiat Jasielski- www.powiat.jasielski.pl
2. Miasto Jasło www.um.jaslo.pl
3. Gmina Jasło www.gminajaslo.pl
4. Gmina Brzyska – www.brzyska.info
5. Gmina Dębowiec- www.debowiec.pl
6. Gmina Kołaczyce- www.kolaczyce.itl.pl
7. Gmina Osiek Jasielski- www.osiekjasielski.pl
8. Gmina Nowy Żmigród – www.bip.nowyzmigrod.eu
9. Gmina Skołyszyn- www.bip.skolyszyn.pl
10. Gmina Tarnowiec- www.tarnowiec.eu
11. Podkarpacki Portal Turystyczny - www.epodkarpacie.com
12. Encyklopedia Internetowa Wikipedia –pl.wikipedia.org
13. Główny Urząd Statystyczny- oddział w Rzeszowie- www.gus.pl
14. Winnica Goleisz- www.winnica.goleisz.pl

PRZEWODNICZĄCY RADY

Alicja Zajac